

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2015 klo 10.01—0.48

4.10. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alaa koskeva pääluokka 32.

Keskustelu

17.58 **Kauko Juhantalo kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaosto edustaa edellisen pääluokan vastaista, hyvin aineellista pääluokkaa, jossa tietysti asiat ovat hyvin läheisiä. Pitää saada työtä, elinkeinoelämää, vaurautta Suomeen. Jaosto on työskennellyt hyvin ahkerasti, ja arvon herra ministerit ovat olleet hyvin meillä kuultavina. Jaosto on kiinnittänyt huomiota muun muassa muutamiin seikkoihin, joita ovat olleet hallinnon ongelmakohdat, viennin ja kansainvälistymisen kehittämismahdollisuudet, tutkimus- ja kehittämis- sekä innovaatiotoiminnan merkitys, huononeva työllisyystilanne ja kotouttamisen kehittämistarpeet, jotka ovat nyt viime aikoina tulleet hyvin voimakkaasti esille.

Mutta tässä haluan kiinnittää huomiota vain kahteen asiaan. Haluan korostaa näitä kahta asiaa.

Ensimmäisenä on Suomen vienti Venäjälle. Se on meitä erittäin paljon askarruttanut ja on äärimmäisen tärkeä. Nimittäin tämä vienti on jäänyt viime aikoina aivan liian vähälle huomiolle, ja tilanne on huolestuttava. Venäjän osuus Suomen viennistä, tavaraviennistä, on nyt enää vain 5,9 prosenttia ja laski tammi—elokuussa peräti 32 prosenttia. Lähes kaikkien tavararyhmien vienti on laskenut merkittävästi, ja tiedämme, että ei pelkästään pakotteiden vuoksi vaan muutoinkin elintarvikkeiden vienti on romahtanut. Pakotteet eivät ole ilmeisesti keskeisin syy tämän voimakkaalle laskulle. Suomen tulisivat nyt toimia pakotteiden ulkopuolisilla aloilla aktiivisesti ja varautua suunnitelmallisesti pakotteiden päättymiseen, jotta vienti voisi näiltä osin nopeasti ja tuloksellisesti uudelleen käynnistyä.

Asiantuntijat näkivät uusia vientimahdollisuuksia muun muassa verkkokaupassa ja Venäjän tuonninkorvausohjelmaan liitettyssä teknologiassa. Myönteistä on se, että nimenomaan Venäjän-kaupan osalta juuri viikko pari sitten työ- ja elinkeinoministeriössä on aloitettu valmistelu siitä, että yrityksille annettavien vientipalveluiden parantamista aiotaan voimakkaasti tehostaa nimenomaan Venäjälle. Kehittämistarve on ollut meillä myös jaostossa voimakkaasti esillä, ja tämän TEMin työn tarkoituksena on nyt selkeyttää toimintaa ja purkaa päällekkäisyyttä. Käytännössä se tapahtuu siten, että vientipalvelut tullaan keskittämään Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille ja Finpron kyseiset tehtävät Venäjälle loppuvat. Finpron toiminta Venäjälle ei lopu. Siellä osin se jatkuu investointien ja rahoitusmarkkinoiden osalta, mutta tämä käytännön toiminta siirtyy nyt Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille, joka on toimitaan ollut hyvin tehokas.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Yleensä muutenkin olemme kovin kiinnittäneet huomiota pk-yritysten vientimahdollisuuksiin. Siellä on ollut hyvää trendiä ja hyvää kehitystä Venäjän-viennissä ja yleensä viennissä. Pk-yritysten kansainvälistyminen on viime vuosina kasvanut, ja nyt meillä onkin jo kansainvälistä vientiä harrastavia yrityksiä noin 20 000. Vaikka vienti on pienimuotoista, myönteinen kehitys on kokonaisviennissä. Syksyllä julkistetun pk-yritysbaremetrin mukaan kansainvälisille markkinoille suuntautuvista pk-yrityksistä noin 40 prosenttia odottaa parannusta vientivaltuuksiin.

Olemme lisänneet määrärahoja 120 000 euroa Viexpon toimintaan, 200 000 BusinessOulun toimintaan, 1 miljoonan pk-yritysten vientirenkaan toimintaan, 30 000 niin sanottuun Nord-koulutukseen, 70 000 Kuluttajaliiton toiminnan tukemiseen ja 6 miljoonaa euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen. — Aikataulu näyttää päättyvän, kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kumpi ministereistä aloittaa? — Ministeri Rehn, olkaa hyvä.

18.03 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hallitus joutui laatimaan ensimmäisen talousarvioesityksensä hyvin vaikeassa talous- ja työllisyystilanteessa, jossa me kansakuntana tarvitsemme kykyä ja tahtoa uudistua. Kansantaloutemme on supistunut jo monta vuotta peräjäkeen, ja kuluvana vuonna kasvu jää hyvin vaimeaksi, joten saamamme perintö on yhtä raskas kuin tie on kivinen. Näköpiirissä ei ole mitään pikavoittoja, niin että nykyinen anhiton tilanteemme korjautuisi yhdessä yössä. Meidän onkin nyt yhdistettävä voimamme, uudistuttava ja nostettava Suomi jälleen pärjäämisen tielle. Hallituksella on kokonaisvastuu tehdä ja tukea ratkaisuja, joilla suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä saadaan parannettua. Hallitus ei voi olla sivustakatsojana, kun vientimme ei vedä ja yrityksemme joutuvat antamaan aivan liikaa tasoitusta kansainvälisille kilpailijoilleen. Meidän on korjattava kustannuskilpailukykyämme ripeästi, muuten yrityksemme eivät tule pärjäämään edelleen kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa.

Ponnistelut yhteiskuntasopimuksen saavuttamiseksi eivät ole toistaiseksi johtaneet toivottuihin tuloksiin. Pidämme silti osaltamme ovea auki sille, että työmarkkinajärjestöt suostuisivat palaamaan neuvottelupöytään ja pääsemään keskenään sopimukseen, jolla esitetty lakipaketti korvataan paremmalla ratkaisulla ja saavutetaan hallituksen asettama tavoite kilpailukykyä korjaamiseksi. Me tarvitsemme palkkamallia, palkanmuodostuksen sitomista tuottavuuskehitykseen Suomen mallilla sekä päätöksiä paikallisen sopimisen edistämiseksi ja henkilöstön aseman vahvistamiseksi yritysten päätöksenteossa. Tätä viimeksi mainittua, siis paikallista sopimista ja henkilöstön asemaa, valmistelemme kolmikantaisessa työryhmässä, joka asetettiin viime viikolla. Nyt jos koskaan kaikkien tahojen on katsottava asioita laajakantoisesti ja kansallisesta näkökulmasta.

Tätä talousarvioesitystä on valmisteltu tilanteessa, jossa lähtökohtana on julkisen talouden heikko tila, kovin heikko tila. Julkisyhteisöjen alijäämä on yli 3 prosenttia, ja valtiona olemme velkaantuneet kiihtyvällä tahdilla. Vastuullisina päättäjinä meidän pitää pystyä pysäyttämään tämä kierre, ja sen takia on tehtävä välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia, samanaikaisesti kun sopeutamme valtion rahoittamaa toimintaa. Olemme huolellisesti joutuneet valitsemaan ne kohteet, joihin panostamme lisää. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus kohdentaa kärkihankkeisiin — kestävää kasvua, investointeja tukeviin kärkihankkeisiin — kolmen vuoden aikana yhteensä 1,6 miljardin euron lisäykset, joista lähes nel-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

jännes kulkee työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan kautta. Lisäksi olemassa olevia panoksia on kohdennettava uudelleen nimenomaan kestäväen kasvun näkökulmasta.

Johtamani ministeriön ja sen konsernin toimijoiden vastuulle kuuluvat niin kestäväen kasvun edellytysten luominen kuin työllisyyden hoitaminen. Me keskitymme voimakkaasti tukemaan elinkeinorakenteen uudistamista. Lisärahoitusta ohjaamme 45 miljoonaa euroa cleantech- ja biotalousalan ratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukemiseen. Viennin ja kansainvälistymisen vauhdittamiseksi käynnistämme Team Finland -kasvuohjelmat ja lisäämme Finpron rahoitusta, ja olen iloinen siitä, kiitollinen siitä, että — kuten edustaja, puheenjohtaja Kauko Juhantalo kuvasi — valtiovarainvaliokunta on mietinnössään tukenut valittua linjaa vienninedistämisen ja yritysten kansainvälistymisen tukemiseksi, ja toivon tietysti, että koko eduskunta voisi näin tehdä.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus vastuullani oleviin budjettiasioihin. Suomi nousee vain uudistuksilla, investoinneilla ja kestäväällä kasvulla.

18.09 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Olemme laatineet ensi vuoden talousarviota talouden toimintaympäristössä, josta ei todellakaan puutu haasteita. Lähihistoriassa heikkoa talouskasvun vuotta on seurannut aina heikko talouskasvun vuosi. Ja valitettavasti historia toistaa jälleen itseään. Kansantaloutemme on sukeltanut edellisvuosina, kun bruttokansantuotteen kehitys on jäänyt negatiiviseksi. Tälle vuodelle ennustetaan hivenen positiivisempaa virettä mutta käytännössä liikutaan nollakasvun tuntumassa. Tulevat vuodet näyttäytyvät ennusteissa plusmerkkisinä, mutta edessämme on monta monituista maltillisen talouskasvun vuotta. Mitään hokkuspokkustaikatemppuja ei siten ole odotettavissa vaan kovaa työtä, jotta saamme Suomen jälleen nousuun.

Heikko talouskehitys tuo mukanaan vaatimattoman työllisyyskehityksen. Viime vuonna työttömyysaste kohosi 8,7 prosenttiin, ja kuluva vuosi on jälleen synkkä, aivan liian monien yt-uutisten sävyttämä. Näyttää siltä, että vuonna 2015 työttömyysaste saavuttaa huipunsa, 9,6 prosenttia, jonka jälkeen kehitys jatkuu ensi vuodesta lähtien toivottavasti positiivisempaan suuntaan. Valtiovarainministeriön arvio vuoden 16 työttömyysasteeksi on 9,4 prosenttia. Meidän on kyettävä tekemään kaikkemme, että työllisyyskehitystä saataisiin ennusteita nopeammin positiiviseen suuntaan — minä ainakin lupaan sen tehdä, kaiken.

Lyhyesti tämän hetken tilanteesta: Lokakuun lopussa te-toimistoissa oli 337 700 työtöntä työnhakijaa. Se on 17 800 enemmän kuin vuosi sitten. Olemme eduskunnassa useaan otteeseen puhuneet nuorista, pitkäaikaistyöttömistä, yli 50-vuotiaista työttömistä työnhakijoista. Tällä hetkellä tilanne on se, että nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on 43 400, joka on 2 000 nuorta enemmän kuin vuosi sitten. Yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita on 113 000, joka on 19 700 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Yli 50-vuotiaita on työttömänä 126 600, joka on 6 300 enemmän kuin vuosi sitten.

Nämä luvut ovat niin suuria, että kyllä tässä on raskas perintö annettu hoidettavaksi. Kun tämän työllisyystilanteen yhdistää siihen tosiasiaan, että meidän on saatettava maamme julkinen talous kestäväälle pohjalle rakenteellisin uudistuksin ja välttämättömiä sopeutus-toimia tehden, niin tässä riittää kyllä tekemistä. Niukkenevien resurssien aikana meidän on aivan välttämätöntä siirtää työllisyyden hoidon painopistettä passiivisista toimenpiteistä aktiivitoimenpiteisiin. Lisäksi tarvitsemme uudistuksia. Vanhat eväät on syöty. Hyvänä esimerkkinä muun muassa paikallisen sopimisen kehittäminen, jonka osalta tavoitteenamme on tuoda hallituksen esitys eduskuntaan ensi keväänä.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Työllisyysasioiden lisäksi keskeinen vastuullani oleva kokonaisuus on kotouttaminen. Me kaikki tunnemme tilanteen hyvin: tulijoiden määrä on kasvanut hurjalla tahdilla, ja meidän on pitänyt reagoida nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen. Entiset ja tutut kotouttamistoimet eivät nykytilanteessa riitä. Vaikka olemme esittäneet työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan kuntien kotouttamiskorvauksiin ensi vuodelle merkittävää 67 miljoonan euron lisäystä, niin ennen kaikkea meidän on otettava kotouttamisessa käyttöön uudenlaisia ja kustannustehokkaita toimintatapoja. Olemme valmistelleet kotouttamiseen uusia toimia syksyn aikana. Uudessa tilanteessa korostuvat maahanmuuttajien koulutuksen, ammattitaidon ja kielitaidon kartoittaminen. Emme voi jäädä odottelemaan, vaan osaamista on arvioitava jo vastaanottovaiheessa. On myös tärkeää, että kuntiin ohjaus toimii tehokkaasti. Keskeistä on yhteistyö alueiden, kuntien, työnantajien ja kumppanien kanssa. Maahanmuuttajien aktivoinnin on oltava nopeaa. Se on tärkeää myös siksi, että siten voimme säästää veronmaksajien kustannuksia ja myös ehkäistä radikalisoitumista. Nopeuden lisäksi avainsanoja ovat aktiivisuus ja vastikkeellisuus.

Arvoisa puhemies! Tässä keskeisimpiä kokonaisuuksia vastuullani olevista talousarvioasioista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, varaamaan minuutin mittaisen puheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

18.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli miellyttävää kuulla, että ministeri sanoi, että tekee kaikkensa sen eteen, että työllisyys paranisi ennusteita nopeammin. Iso riski kuitenkin on siinä, että näin ei käy, koska ne toimet, joita hallituksella on, joita se on suunnitellut, johtavat siihen, että työttömyys todennäköisesti nousee kotimarkkinoiden hyytyessä ja lähtee vasta sitten ehkä paranemaan, kun vienti lähtisi vetämään näiden toimien jälkeen.

Mutta jos katsoo tätä työvoimapolitiikan kokonaisuutta, niin iso riski on siinä, että me menetämme suuren joukon osaavaa työvoimaa rakennetyöttömyydelle ja pitkittyvälle työttömyydelle. Ikääntyneiden työttömyys alkaa olla keskimäärin jo pitkäaikaistyöttömyyttä, ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa koko ajan. Kysyisinkin: kun olette suhtautuneet myönteisesti siihen, että passiivista rahaa käytettäisiin aktiivisesti, niin voisiko ajatella, että tuo uusi malli otettaisiin käyttöön jo kesken vuoden, koska yksinkertaisesti niillä rahoilla, mitä ensi vuodelle on varattu, tilanne johtaa siihen, että meillä pitkäaikaistyöttömyys kasvaa roimasti ja nuorisotyöttömyys kasvaa roimasti, koska nuorisotakuun nimenomaan työttömille nuorille tarkoitetut tukirahat on vedetty nollaan?

18.15 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriöllä on edessään iso urakka selkeyttäessään tulkintaa sivutoimimisen ja päätoimimisen yrittäjyyden välillä tähänastisten itsensä työllistäjien osalta, jotka eivät oikein selkeästi ole kumpaakaan. Koska laki tulee voimaan nopeasti jo vuodenvaihteessa ja tilanne on monelle hyvin epäselvä, kysyn: voisiko TEMille antaa ohjeistuksen laatimiseen riittävästi aikaa ja ohjeistaa tulkitsemaan erilaiset keikkatöitä tekevät työntekijän hyväksi sivutoimimiseksi eikä päätoimimiseksi yrittäjiksi siihen asti, kunnes ohjeistus on valmiina ja myös etukäteen keikkatöitä tekevien tarkistettavissa? Tämä takaisi työrauhan sekä virkamiehille

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

että niille tuhansille keikkatyöläisille, jotka eivät tietämättä tai tuntematta ohjeistusta muuten uskalla ottaa työtehtäviä vastaan epäselvässä tilanteessa vuodenvaihteen jälkeen.

18.16 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän syksyn aikana on käyty paljon keskustelua työllisyyspolitiikasta ja sen tärkeydestä erityisesti tällaisena aikana, kun työttömyys on kovassa kasvussa. Hallitus on toistuvasti sanonut haluavansa panostaa työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen, mitä minä sinänsä pidän erittäin kannatettavana ja hyvänä linjauksena. Tutkimuskirjallisuuden valossa kaikista vaikuttavimpia työllistämistoimenpiteitä on nimenomaan palkkatuettu työ, myöskin erilaiset työllistämisetelit. Tämä nuorille suunnattu Sanssi-kortti on ollut juuri tällainen työllistämiseteli eli juuri tällainen vaikuttava työllistämistukimuoto, mutta ensi vuonna hallitus on nyt lopettamassa tämän Sanssi-kortin rahoituksen kokonaan. Haluaisin nyt kysyä ministeri Lindströmiltä: miten te aiotte käytännössä edistää sitä, että me saamme painopisteen tässä työllistämispolitiikassa siirrettyä nimenomaan näihin vaikuttaviin työllistämistoiimiin?

18.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on todella kasvanut nopeasti, ja nyt olisi syytä tehdä pikaisesti toimenpiteitä. Eri puolilla Suomea on saatu hyviä kokemuksia nyt päättyvissä kuntakokeiluissa, joissa työllistyminen on siirretty kuntien vastuulle. Nyt olisi tärkeää, että nämä hyvät käytännöt eivät pääsisi lopahtamaan — kuntakokeiluhan loppuu tämän vuoden lopussa — sillä niiden uudelleenkäynnistäminen olisi todella vaikeaa. Näiden kuntakokeilujen loppuraporteissa on selkeitä suosituksia esimerkiksi uudelle kokeilulainsäädännölle, jonka avulla voitaisiin viedä eteenpäin näitä kuntakokeilun hyviä tuloksia. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa tiedän olevan monta kuntaa, joissa oltaisiin valmiita pilotoimaan tällaista uutta kokeilulainsäädäntöä, ja tiedän, että asiaa ministeriössä pohditaan. Miten valmistelu etenee tässä asiassa?

18.18 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Värderade ministrar! Pidän erinomaisena hallitusohjelman mainintaa siitä, että osaaminen on koottava kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi. Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. Vaikka viime kaudella käynnistetyn niin sanotun Inka-ohjelman rahalliset panostukset eivät olleet promilleakaan yritysten liikevaihdosta, oli ohjelma kuitenkin omiaan entisestään lisäämään tiivistä ja hyvää yhteistyötä vientiyritysten, korkeakoulujen sekä julkisen sektorin välillä. Uusia ohjelmia sekä erinäisiä kärkihankkeita suunniteltaessa toivon vilpittömästi, että panostetaan sellaisille alueille ja aloille, joilla teollinen jalostusarvo ja kasvaville markkinoille suuntautuva vienti ovat mahdollisimman korkealla ja joilla ennen kaikkea myös yritykset itse markkinaehtoisesti panostavat tutkimukseen ja kehitykseen. Täten luomme parhaiten uusia resursseja koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

18.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos esittelyistä, ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenenä kiitän siitä, että meidän lausunnostamme otettiin huomioon huoli nuorten syrjäytymisestä ja näistä lisärahoista koskien nuorten tilannetta sekä harmaasta taloudesta.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Haluaisin kysyä ministeriltä: Tuossa Sitra julkaisi muutamia päiviä sitten tiedon, että Suomessa saattaisi olla 360 000 piilevää työpaikkaa, ja meillä on 330 000 työtöntä ja tämä maahanmuuttajien työllistämisasia. Jos tämä pitää paikkansa, että yritykset katsovat, että heillä voisi olla tällaisia työpaikkoja, jotka eivät vain kohtaanto-ongelman vuoksi löydä työntekijöitä, niin onko yhtään selvitetty, mistä tämä luku voisi tulla? Onko tässä osana myös mukana tämä, että meillä on nyt kohdennettu yksityisten työnvälityspalvelujen lisäämiseen varoja, samoin kuin te-toimistoihin, koetetaanko tässä yksityisten työvoimapalvelujen kautta saada lisää kohtaantoa tähän? Olisin kiinnostunut kuulemaan tästä.

18.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Filatov oli varmaan aiheellisesti huolissaan siitä, lähtevätkö nämä työllistämistoimet riittävän nopeasti tapahtumaan ja työllisyys paranemaan, niin minä kyllä uskon niin, että jos tämä kilpailukykypaketti saadaan maaliin, se antaa heti sen signaalin, että Suomeen kannattaa investoida, ja kun usko palautuu siihen, että suomalaisen työn kilpailukyky on kunnossa, se myöskin torppaa niitä hankkeita, joissa ajatellaan työtä siirtyvän täältä ulkopuolelle. Mutta toki sitäkin enemmän siihen päästäisiin sillä, että työmarkkinajärjestöt löytäisivät kokonaisratkaisun, jossa nämä molemmat asiat hoidetaan. Haluankin edelleen vedota, että sellainen ratkaisu nopeasti saadaan. Kysyn myös työministeriltä: kun hallitusohjelman mukaisesti on tarkoitus tässä vaikeimmin työllistyvien asiassa kokeilla sitä vaihtoehtoa, että työssäkäyntialueittain niitä kunnissa hoidettaisiin, niin missä vaiheessa tämä on ja miten kokeilu on lähtemässä liikkeelle?

18.21 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen tässä sanoi, että uskoo kilpailukykypaketin tuovan nopeasti työllisyyttä. Kutsuttiinpa sitä nyt sitten kilpailukykypaketiksi taikka pakkolakipaketiksi — rakkaalla lapsella on monta nimeä — niin kuitenkin lähes kaikki ne talousasiantuntijat, jotka ovat siitä lausunnon antaneet, ovat nimenomaan epäilleet, että se alkuvaiheessa hyödyttää meidän kotimarkkinoita ja sitä kautta työllisyyttä. Jopa ministeri Stubb eilen tuossa pöntössä tunnusti, että siinä tapahtuu näin. Siinä mielessä todella toivon myös, että tuo työmarkkinaratkaisu saataisiin syntymään, koska uskon, että se on paljon parempi vaihtoehto meidän työllisyydellemme.

18.22 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä varhemin tuotiin esille, että Suomessa on erilaisia kokeiluja nuorten työllistämiseksi. Päijät-Hämeessä Matkalla duuniin! -hanke on työnantajien, nuorten ja kaupungin yhteishanke, jossa lähdetään tuomaan palkkatukea ja jossa nuorelle annetaan oma valmentaja, jonka kanssa voi pohtia omia vahvuuksia ja tunnistaa tarvittavat kehittämisalueet. Sillä tavalla tuetaan nuorta tavoitteelliseen toimintaan, työllistymiseen, kouluttautumiseen. Suomessa me makamme merkittävästi työttömyydestä, 5—6 miljardia euroa tällä hetkellä. Missä vaiheessa työministeriössä ollaan pohtimassa sitä, miten työllistämisrahoja voitaisiin käyttää vastikkeellisesti myös koulutukseen ja nuorten työllistymisen tukemiseen?

18.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ladannut aika paljon arvovaltaa ja panoksia tämän pakkolakipaketin tai sen kokonaisuuden eteenpäin viemiseen. Kysyisin, arvoisa ministeri Rehn: Miten te olette arvioinut tämän pakkolakipaketin läpi mennessä, jos se nyt jostain syystä menisi läpi, sen vaikutuksia kotimarkkinoihin? Mitä se tarkoittaa taksiryttäjille, kahviloille, kaupoille ja ylipäättään kotimarkki-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

noilla toimiville yrityksille, kun ottaa huomioon sen, että myöskin eläkeläisiltä ja työttömiltä leikataan merkittävästi ostovoimaa näitten hallituksen päätösten takia? Minäkin toivon, että tässä päästäisiin tilanteeseen, jossa työmarkkinajärjestöt lähtisivät neuvottelemaan pitkäaikaisesta vakauttavasta palkkaratkaisusta, joka olisi melkein kaikkien talousasiantuntijoiden mukaan se paras mahdollinen vaihtoehto viedä asioita eteenpäin.

Sitten kysyn vielä: kun meillä on vaihtoehtobudjetissa erilaisia toimenpiteitä ja tämä työllistämisseteli nyt näyttää etenevän, niin olisiko mahdollista ottaa tämä (Puhemies koputtaa) ensimmäisen työntekijän verovähennysoikeus käyttöön, jotta saataisiin työpaikkoja syntymään nopeasti, tässä ja nyt?

18.24 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa hyväksyttiin viime viikolla hallituksen esitys 94/2015 vp, joka koskee itsensä työllistävien työttömyysturvaa, ja sen yhteydessä valiokunta teki ponnin, jossa se esitti, että hallitus selvittäisi sen, miten uusia työn muotoja tekevät ihmiset saisivat parempaa sosiaaliturvaa, että selvitetäisiin nämä aukot. Mutta itse asiassa tämmöinen selvityshän tehtiin viime kaudella. Silloin oli tämmöinen työelämän muutostrendejä tutkiva ryhmä ensin työministeriössä ja sitten STM:ssä, ja se esitti joukon toimenpiteitä.

Kysyisin ministeriltä: tunnetteko tämän viime kaudella tehdyn hyvän selvityksen? Se oli kolmikantainen, jatkui koko hallituskauden, ja siellä tehtiin erittäin hyviä konkreettisia esityksiä itsensä työllistäjien ja muiden vastaavien aseman parantamiseksi. Tunnetteko tämän selvityksen ja aiotteko osaltanne viedä sitä tällä kaudella eteenpäin?

18.25 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä maa todellakin tarvitsee kasvupaluisia ja kansainvälistymishaluisia yrityksiä. Kuulun siihen koulukuntaan, joka uskoo, että valtio ei valitse voittajia, mutta uskon kuitenkin, että valtion tuki alkutaipaleella on tärkeää sellaisilla aloilla, joilla on osaamista ja potentiaalia kansainvälisille markkinoille. Cleantech ja bioklusteri ovat tästä esimerkkejä.

Haluaisin muistuttaa ministeri Rehniä, että viime vaalikaudella tehtiin terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategia, jonka varmaan tunnettekin. Siinä korostettiin myös lääke- ja diagnostiikkasektorin osaamista ja yleisestikin koko terveysteknologia-osaamista, joka mahdollistaa työpaikkojen luomisen ja vastaavasti sen, että voidaan kerätä investointivirtaa myös Suomeen. Kun valiokunta on mietinnössään kiinnittänyt huomiota tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostusten laskuun, niin kysyisin teiltä: minkälaisena näette polun sille, että me pääsisimme takaisin sille tasolle, jolla saamme innovaatioita putkesta ulos ja niitä kaupallistettua?

18.27 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Rehnin tavoin haluan kiinnittää vientiin huomiota. Suomi tarvitsee nyt pääomia, ja kyllä me täällä jakaa sitten osaamme. Ja erityisesti tuota idän vientiä haluan painottaa ja toivon, että TEM toimii hyvin tehokkaasti tässä työryhmässä, jossa tuumitaan juuri Suomalais-Venäläisen kauppakamarin roolia suuresti kasvatettavaksi. Se varmasti tietää käytännössä paljon paremmin kuin Finpro. Miten on mahdollista sekin, että Pietarin kaupat kyllä loistavat ulkomaisista länsimaiden viineistä ja konjakeista, mutta eivät Suomen juustoista? On joku väylä, jossa me emme ole riittävän hoksaavia. Tähän haluaisin panostaa, ja me panostimme muutenkin Venäjän-vientiin hyvin paljon näissä monissa lisäpanostuksissa. Toivon, vaikka me kuulumme tietysti lännen rintamaan ja kunnioitamme pakotteita ja monta muutakin

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

seikkaa on nyt (Puhemies koputtaa) Venäjän-viennin esteenä, siitä huolimatta: enemmän kekseliäisyyttä ja enemmän rohkeutta.

18.28 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Juhantalolle ja ministereille alustuksistaan. On aivan oikein, että hallitus pyrkii luomaan taloutta tukevia yksityissektorin työpaikkoja eikä turvaudu esimerkiksi julkisen sektorin paimentamiseen entisestään. Poliittisesti helpot ratkaisut, kuten velkaelvytys ja tämän suuntaisen ajattelu, on kokeiltu hyvin kattavasti edellisillä vaalikausilla, ja ne eivät ole toimineet toivotulla tavalla, ainoastaan kasvattaneet velkaa mutta eivät lisänneet työpaikkoja.

Työttömyys tietenkin viime kädessä on talouden pahin ongelma, mutta se on vain oire siitä todellisesta ongelmasta, mikä on taustalla. Silti, paitsi kilpailukykyyn luominen, meidän täytyy huomioida ne erityisryhmät, joille työttömyys on erityisen hankala asia, siis yli 50-vuotiaat, kuten täällä ministeri totesi, joita taisitte mainita olevan yli 120 000 työttömänä, ja toisaalta (Puhemies koputtaa) nuorisotyöttömät. Onko jotain, mitä erityisesti voidaan tehdä näiden ryhmien hyväksi tämän normaalin kilpailukykyyn kasvattamisen lisäksi?

18.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Panostukset vientisuuskunta Viexpon ja BusinessOulun toimintaan sekä lisäpanostukset vientirenkaiden toimintaan ovat välttämättömiä pakkorahoitushankkeita, koska nyt jos koskaan on panostettava vientiin. Mutta miksi Suomi ei sitten pärjää viennissä? Heikko kilpailukyky on vain yksi osatekijä. Viime kaudella tehtiin uusi linjaus, että TEMin vienninedistämismäärärahoista yhä isompi osa keskitettiin Team Finlandin toimintaan. Tämä on ollut varmaan hyvä ratkaisu isoille yrityksille, mutta tämä ei palvele mikro- ja pk-yrityksiä toivotulla tavalla.

Sitten voisi myös kysyä, miksi Suomi laahaa perässä myös verkkokaupassa. Kysyisinkin: miten hallitus aikoo vastata näihin haasteisiin, että myös pk-yritykset tulisivat osaksi vienninedistämistoimia paremmin kuin nyt, ja miten voisitte korjata verkkokauppaan liittyvät logistiikkaongelmat, ja mitä hallitus aikoo tehdä, jotta suomalaisyritysten markkinointiosaaminen paranisi?

18.30 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi kysymys kummallekin ministerille. Ensinnäkin yritysrahoituksesta: Nythän tiedetään, että Suomi on varsin pankkiorientoitunut yritysrahoituksen puolella. Nythän Teollisuussijoituksen osalta näitä määrärahoja vähennetään. Hallitusohjelmassa puhutaan siitä, että me teemme myöskin niin sanottuja epäsymmetrisiä rahastoja, houkuttelemme yksityisiä pääomasijoittajia näihin rahastoihin mukaan. Meinataanko tämän tyyllisiä asioita tehdä? Ja toinen kysymys ministeri Lindströmille: Puhutaan julkisten työvoimapalvelujen uudistamisesta ensi vuoden osalta, yleensä työvoimapalvelujen uudistamisesta. Monissa tapauksissa muut kuin te toimistot ovat osoittautuneet erittäin tehokkaiksi työvoimapalvelujen tarjoajiksi. Millä tavalla meinataan nyt näitä työvoimapalveluja uudistaa, niin että saadaan avoimuutta ja vielä enempi asiakaslähtöisyyttä?

18.31 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina kun minä näen työministerin jossain puhumassa, tv:ssä tai tässä salissa, niin hän puhuu siitä, että turvapaikanhakijoita pitäisi integroida. Se on hyvä tavoite, ja hän sanoi myös tänään, että entiset kotouttamistoimet eivät toimi. Kysymys kuuluu, mitä tekee hallitus. Hallitushan tekee toimia, jotka tekevät päinvastoin, jotka huonontavat kotouttamista. Hallitus esimerkik-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

si kiristää perheen yhdistämistä, vaikeuttaa sitä. Kysyn kaikilta: kuka meistä pärjäisi ilman meidän perheitämme? Erilainen sosiaaliturva turvapaikanhakijoille eli se, että tehdään ihmisistä köyhempiä — sekö toimii? Määräaikaiset tarkastukset, jotta ihmiset voitaisiin lähettää kotiin nykyistä tehokkaammin — onko se tapa, jolla motivoidaan ihmisiä? Kysyn vaan. Tavoitteet ja toimet eivät jälleen kerran pelaa yhteen.

18.32 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatioleikkaukset tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, missä meidän pitäisi saada uudistettua meidän taloutta, ovat erittäin huolestuttavia. On lyhytnäköistä leikata nimenomaan elinkeinoelämää uudistavista yritystuista, kun meidän pitäisi löytää uusia kasvualoja, saada tuottavuutta ja kilpailukykyä. Tekesin avustusvaltuuksia leikataan rajusti, ja Tekesin arvion mukaan jää syntymättä vuosittain 200 uutta tuotetta ja yli 250 patenttia. Samalla vähenevät yritysten tki-panokset, sillä Tekes-euro generoi aina 2 euroa yksityistä tki-rahaa, eli nämä leikkaukset kertautuvat. Näillä leikkauksilla tulee varmasti olemaan negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen ja tuottavuuteen ja kilpailukykyyn pitkällä aikavälillä. Mutta kysyisin ministeriltä siitä, kun julkisuudessa on liikkunut huhuja Tekesin alueellistamisesta. Ovatko nämä huhut paikkansapitäviä? Vaarana on, että rahat eivät enää suuntaudu parhaisiin hankkeisiin, jos myönnetään hankkeen laadun sijaan sen sijainnin perusteella näitä avustuksia.

18.33 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin kiinnittää huomiota siihen, miten saamme aikaan uutta kasvua ja sitä kautta uusia työpaikkoja. Me kaikki iloitsimme Pariisin ilmastopöytäkirjasta ja siitä, että maapallon lämpötilan nousu halutaan pysäyttää 1,5 celsiusasteeseen. Tämä tarkoittaa meille myös mahdollisuutta. Metsäteollisuus on meille tärkeä ala. Nyt tutkimus kertoo, että meidän pitäisi pystyä hyödyntämään omia metsähiilinielujamme nykyistä paremmin, ja tämä tapahtuisi parhaiten esimerkiksi niin, että saisimme nämä hiilivarastot pysymään mahdollisimman kauan tuotteissa. Ja tämä tarkoittaa silloin sitä, että voimme esimerkiksi puuperäisillä tuotteilla, nanosellulla, korvata terästä ja betonia. Meillä on tulossa uusia investointeja esimerkiksi Äänekoskelle, toivottavasti myös Kuopioon, Varkaudessa on myöskin. Miten varmistamme sen, että me todella saamme sellaisia innovaatioita, jotka toteuttavat myöskin tämän hiilivarastoinnin, joka tarkoittaa todella uusia tuotteita?

18.35 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitra arvioi, että Suomessa voi olla jopa 360 000 piilevää työpaikkaa. Sitran mukaan yrityksistä tulee jatkuvasti tietoa siitä, että tekemätöntä työtä kyllä olisi. Olenkin iloinen, että Sitra aloittaa kokeilun, jossa nämä työpaikat sitten tuodaan julkisuuteen ja te-keskusten ja kuntien tehtävänä olisi sitten löytää sopivat henkilöt noihin työpaikkoihin. Odotan tietysti innolla, mitä tästä tulee, ja kysyn ministereiltä, erityisesti tietenkin työministeriltä: eikö meillä pitäisi olla paljon enemmän sellaisia työtapoja, joissa työnantaja ja työpaikkaa hakeva ihminen törmäytettäisiin, kohtaannutettaisiin? Meillä Jyväskylässä esimerkiksi on Töihin-palvelu, joka on saanut aikaan hyviä tuloksia juuri sillä, että haetaan, räätälöidään sopivia työpaikkoja näille työpaikkojen hakijoille, koska nämä eivät automaattisesti kohtaa, ja tämä kohtaanto-ongelmahan on meillä todella suuri.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

18.36 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar, on totta, että hallitus... (Ozan Yanar: Vastauspuheenvuoro!) — Te saatte minut nauramaan, edustaja Yanar. — On totta, että hallitus pyrkii politiikallaan tekemään Suomesta vähemmän houkuttelevan kohdemaan turvapaikanhakijoille, mutta tässä poikkeuksellisessa tilanteessa ensi vuonna kuntien kotouttamiskorvausten määrärahaan esitetään 141 miljoonaa euroa. Se on 47 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Kyllä tähän panostetaan ja tässä tilanteessa täytyykin panostaa.

Tähän varsinaiseen asiaan: Haluan, että ministerit olisivat mahdollisimman ennakkoloolottomia luodessaan kauppasuhteita Suomelle erityisesti Aasian suuntaan. Onneksi nykyisen hallitusohjelman tavoitteisiin tämä sinänsä kuuluukin. Erityisen suuri mahdollisuus on tämä Aasian investointi- ja infrastruktuuripankki AIIB. Hirveästi infrastruktuurihankkeita tulee tämän puitteissa. Siksi kysynkin arvoisalta elinkeinoministeriltä: miten tämä voisi tukea Suomen kauppapoliittisia tavoitteita ja sitten myös meidän vientiteollisuuttamme?

18.37 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on niin, että jos haluaa olla houkutteleva maa hyvin toimeentulleille, hyvin koulutetuille, niin täytyy olla houkutteleva maa kaikille ihmisille, ei pidä olla rasismia eikä pidä ajatella, että voisi houkutella joitain parempia ihmisiä kuin muut. He kyllä valitsevat varmaan paremman maan, jos on rasismia tosi paljon. Ruotsissa on jo vuosikausia joka viides uusista yrityksistä ollut itse asiassa maahanmuuttajataustaisen henkilön perustama. Kysyisinkin molemmilta ministereiltä sitä myös, miten me aiomme nyt parantaa niitä mahdollisuuksia poistaa niitä esteitä, joita esimerkiksi turvapaikanhakijoilla on, että voisivat perustaa uusia yrityksiä. Olemme kuulleet sellaisista esimerkeistä, että kun turvapaikanhakijat olisivat halunneet leipoa ja myydä leipää, niin koska heillä ei ole hygieniapasseja, se ei ollut edes pienessä mittakaavassa mahdollista. (Eduskunnasta: On mahdollista, väärää tietoa!) Onko tarkoitus, että normin purut koskevat myöskin näitä aloja? Syrjintä ja rasismi (Puhemies koputtaa) ovat toinen este työmarkkinoilla. Voisiko hallitus ajatella, että anonyymit rekrytoinnit voisivat tulla ainakin valtion töissä huomioon?

18.38 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että täällä puhutaan myös kotoutumisesta, ja tiedän, että tilanne on tällä hetkellä erilainen kuin edellisinä vuosina. Hyviä käytäntöjä pitää ehdottomasti luoda ja tehdä lisää. Itse asiassa edustaja Biaudet osui naulan kantaan, ja se on maahanmuuttajien työllistyminen: työ on paras kotouttaja. On totta, että turvapaikanhakijat tarvitsevat myös toimintaa tällä hetkellä, kun he ovat vastaanottokeskuksissa, mutta kysyisin ministeriltä vielä tarkemmin, mitä tämä vastikkeellinen työ tarkoittaa ja kuinka kauan se kestää. Onko se myös niille, jotka saavat täällä oleskeluluvan? (Puhemies koputtaa) Jos tämän vielä tarkennatte.

Mutta sitten toivon vastauksia myös tähän isompaan ja laajempaan asiaan eli maahanmuuttajien työllistymiseen ylipäänsä. Valitettavasti edelleen maahanmuuttajien työllistymisaste on alhaisempi. Miten me siihen saamme muutoksia juuri näillä perusteluilla?

18.39 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Razmyar ja varsinkin edustaja Yanar tulkintani mukaan viittasivat siihen, että sosiaaliturvan, työehtojen ja työharjoittelun muokkaamiseen liittyvät keinot ovat jotenkin vääriä ja pitää uskoa siihen, että kunhan karenssiaikoja kevennetään ja esimerkiksi kun on lupa mennä töihin, lupa perustaa yritys, se on se ratkaisu. Mutta toivoisin, että tässä salissa nyt oltaisiin

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

sen verran rehellisiä itsellemme, että kuka täällä uskoo, että 10 000—20 000 oleskeluluvan saajaa, maahanmuuttajaa aidosti työllistyy normaalityöehdoilla seuraavan kolmen vuoden aikana — kielitaidottomia, huonosti koulutettuja ihmisiä.

Täällä ministeri Lindström kaksi kuukautta sitten lähete keskustelussa sanoi, että hän on valmis tekemään kaikkensa, jotta käännetään jokainen kivi, että löydetään ne tavat, joilla nämä ihmiset löytävät toimeen ja töihin. Nyt on mennyt kolme kuukautta, tilanne on päällä. Kysynkin ministeriltä, miten te kiteytätte nyt sen vastauksen, millä tavalla räätälöidään, jos ei työehtoja, niin esimerkiksi työharjoittelua, muutetaan työkokeilulakia niin, että se on mahdollinen ensimmäistä kertaa Suomen työmarkkinoille tuleville, ja mahdollistetaan se, että (Puhemies koputtaa) aina kannattaa maahanmuuttajan tehdä työtä ja hän myös saa työporukan ympärilleen. Muuten tämä peli on menetetty, jos ollaan kolme vuotta neljän seinän sisällä.

18.40 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala on se hallinnonala, joka ratkaisee Suomen nousun niin talouden kuin myöskin työllisyyden osalta. Ensi vuoden talousarviossa ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,9 miljardia. Vähennystä siinä on 650 miljoonaa euroa. Tämä vähennys on merkittävä, mutta uskon siihen, että kun kärkihankkeisiin panostetaan yli miljardi euroa, se tuo mahdollisuudet sitten meidän työllisyyden ja yrityselämän parantumiselle. Kiitokset kauppa- ja teollisuusjaostolle ja sen puheenjohtaja Juhantalolle viennin edistämiseen liittyvistä panostuksista. Viexpo saa lisää määrärahoja, ja se tarjoaa nimenomaan pienille ja keskisuurille yrityksille kansainvälistymistä edistäviä palveluja. Myöskin näitten kärkihankkeiden osalta Team Finlandin verkoston vahvistaminen ja cleantech-ratkaisujen vauhdittaminen ovat keskeisiä asioita, joiden kautta työllisyys ja talous voivat parantua.

18.42 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministereille kiitos esittelystä. Tässä salissahan aina pitää puhua totta, joten sanon, että siinä on kaksi ministeriä, jotka antavat uskoa tulevaisuuteen.

Meillä on kaksi erittäin tärkeää asiaa työllisyyden kannalta, mitä meidän pitää tässä maassa tehdä. Toinen niistä on kotimaiset toimet, joilla työllisyyttä parannetaan, jotka sisältyvät nimenomaan kotimarkkinoihin. Toinen asia on se kilpailukyky viennin edistämiseksi. Suomen talouden ja työllisyyden tuleva kehitys on kiinni hyvin pitkälle näistä kahdesta tekijästä. Tilastotutkija Timo Aron mukaan biotaloudesta on kadonnut Suomessa 72 000 työpaikkaa tällä vuosituhannella, ja se kertoo siitä, että meillä on tarve tehdä myös kotimaassa luvituksen suhteen ja näin päin pois. Tähän viennin kilpailukykyyn edistämiseen tarvitaan ne toimet, jotka hallitus aikoo tehdä, jos tätä yhteiskuntasopimusta ei tehdä. (Puhemies koputtaa) Ministeriltä olisin kysynyt: onko nämä kotimaiset toimet nyt eri hallinnonaloilla sillä tavalla nivottu yhteen, että esimerkiksi tätä luvitusta voidaan parantaa?

18.43 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeri Lindströmilta: antakaa minulle ja kansalaisille nyt selkeä semmoinen rautalankamalli siitä, kuinka hallitus parantaa kilpailukykyä viennin avulla, jos se saattaa sairaat ihmiset töihin, sitten lyhentää loma-aikoja, leikkaa lomarahoja, nostaa asiakasmaksuja ja nostaa niin päivähoitomaksuja kuin myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksuja, ja vaikuttaa sitä kautta kansalaisten, pienituloisten ostovoimaan. Eikö meidän tulisi toimia juuri päinvastoin elikkä parantaa ihmisten työkykyä, työhyvinvointia, osaamista, jaksamis-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

ta ja sitä kautta vahvistaa myös ihmisten toimeentuloa ja sitä kautta myös ostovoimaa? Mikä on tämä hallituksen logiikka tähän kilpailukykyyn ja työllisyyden vahvistamiseen? Tämä ei jostakin syystä minulle aukea, eikä se ole myöskään auennut monelle muullekaan kansalaiselle. (Välihuutoja)

18.44 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä salissa aiemminkin puhunut siitä, että työpaikkaa ei synny, jos työllistäminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Mutta on myös toinen asia, joka vaikuttaa työllistämiseen. (Välihuuto) — Olisin ongelma teidän puolueellenne. — Työllistämiseen vaikuttavat myös työllistämiseen liittyvät riskit. Onko hallitus huomannut, että suuressa yrityksessä työllistäminen on enemmänkin luku? Ajatellaan, että tässä on paikka, johon voidaan työllistää, tarvitaan työntekijä, mutta pienessä yrityksessä ajatellaan paljon enemmän sitä ihmisten välistä kemiaa ja siihen liittyvää riskiä. Oletteko ajatelleet, että olisi mahdollista esimerkiksi muuttaa työehtosopimuksia sen mukaan, minkä kokoinen yritys on, koska iso yritys on käyttänyt sen työllistämispotentiaalin paljon tehokkaammin kuin pienet, koska pienessä työllistämisen riskit ovat valtavan paljon suuremmat.

18.45 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tuossa hyvää puheenvuoroa. Juuri pienyrittäjien puolesta olen monesti sitä asiaa ajatellutkin, ja he ovat olleet minuunkin yhteydessä, että se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen tai toisenkin työntekijän palkkaaminen on suuri riski, on myöskin tämä henkilökemioiden tilanne ja muutenkin on paljon vaikeampaa. Onneksi nyt näihin vanhemmuuden rahoihin tuli tämä 2 500 euroa, mikä tietysti helpottaa sitä.

Itse asiassa pyysin tämän puheenvuoron sitä varten, kun edustaja Yanar sanoi, että kotouttamiseen ei nyt juurikaan panosteta. Yanarin kannattaisi lukea tämä kohta 7. Täällä on hirveän paljon hyviä toimenpiteitä, mitä hallitus tekee kotouttamisen eteen. (Ozan Yanar: Minulle se on itsestäänselvyys!) Että tähän kannattaa tutustua. — Jos ne ovat itsestäänselvyksiä, niin ei kannata sitten todeta, ettei mitään tehdä. — Mutta on mainiota täällä takapenkissä, kun täällä ei kyllä omaa ääntänsä kuule. Edustaja Yanar pitää saada varmasti tänne yleispuhemieheksi, kun hän pitää täällä jatkuvaa puheenvuoroa.

18.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On monta kertaa nostettu esille näitten pakkolakikeskustelujen yhteydessä, että hallitus on tehnyt itsensä osalliseksi tässä prosessissa, osapuoleksi, ja se on varmasti vaikuttanut tähän työmarkkinoinen ilmapiiriin ja siihen, onko mahdollista saada tätä yhteiskunnan kannalta tärkeätä palkkaratkaisua matalalla tasolla pitkäksi aikaa tehtyä.

Minä kysyn tähän kokonaisuuteen liittyen: Mitä suunnitelmia hallituksella on siltä varalta, jos ei synny siis tämmöistä laajamittaista työmarkkinaratkaisua, pitkää matalapalkkaratkaisua, ja jos ette saa pakkolakia läpi eduskunnassa sen vaihtoehtona? Mitä sen jälkeen tapahtuu kasvulle ja työllisyydelle, mitä vaihtoehtoja teillä on mietittynä tähän kokonaisuuteen? Teidän vaihtoehtonne tällä hetkellä on kolmas vaihtoehto, ikään kuin se alkuperäinen 1,5 miljardin lisäleikkaukset, mutta sehän johtaa siihen, että kasvu entisestään hyytyy ja (Puhemies koputtaa) työttömyyttä tulee lisää. Siis kysyn sitä — olen kysynyt pääministeriltä, en ole saanut vastausta — ja toivon, että ministeri Rehn, teillä on rohkeutta nyt vastata tähän kysymykseen.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

18.47 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen toimissa uuden yrittäjyyden luominen on keskeisessä asemassa. Nykyään ympäri maata sijaitsee yrityshautomoja, joissa startup-yritykset saavat apua yrityksen alkutaipaleelle ja yrittäjät voivat verkostoitua keskenään tehokkaasti. Nämä toiminnot keskittyvät väestön myötä kaupunkeihin, jolloin harvaan asutulla seudulla olevat yrittäjät eivät kykene näitä palveluja käyttämään. Kuitenkin maassamme on yhä kattavammat tietoverkot, joiden kapasiteetti tulee nykyisestäänkin nousemaan. Kysyn arvoisalta elinkeinoministeriltä: katsoteko, että olisi tarkoituksenmukaista ja järkevää luoda digitaalinen yrityshautomopalvelu? Tätä palvelua käyttävä yrittäjä voisi asuinpaikasta riippumatta käyttää erilaisia asiantuntijapalveluja ja verkostoitua muiden, eri puolilla maata toimivien yritysten kanssa verkko-palvelua käyttämällä. Tämänkaltaisia palveluja kehittämällä parantaisimme startup-yrittäjien mahdollisuuksia menestyä myös muualla kuin suurimmissa kasvukeskuksissa.

18.48 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehn, te olette vetovastuussa kärkihankekokonaisuudesta, joka nimenomaan vastaa kilpailukyyn vahvistamisesta ja jossa varmasti pohditaan niitä uusia työkaluja, joilla Suomi saataisiin uudelleen nousuun. Yksi kasvun moottoreista voisi olla tai pitäisi olla normien purku, joka erityisesti TEMin osalta fiksusti tehtynä varmasti tuo dynamiikkaa Suomen talouteen. Tiedän toki, että tämä kokonaisuus kuuluu ministeri Bernerille, mutta eilinen päätös kauppojen aukiolon vapauttamisesta käy hyvästä esimerkistä, ja näin rohkenen kysyä tätä myös teiltä. Eli milloin eilinen hyvä päätös saa jatkoa, ja milloin pystymme taas sanomaan, että normeja purkamalla saamme kilpailukykyämme hieman paremmalle tolalle?

18.49 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on hyviä tavoitteita työllisyyden hoidossa. Passiivista työttömyyttä yritetään muuttaa aktiiviseksi työttömyyden hoidoksi ja toisaalta nuorisotakuuta yritetään kehittää yhteisöta-kuun suuntaan. Ainoa ongelma on se, että rahoitus näiltä hankkeilta puuttuu. Rahoitusta leikataan molemmilta kovasti, ja sen takia haluaisin tietää niitä keinoja, miten nämä muutokset tehdään. Olen iloinen siitä, että ministeriö ja hallitus ovat kuulleet nimenomaan opposition toiveita ja vaatimuksia rahoituksen lisäämisestä nuorisotyöttömyyden hoitoon. Jottei tule väärää kuvaa historiankirjoihin: Näitä rahoja etsivään nuorisotyöhön vaativat nimenomaan vihreät ja muut oppositiopuolueet muun muassa työelämävaliokunnassa. Hallitus omassa lausunnossaan ei näitä rahoja vaatinut.

18.50 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, Suomen tärkeä tehtävä ja tämän hallituksen tärkeä tehtävä on saada vienti vetämään. Ilman ulkomaankaupasta tulevia tuloja tämä maa ei selviä näistä haasteista, mitä meillä tällä vaalikaudella on edessämme, ja tässä asiassa mielestäni Venäjän-kauppa on jäänyt liian vähälle huomiolle. Suomella on kuitenkin yhteistä maarajaa Venäjän kanssa yli 1 300 kilometriä, ja tietojen mukaan pääministeri Sipilä on tapaamassa Venäjän presidentti Medvedeviä ensi vuoden puolella, ja tämä olisi välttämätöntä, että saisimme tästä talosta sen viestin, että Suomessa on aivan välttämätön halu lisätä Venäjän-kauppaa ja luoda sinne uusia suhteita, koska meillä on tuotepaletti, joka sopii erittäin hyvin Venäjän-kauppaan ja on sopinut aina. Olisin kysynyt ministeri Olli Rehniltä, kun hänellä kuitenkin on taloussuhteita myös edellisiltä komissaariajoilta ja EU:n ajoilta: mikä on teidän suhteenne Venäjän mi-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

nistereihiin ja kauppakumppaneihin siellä päässä? Nyt tarvitaan aidosti Venäjän-kauppaa, että tämä maa saadaan nousuun. Tämä kauppa Venäjän kanssa on jäänyt liian vähälle huomiolle.

18.51 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, ministeri Rehn, että voisitte arvioida Pariisin ilmastokeskustelun vaikutuksia: millä aikataululla, ja kuinka suuret ne mahdollisesti ovat meidän yrityksiin, energiapolitiikkaan, vientiin ja sitä kautta ehkä myös työllisyyteen? Ellette nyt pysty arvioimaan, niin toivoisin, että vaikka helmikuussa tulisi eduskunnalle tiedonanto tai mieluummin ehkä selonteko tästä tärkeästä asiasta. Ministeri Lindströmilä kysyisin, kun täällä mietinnössä todetaan, että oleskeluluvan saaneiden kuntapaikoista on ollut pulaa jo vuodesta 2009 asti: miten nyt voidaan ajatella, kun muutaman kuukauden kuluttua meillä on ehkä 5 000—15 000 kotoutettavaa, mistä heille löytyvät kuntapaikat, ja miten on varauduttu siihen, ettei tule mitään slummeja suuriin kaupunkeihin?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa vielä neljä vastauspuheenvuoroa, joiden jälkeen ministerit vastaavat 5 minuuttia, molemmat ministerit erikseen, ja nämä neljä henkilöä ovat edustaja Kalmari, edustaja Jaskari, edustaja Paatero ja edustaja Aalto. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.53 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu viennin edistämisestä kohdemaina Venäjä, Kiina, Intia, mutta monet maat näkevät Afrikan nousun valtavana potentiaalina. Kysyisin ministeri Rehmin ajatuksia siitä, miten me voimme olla jatkossa paremmin siellä mukana. Sen lisäksi haluaisin kysyä, kun on myöskin valtiovarainvaliokunnan tuella nyt haluttu pk-yritysten vientiponnisteluihin kannustaa ja meillä on loistava kärkihankelistaus ja yli miljardi rahaa tällä hallituskaudella kärkihankkeisiin: Mitä konkreettista viestiä voisin esimerkiksi oman maakuntani innosta hehkuville kiertotalouden, uusiutuvan energian, energiatehokkuuden, cleantechin sektorilla, näillä kaikilla sektoreilla toimiville yrityksille kertoa? Minkätyyppisiä konkreettisia toimia näistä seuraa? Ja vielä... (Puhemies koputtaa) — Seuraavaan puheenvuoroon.

18.54 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensinnäkin kommentoida edustaja Rinteelle, kun olette hirveän huolissanne siitä, mitä tapahtuu taksiyrittäjille, kahviloille ja muille. Me olemme kans huolissamme, mutta me olemme huolissamme myöskin siitä, mitä tapahtuu suomalaisille vientiyrityksille, teollisuudelle, jotka ovat menettäneet koko ajan hintakilpailukykyä. Se täytyisi saada kuntoon, että saadaan myöskin kotimarkkinayritykset pelaamaan. Oletteko te ollenkaan huolissanne suomalaisista vientiyrityksistä vai ette?

Sitten kysymys aidosti liittyen paikalliseen sopimiseen. Nyt kun on puhuttu tutkimuksesta ja tutkimuksen vertailun puutteesta, kun tehdään päätöksiä paikallisesta sopimisesta, pitäisikö vähän verrata, mitä esimerkiksi Ruotsissa tai Saksassa on tapahtunut, kun tätä paikallista sopimista on lähdetty lisäämään? 250 000 uutta työpaikkaa on syntymässä esimerkiksi ensi vuoden osalta Saksaan, ja merkittävä osuus (Puhemies koputtaa) liittyy Hartz-sopimukseen ja paikalliseen sopimiseen.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

18.55 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin kysymys Venäjästä: mitenkä on arvioitu nykyhallituksessa pakotteiden vaikutus ja milloin ne arvioidaan uudelleen EU-tasolla, ja mikä on Suomen linja näissä kohdin, koska se on se yksi kivi tällä hetkellä sinne Venäjän suuntaan, miten niihin suhtaudutaan? Me tarvitsemme lisää vientialoja, me tarvitsemme cleantechiä ja biotaloutta, arktista osaamista, terveysteknologiaa, koulutusta ja kaikkea muuta, koska nyt ollaan oltu, niin kuin tiedetään, vahvasti puu- ja metallialojen varassa. Mutta me tarvitsemme tähän teollisuutta ja muitakin toimia. Meillä on esityksessä sosialidemokraattien vaihtoehdossa viennin auttamiseksi päästökauppakompensaatio, niin että teollisuusyrityksillä olisi mahdollisuus toimia, ja toisaalta väylämaksujen puolitus, joka parantaisi, niin kuin Jaskari äsken täällä sanoi, vientiyritysten mahdollisuutta toimia. Mutta sitten me tarvitsemme myöskin niitä innovaatioita, ja sen takia minä olen hyvin surullinen siitä, että Tekesiltä viedään 100 miljoonaa euroa, jotka olisivat tuottaneet kuitenkin, niin kuin äsken täällä todettiin, 1 euron Tekesiltä, 2 euroa yrityksiltä siihen tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tämä ollaan nyt (Puhemies koputtaa) romuttamassa.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Aalto, ja sen jälkeen ministerit.

18.56 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn työministeriltä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmasta rakennetyöttömyyden jatkuvasti pahentuessa, pitkäaikaistyöttömyyden pahentuessa ja myös ennen kaikkea pitkän aikavälin koulutusleikkausten kautta pahentuessa: miten hallitus pyrkii saamaan vapaat työpaikat ja vapaat työntekijät kohtaamaan toisensa yhä paremmin? Tämä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma on vakava ongelma, kun olen työ- ja elinkeinoministeriön tilastoja tutkinut.

Edustaja Jaskarille toteaisin, että teollisuudessa Suomen yksikkötyökustannukset ovat Ruotsin tasolla ja Saksaa matalammat. Suomessa huippuosaajan palkka on huomattavasti matalampi kuin Saksassa tai Yhdysvalloissa. Yhteisöverotaso on meillä huomattavasti matalampi ja erittäin kilpailukykyinen yhteisöverotaso. Itävallan jälkeen vain Suomessa (Puhemies koputtaa) on halvempaa ja helpompaa päästä työntekijästä eroon kuin Itävallassa. Ja ennen kaikkea, kun pyritään investointeja saamaan Suomeen, niin miten pyritään (Puhemies koputtaa) saamaan ostovoima, koulutus ja vakaus... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Me jatkamme debattia, totta kai, sen jälkeen, kun ministerit ovat puhuneet, mutta nyt ensiksi vastauksia. Ministeri Rehn, vai kumpi aloittaa? — Ministeri Rehn, enintään 5 minuuttia.

18.58 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hyvät edustaja, kiitoksia hyvin rakentavasta, asiallisesta keskustelusta. Vaikka alussa tuntuikin, että tämä on lähinnä työministerin kyselytunti, kyllä sieltä tuli myöskin elinkeinoministerin tontille kuuluvia asioita.

Lähden liikkeelle edustaja Filatovin esittämästä näkemyksestä, että hallituksen esittämät toimet kilpailukyypaketissa aiheuttaisivat kotimaisen kysynnän heikkenemistä enemmän kuin viennin vastaava parantuminen auttaisi tilanteen parantumista. Tältä osin on todettava, että hallitus on valinnut velkaantumisen pysäyttämiseksi nimenomaan asteittaisen sopeuttamisen tien eikä äkkinäistä tietä. Toisin sanoen me sopeutamme julkista ta-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

loutta usean vuoden järkevästi, viiden kuuden vuoden aikajärjestyksellä, yli tämän nykyisen vaalikauden — sehän edellyttää tietysti vastuullista talous- ja finanssipolitiikkaa myöskin seuraavalla vaalikaudella — ja vältämme sitä, että tekisimme liian suuria leikkauksia liian äkkinäisesti, mikä vaikuttaisi kielteisesti lyhyen tähtäyksen talouden kasvuun. Suomessa ensi vuonna tämän budjetin nojalla tehdään sopeuttamista nettona noin miljardin verran karkeasti ottaen, mikä vastaa noin 0,5:tä prosenttia bkt:stä. Silloin kun euroalueen velkakriisin vuosina ohjelmamaat joutuivat tekemään merkittäviä sopeutustoimia, Portugali teki 2—2,5 prosentin tasolla, Espanja ja Irlanti 1,5—2 prosentin tasolla, eli nämä olivat kolmin-, nelinkertaisia verrattuna siihen, mitä Suomessa tehdään (Antti Rinne: Oli tilannekin erilainen!) tilanteessa, jossa me olemme tällä hetkellä julkisen talouden alijäämän osalta yli vakaus- ja kasvusopimuksen rajan, ja hallituksen ensi vuoden toimenpiteet johtavat siihen, että pääsemme nippa nappa juuri sen vakaus- ja kasvusopimuksen alijäämätavoitteen alle. Eli ei äkkinäisesti vaan asteittain sopeuttaen.

Edustaja Rinne kysyi niin sanotusta pakkolaki-paketista eli kilpailukyky-paketista. Samaan aikaan kun monet toimet siinä tarkoittavat lähinnä sitä, että tarvitsemme enemmän työpanosta ja lisäämme kokonaistyöaikaa ilman palkan laskua, on myönnettävä, että jos siihen joudutaan, niin lomarahojen osittain leikkaus heijastuisi, ei valtavasti mutta pieneltä osin, kansalaisten ostovoimaan. Samalla tämä paketti kokonaisuutena tietysti parantaisi Suomen kustannuskilpailukykyä, ja onkin itse asiassa empiirinen kysymys arvioida, kumpi näistä vaikutuksista on voimakkaampi. Mielestäni keskustelussa on jäänyt hyvin vähälle huomiolle se, että meillä suomalaisessa perinteessä tämäntyyppinen kilpailukyky-politiikka on itse asiassa vallitseva. Tulee mieleen Korpilampi vuodelta 1977, jolloin suomalaisen sosialidemokratian vahvan nimen Kalevi Sorsan johdolla ryhdyttiin toteuttamaan elvytyspolitiikkaa, joka tosiasiallisesti ei ollut mitään keynesiläistä elvytyspolitiikkaa, vaan se oli nimenomaan kilpailukyky-politiikkaa, jolla korjattiin suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä. Ja tänäkin päivänä me tarvitsemme tällaista kilpailukyky-politiikkaa, (Riitta Myller: Tehdään yhdessä!) joka nojaa siihen, että yhteistyössä rakennetaan parempaa suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä. Tältä kannalta on ehdottomasti parempi, että työmarkkinajärjestöt saavat aikaan laajan työmarkkinaratkaisun. Ja koska pidän sitä edelleenkin mahdollisena, en halua lähteä jossittelemaan sillä, mitä tapahtuu, jos tämä ei mahdollisesti toteudu. (Antti Rinne: Ei siis suunnitelmia!)

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti — vastaan sitten seuraavassa puheenvuorossani moniin muihin kysymyksiin: Muistan, kun viime viikolla edustaja Ville Niinistö arvosteli hallitusta tiedevastaiseksi. Haluan näin hallituksen dosenttiyhdistyksen puolesta todeta, että tämä ei pidä paikkaansa. Me luotamme tieteeseen ja tutkimukseen, in science we trust, mutta samalla on hyvin tärkeää, että me pystymme parantamaan innovaatio- ja tutkimusrahoituksen yhteiskunnallista ja taloudellista vaikuttavuutta. Meillä on toiseksi eniten tutkijoita henkeä kohden maailmassa Israelin jälkeen, mutta viime vuosina tosiasiallisesti meillä kansantaloutemme ja vientimme korkean teknologian osuus on merkittävästi laskenut. Tämäkin osaltaan kertoo siitä, että meidän innovaatio- ja tutkimusjärjestelmämme ei toimi hyvin, ja sen takia hallitus on käynnistämässä kansainvälistä, riippumatonta arviota innovaatio- ja tutkimusrahoituksen vaikuttavuudesta, jotta kykenemme tekemään tarvittavia korjausliikkeitä. Samalla viemme eteenpäin kärkihankkeiden kautta biotaloutta, cleantechiä, puhtaita ratkaisuja, terveysalaa, digitalisaatiota, ja tätä kautta tuemme Suomen kansantalouden uudistumista ja innovatiivisuuden vahvistumista. (Outi Alanko-Kahiluoto: Samalla viette perustutkimukselta kaiken, mikä on vietävissä!)

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Lindström, enintään 5 minuuttia.

19.04 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Koetan mennä tässä järjestyksessä kuin näitä kysymyksiä alkoi minulle tulla. Edustaja Filatov kysyi tästä aktiivisen työttömyysturvan käytöstä, siis tästä uudesta mallista, sen käyttöönotosta kesken vuoden. Se tehdään asapina, siis niin pian kuin mahdollista, koska me tiedämme, että meillä vähenevät nämä työllisyysmäärärahat, me tarvitsemme niitä uusia työkaluja, ja kyllä tämä on ainakin minulla se tahto, että niin pian kuin mahdollista. Voidaanko se ottaa käyttöön kesken vuoden, minä selvitän tämän, koska kyllä minäkin näitä työkaluja tarvitsen ilman muuta.

Edustaja Järvinen, tästä keikkatyöstä, itsensä työllistäjistä ja tästä HE 94:stä ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta: Sitä ohjeistusta valmistellaan, niin sanottua rautalankamallia, tuolla TEMin puolella, ja siellä hyvänä ohjenuorana on tietysti tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, jossa on kiinnitetty näihin asioihin huomiota. Olen antanut siis ohjeen, että sen pitää olla selkeä. Te kysytte, voisiko se odottaa sen aikaa, tämä laki, että tämä ohjeistus on valmis. En uskalla sellaista luvata, mutta sen uskallan luvata, että se ohjeistus pyritään tekemään niin selkeäksi kuin on suinkin mahdollista.

Edustaja Andersson, nuorten palkkatuesta, Sanssi-kortista ja ylipäättään tästä vaikuttavuudesta: Olen tosiaan aikaisemminkin todennut sen, että tavannut te-keskusten, ely-keskusten e-puolen johtoa, ja tämä vaikuttavuus on semmoinen sana, joka on noussut jokaisessa keskustelussa esille silloin, kun on puhuttu näistä toimenpiteistä liittyen työttömyyteen. Palkkatuki, starttiraha ovat oikeasti vaikuttavia toimenpiteitä, eikä niitä olla millään lailla ajamassa alas, vaan nimenomaan keskitytään niihin toimenpiteisiin, joilla oikeasti saadaan tuloksia. Se on ihan selvää, että voi olla, että joku toimenpide, jolla ei sitten saada tuloksia, voi jäädä vähän vähemmälle tässä kiristävässä tilanteessa, mutta nämä eivät kuulu siihen.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen kyseli ja muutama muukin näistä kokeiluista, ehkä viitaten näihin pitkäaikaistyöttömyyden kuntakokeiluihin ja sitten näihin pilotointeihin ja siihen, miten nämä etenevät. Tämä valmisteluryhmä, joka tätä työtä on tehnyt, on saamassa sen työnsä nyt valmiiksi, niin että heti ensi vuoden alussa me voimme sitten tehdä johtopäätöksiä siitä, lähdetäänkö tätä kokeilua viemään eteenpäin. Siis päätöstä siitä, onko tällainen pitkäaikaistyöttömyyden kuntakokeilu vai ei, ei olla tehty, vaan ensiksi on valmisteltu tätä. Siinä ovat kunnat olleet mukana ja tietysti TEM-vetoisena. Se päätös tehdään heti tässä ensi vuoden alussa, miten se asia etenee.

Moni kiinnitti huomiota täällä — edustaja Meri, edustaja Paloniemi, edustaja Aalto — omalla tavallaan tähän samaan asiaan eli näihin piilotyöpaikkoihin ja kohtaanto-ongelmaan ja siihen, mitä sille ollaan tekemässä. Yksi kärkihanke on tämä työvoimahallinnon uudistaminen, ja siinä nyt ollaan päästy sen verran pitkälle, että me jo tiedämme vähän sen idean ja ajatuksen, mikä tässä on tavallaan se juu. Siihen liittyvät tietysti nämä yksityiset ja julkiset työvoimapalvelut, mihin edustaja Jaskarikin kiinnitti huomiota. Ne seurustelevat keskenään, että me saamme sen tiedon kulkemaan joustavasti. Siihen liittyvät tietenkin nämä ict:t, ja siihen panostetaan, tähän digitalisointiin, että nämä systeemit keskustelevat keskenään, tieto kulkee sekä työnantajista, työn tarjoajista että työn vastaanottajista, että tämä on joustavaa ja selkeää. Se työ on menossa. Me tiedämme jo, millä lailla lähdetään sitä rakentamaan. Tähän kohtaanto-ongelmaan sinällään, joka ei ole pelkästään tätä työvoimapalvelujen ongelmaa, liittyy asuminen myös, siihen liittyy tämä pendelöinti, kaikki tam-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

möiset. Tämä on laaja asia. Nämä ovat tietysti semmoisia, joita me hallituksen sisällä muitenkin ministereiden kesken joudumme sitten miettimään, mitä me tässä teemme tähän liittyen.

Huomaan, että kello käy eikä Hakulista näy, niin että otan tämän yhden kysymyksen, jonka edustaja Kiljunen minulta kysyi. Rautalankaa: mikä tämä on tämä idea? Minä yritän olla hyvin yksiselitteinen. Meiltä puuttuu erään Tilastokeskuksen tilaston mukaan 30 miljardia euroa rahaa, vientituloja tästä maasta, jotta me pystyisimme tämän meidän julkisen taloutemme pitämään nykyisellä tasolla. Se on koko tämän homman takana. Emmehän me sillä lailla... Minä en ole ainakaan ymmärtänyt, että tekemällä näitä niin sanottuja kilpailukyypaketteja, leikkaamalla joltain ihmiseltä etuja tulisi vientituloja. Ei. Samaan aikaan täytyy tehdä muun muassa elinkeinopuolella toimenpiteitä. Tämä on talouskysymys, ja siitä tässä on kysymys. En tiedä, vastasiko tämä tähän kysymykseen, mutta näin minä tämän näen. Tämä gäpin takia me joudumme näitä tekemään, ja samaan aikaan koetetaan saada elinkeinopolitiikka toimivaksi, jotta tulee niitä työpaikkoja.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten jatkamme vielä debattia, ja ensisijaisesti tässä nyt jaan näitä puheenvuoroja, jotka jo äsken varattiin, mutta totta kai, kyllä minä uskon, että pitkään tätä vielä nyt jatketaan. Otetaan sieltä ensimmäisenä edustaja Filatov. — Jos saan sanoa, että edustaja Filatov on työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, ja täällä perinteisesti kunnioitetaan myös niitä tehtäviä, joita tässä talossa on, niin myös puheenvuoron myöntämisessä, ja varmasti kaikki saavat puheenvuoron. — Edustaja Filatov.

19.09 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — Yksi niistä oli vastauspuheenvuoro, koska nimi mainittiin ja puhuttiin asioista.

Mutta mitä tulee tähän hallituksen logiikkaan siinä, että kotimarkkinoita hyödytetään tai säästetään erityisesti julkiselta sektorilta ja sitä siirretään avoimelle sektorille, niin jos katsotaan niitä asiantuntijalausuntoja, mitä tästä pakkolaki-paketista tuli, siellä etsittiin myös vaihtoehtoisia malleja sille, miten tämän saman tempun voisi tehdä vähemmän haitallisesti. Siinä mielessä kannattaa ihan vakavasti miettiä niitä esityksiä, mitä vaikkapa VATT tai Aalto-yliopisto ovat tehneet fiskaalisen devalvaation näkökulmasta tai sosiaalidemokratit esittäneet Emu-puskureiden käytöstä, koska se olisi vähemmän harmillinen meidän kotimarkkinoillemme.

Mutta tärkeä asia on työnvälityksen tehokkuus olosuhteissa, joissa meillä on kohtaantongelmaa. Minusta ministeriö on tehnyt oikean valinnan siinä, että lisätään hieman yksityistä työnvälitystä silloin, kun meidän julkinen työnvälityksemme on liian ruuhkautunut. Mutta tässä kannattaa muistaa se, että yksityinen työnvälitys on tehokas (Puhemies koputtaa) tietyillä sektoreilla ja se palvelee hyvin ohutta segmenttiä. Mutta meillä julkinen työnvälitys on se, jolla on itse asiassa laaja markkinaosuus kansainvälisesti ajatellen ja joka selvästi osoittaa, (Puhemies koputtaa) että se on rekrytointiongelmassa paras.

19.11 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys elinkeinoministeriön sektorille. Maamme on tulevina talvina entistä riippuvaisempi sähkön- tuonnista. Sähkön kulutushuipun ennuste tiedetään, ja kotimaisen sähkön tuotantokyky on laskenut. Huippuhetkinä sähköä on tuotava jopa 3 400 megawatin teholla naapurimaista. Pelivaraa tuotantolaitosten ja siirtoyhteyksien vikaantumiseen ei juuri ole. Kysyin kirjalli-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

sella kysymyksellä hiljattain: "Mitä hallitus aikoo tehdä turvatakseen sähköenergian riittävyyden ja tehostakseen vesivoiman käyttöä?" Vastasitte: "Sähkötuotantokapasiteetin kannattavuus ja riittävyys on yleinen eurooppalainen huoli. Alhainen hinta aiheuttaa kannattavuusongelmia voimalaitoksissa, jotka tuottavat sähköä ilman erillisiä tuotantotukia." Vesivoiman lisääminen ei ollut teidän vastauksenne pohjalta ratkaisu näihin ongelmiin. Vastauksesta minulle ei tullut selvää kuvaa Suomen tulevaisuuden sähköntuotannon suuntaviivoista. Onko teillä, arvoisa ministeri, ministeriössä kokonaisvaltaista strategiaa olemassa? Näistä huoltovarmuustekijöistä (Puhemies koputtaa) myös: miten tulevaisuudessa selvittää näistä?

19.12 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on todellakin useamman vuoden ollut kolmoisvajassa, ja hallitus on laittanut askelmerkit siihen, että saataisiin laaja yhteiskuntasopimus tai laaja työmarkkinaratkaisu syntymään. SDP on arvioinut hyvin ahkerasti tätä kilpailukyypakettia. Tiedustelisinkin Rinteen johtamalta SDP:ltä: Oletteko te täysillä ja täydellä tarmolla tukemassa tätä laajan tuloratkaisun syntymistä? Ette kai missään mielessä ole jarrumiehenä? En ainakaan itse näinkään usko siihen.

Tämä vaikeimmin työllistyvien liittyminen kuntaan — kysyn ministeri Lindströmiltä siitä. Eli kunnille on siirtynyt tehtäviä, (Puhemies koputtaa) ja ely-keskuksilta on hyvin paljon vähennetty henkilöstöä, ja muun muassa te-toimistojenkin loppuminen pikkukaupungeista on tuonut sen vastuun enemmän kuntien harteille. Toivoisin, että mentäisiin nopeutetussa aikataulussa se hanke, mikä siinä on lähdössä. Voitteko sanoa tästä jonkun sanan?

19.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet hyvinkin menestyneet yritykset ovat saaneet alkunsa kunnan tukemina. Tällainen yksi yritys on Ponsse Vieremällä. Vieremän Toimitilat Oy, joka on kunnan elinkeinoyhtiö, on rakentanut Ponssen ympärille yritysryppäitä, jotka kaikki ovat kotimaisia, eli vientiaste ja kotimaisuusaste ovat todella korkeita. Nykyisen lainsäädännön mukaan tämä Toimitilat Oy eli kunnan elinkeinoyhtiö ei voi saada enää investointiavustusta, joka madaltaisi investointikynnystä ja houkuttelisi mahdollisesti lisää alihankkijoita Ponssen ympärille. Kysynkin ministeri Rehniltä: ollaanko tätä linjausta kenties harkitsemassa uudelleen, että tämä olisi mahdollista?

19.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se nyt vain on niin, että tämä vakavin puute tässä hallituksen esityksessä on se, että tässä ei ole työllisyystoimia tässä ja nyt. Ne loistavat kerta kaikkiaan poissaolollaan, ja se on erittäin iso ongelma.

Sitten kun puhumme tästä erittäin tuhoisasta pakkolaki-paketista, josta uskotaan, että ihmisten palkkoja leikkaamalla se kilpailukyky sieltä syntyy hupsista vain, niin sitten on tullut ilmi ja on syytä epäillä, että voi käydä jopa niin, että sitten tätä pakkolaki-pakettia ei tulisi. Jos se kaatuu johonkin, niin me olemme kuulleet, että hallituksella ei ole jatkosuunnitelmia, ei mitään suunnitelmia. Johtopäätöshän jo maanantailta, puhemies, täällä salissa oli se, että hallituksella ei ole pitkän eikä lyhyen tähtäimen työllisyysuunnitelmia, ja se on kyllä tämän maan talouden kannalta ihan mahdoton ajatus. Te pakastatte meidän kilpailukykyämme ensi vuodeksi, kun odotatte tätä pakkolaki-pakettia, ja jatkokin on hyvin epävarma. Tästä pakkolaki-paketista oli hyvin kriittisiä lausuntoja, muun muassa työllisyysvaiku-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tusten kautta ja muuta, niin että onko tässä nyt järkeä vai ei, niin kuin kysyttiin? Voisitteko ystävällisesti, arvoisat ministerit, (Välihuutoja) nyt antaa (Puhemies koputtaa) vastauksen siihen, mitä teette tässä ja nyt?

19.16 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ensinnä mainittava, että talous on supistunut kolmen vuoden aikana ja samoin Venäjän-vienti on romahtanut huolestuttavasti, kuten edustaja Juhantalo täällä mainitsi, ja seitsemän vuoden aikana teollisia työpaikkoja on vähentynyt 100 000. Mutta se on myös todettava, että maailmasta ei ole raha kadonnut mihinkään. Meillä on valtavat globaalimahdollisuudet, jos osaamme vain hyödyntää näitä.

Minä kysynkin: onko meillä tarpeeksi osaamista, uskallusta ja tahtoa? Tarvitsemme kasvupoliittisia toimenpiteitä. Sitten meillä on, kuten täällä on sanottu, mahdollisuudet biotalouteen, cleantechiin, terveellisiin, teknologiaan, digitaalisiin, liikenteeseen ja muihin. Nämä ovat mahdollisuuksia, ajatellaan, esimerkiksi Kiinassa, ja nyt hiljattain kävin viennin tiimillä Iranissa, niin että näitä mahdollisuuksia on. Nyt vain pitäisi uskaltaa ruveta näitä toimia ottamaan vastaan.

Myös ministeri Lindströmille haluan sanoa, että (Puhemies koputtaa) jollei muuta, niin me annamme valtavan henkisen tuen, että te voisitte jollain tapaa antaa ihmisille mahdollisuuden, näille 400 000 työttömälle, jotka te saisitte perinnöksi.

19.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Lindströmiä tästä selkeästä kannanotosta liittyen palkkatukeen ja starttirahaan eli siihen, että näitä toimenpiteitä ei olla ajamassa alas. Haluaisin kuitenkin kysyä vielä ministeriltä tarkentavan kysymyksen, eli mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Tarkoittaako tämä sitä, että ministeri huolehtii siitä, että kun määrärahoja kuitenkin ollaan vähentämässä ensi vuonna, juuri näihin toimenpiteisiin varatut resurssit pysyvät vähintään tämän vuoden tasolla, vai mitä tämä linjaus käytännössä tarkoittaa? Olisin myös kysynyt erikseen tästä nuorille suunnatusta Sanssi-kortista: onko se saamassa jonkunlaista jatkoa?

19.18 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmin päivällä edustaja Andersson samoin kuin monet asiantuntijat aikaisemmin arvostelivat ajatusta, että kotouttamisen edistämiseksi maahanmuuttajille jotkin tietyt sosiaaliturvasat asetettaisiin vastikkeellisiksi eli että heidän nämä saadakseen pitäisi osallistua esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen koulutukseen tai muuhun kotouttamiskoulutukseen. Tässä on puhuttu ihmisten yhdenvertaisuudesta. Nyt kysynkin ministeri Lindströmiltä: onko teillä tarkoitus, että myös kantasuomalaiset joidenkin sosiaaliturvan osien saamiseksi veloitettaisiin osallistumaan suomen tai ruotsin kielen koulutukseen tai esimerkiksi kotouttamiskoulutukseen?

Edustaja Yanarille toteaisin, että voi olla, että perheen yhdistämisen vaikeuttaminen ei edistä kotoutumista, mutta meillä ei voi olla kovin erilaiset käytännöt kuin naapurimaillamme Pohjoismaissa, elleimme halua, että tulevinakin vuosina täällä on kymmeniätuhansia turvapaikanhakijoita vuosittain.

19.19 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin elinkeinoministeriltä seuraavan kysymyksen: Arvoisa elinkeinoministeri, Turkki ja Venäjä ovat nokitelleet viime viikkoina aika voimakkaastikin tuolla Lähi-idässä, ja Rosatom ra-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

kentaa Etelä-Turkkiin Mersin-nimiseen kaupunkiin Turkin ensimmäistä ydinvoimalaa. Reuters uutisoi viime viikolla, että Rosatom olisi mahdollisesti pysäyttänyt ydinvoiman rakentamisen. Voiko poliittisista syistä Rosatom harkita lopettavansa tai pysäyttävänsä rakentamisen myös täällä Suomessa? (Ben Zyskiewicz: Oletteko huolissanne tästä?) Onko ministeriöllä mitään suunnitelmaa tähän? — Tämä on aika validi kysymys.

19.20 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kunnat kamppailevat talouden tasapainottamisen kanssa tänäkin vuonna ja joutuvat käymään yt-neuvotteluja. Nyt on kuitenkin te-keskus sitten linjannut osissa kaupungeja silleen, että jos kunta käy yt-neuvotteluja, niin ei voi palkkatuella työllistää pitkäaikaistyöttömiä tai nuoria kunnan työpajoille. Kysynkin ministeriltä: Saataisiinko näitä te-keskuksien linjauksia yhtenäistettyä, ja mieluiten niin, että yt-neuvottelujen aikana kunta voi palkkatuella työllistää näille työpajoille työttömiä? Eihän se voi mennä niin, että jos kunta yrittää irtisanoa vaikka koulunkäyntiavustajan, niin se ei voi palkata työpaikalle metallimiestä, joka on ollut pitkään työtömänä.

19.21 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On miellyttävä kuulla ministereiden puheita, että näitä työpaikkoja luodaan. Hyvänä esimerkkinä tässä on Kimolan kanavahankkeeseen osoitettu 6 miljoonan euron raha. Se luo varmasti Pohjois-Kymenlaaksoon ja Itä-Hämeeseen työpaikkoja. Samoin nämä kärkihankeasiat, mitkä ministeri Rehnin puheenvuorossa tulivat esille, pitävät. Kysynkin, olisiko suomalaisella puhtaalla vedellä kenties mahdollisuuksia tuolla maailmalla, ja kun maailmalle lähdetään, niin olisiko tätä vesiasiaa vietävä siellä vielä enemmän. Se on pienien yritysten mahdollisuus tuoda omia tuotteita esille.

Työllisyystoimenpiteistä sanoisin näin, että omalta kohdaltani tiedän, että palkkatukijärjestelmä toimii erittäin hyvin, ja toivonkin, että työministeri Lindström ajaa vahvasti tätä palkkatukea, koska se on itse asiassa aidosti sellainen nopeasti vaikuttava tukitoimenpide.

19.22 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukykyongelmat eivät johdu ainoastaan työn hinnasta. Me emme koskaan voi kilpailla hinnalla, kilpailuvalttimme on aina laatu ja osaaminen. Me tarvitsemme tuotteita ja palveluja, jotka menevät kaupaksi maailman markkinoilla, koska vaikka työn hinta olisi miten halpa, niin jos meillä ei ole tuotteita, jotka käyvät kaupaksi, niin se työn halpuus ei kyllä auta. Siksi meidän tulisi panostaa esimerkiksi biotalouteen, digitalisaatioon, terveys-tekniologiaan, robotisaatioon, osaamiseen ja koulutukseen.

Valitettavasti hallituksen kärkihankkeista huolimatta hallitus vähentää tiede-, tutkimus-, innovaatiotoiminnan sekä esimerkiksi Tekesin rahoitusta. Tulevaisuusvaliokunnassa kuultavina olevat asiantuntijat korostivat, että hallituksen toimenpiteet ja panostukset näille sektoreille ovat riittämättömiä parantamaan kilpailukykyämme. Yksi ongelma on se, että meidän hyvät ideat eivät muutu tuotteiksi, ja toisaalta emme osaa markkinoida ja myydä näitä tuotteitamme. (Puhemies koputtaa) Tässä olisi varmasti meillä paljon kehitettävää.

19.23 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen työpaikoille elintärkeän biotalouden kehittämiseen suunnattu rahoitus ohjautuu pitkälti Tekesin ja Suomen Akatemian kautta, joista se on aiemmin päätynyt lähinnä suurten, perinteisten yritysten käyttöön. Onko ministeriössä huomioitu, että myös innovatiivisten uusio- ja pie-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

nempien yritysten mahdollisuudet saada rahoitusta paranevat, että ne pystyisivät myös lähemään tänne kaupallistamaan näitä omia innovaatioitaan ja löytämään uusia asiakasryhmiä?

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut myös esille se, että tämä normien purku ja yritystoiminnan ja investointien normien purku koskee ja sen pitää koskea niin kantasuomalaisia kuin myös maahanmuuttajien mahdollisuuksia työllistää itsensä. Kysynkin tähän liittyen: onko ministeriössä miten valmistelu edennyt sen suhteen, että esimerkiksi ansiosidonnaista voisi käyttää starttirahanomaisesti jatkossa myös itsensä työllistämiseen eikä vain pelkästään valmiin työpaikan etsimiseen?

19.24 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut kotimaisuudesta paljon puhetta, ja haluan nyt muistuttaa itse kullekin, että — olen syyllistynyt tähän myös itsekin — ne meistä, keillä on varaa, ostaisivat niitä kotimaisia tuotteita ja matkailisivat Suomessa. Usein tuolta takin takaa löytyy vain se "Made in China", ja sillähän sitä kotimaisuutta ei tueta.

Mutta se ei ollut minun puheenvuoropyyntöni aihe vaan se, että täällä edustaja Järvinen puhui siitä, kun minäkin olen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen, että oppositio oli ainoa, joka esitti rahaa, tosiaan, eriävissä mielipiteessä, ja minulle tuli semmoinen tunne, että oppositio oli ainoa, joka tähän kiinnitti huomiota. Minä en voi muiden puheenvuoroista puhua, mutta voin kertoa oman puheenvuoroni siellä. Minä olin se, joka otti sen puheeksi, että meidän tulee lisätä tänne lausuntoon: nuorten etsivästä työstä me olemme saaneet erittäin hyvää palautetta ja nuorten työllisyydestä. Pelkästään näillä eriävillä mielipiteillä ei tätä politiikkaa tehdä. Totta kai me keskustelemme ihmisten kanssa. Sen takia minä en oikein tykkää sellaisista puheenvuoroista, että täällä annetaan ymmärtää, ihan kuin tämä paperi olisi se ainoa, millä voi tänne rahaa tuoda lisää. (Puhemies koputtaa) Kyllä me olemme työtä sen eteen tehneet.

19.26 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin ilmastokokouksessa saavutettiin historiallinen sopu, ja keskeiset maat ovat nyt sitoutuneet siihen, että päästöjä on tarkoitus alentaa nopeasti ja aiempaa enemmän.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on aloitettu uuden energia- ja ilmastostrategian valmistelu, ja se on tarkoitus tuoda vuoden 2016 lopussa myös eduskunnalle selontekona, ja oikeastaan haluaisin tässä vaiheessa tiedustella ministeri Rehniltä: Millä tavoin nyt tämä Pariisin ilmastokokous, ilmastosopu tulevat näkymään tässä strategiassa? Aiotaanko tämän strategian puitteissa tehdä myös selkeitä valintoja uusiutuvan energian, uusiutuvien energiateknologioiden suuntaan? Näitä aikaisempia strategioita on valitettavasti vähän vaivannut se, että vaikka siellä on hienoja tavoitteita, niin valintoja ei olla selkeästi uskallettu tehdä eikä valita niitä polkuja, millä sitten nämä tavoitteet saavutetaan. Haluaisin kysyä tästä, millä tavalla nyt varmistetaan, että tämä johtaa myös konkreettisesti sellaisiin tuloksiin kuin Pariisinkin sopimus edellyttää.

19.27 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Norja on tunnetusti paljon Suomea kalliimpi maa. Siitä huolimatta lääkkeet maksavat Norjassa yli 20 prosenttia vähemmän kuin Suomessa. Se johtuu siitä, että Norjassa apteekit voivat kilpaila keskenään. Suomessa on laillinen kartelli, jossa on määrätty, keitä ovat ne apteekkarit, jotka saavat yrittää, ja kuinka monta apteekkia saa Suomessa olla. Sen lisäksi viranomai-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

nen päättää, mikä on lääkkeiden hintataso. Se hintataso on valittu sen mukaan, että apteekki on kannattava myös hiljaisella syrjäseudulla. Jos se on siellä kannattava, niin se tarkoittaa sitä, että kasvukeskuksissa oleva apteekki on hyvin kannattava. Jos apteekit voisivat kilpailla keskenään, lääkkeiden hinta laskisi varmasti. Onko ministeriössä ajateltu sitä vaihtoehtoa, että muutettaisiin lainsäädäntöä niin, että jos apteekkari täyttää nämä Fimean asettamat kriteerit, hän saa perustaa aptekin, ja siten, että nykyisestä kiinteästä lääkehinnaasta muutettaisiin tämä hinta kattohinnaksi, jolloinka kilpailu olisi mahdollista? Jos Suomi saavuttaisi (Puhemies koputtaa) Norjan hintatason, Kela saattaisi säästää noin 200 miljoonaa euroa vuodessa.

19.28 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on aivan aiheellisesti kannettu huolta työnvälityksen tehokkuudesta. En missään nimessä halua asettaa vastakkain julkista ja yksityistä työnvälitystä mutta haluan muistuttaa yksityisen työnvälityksen täydentävästä roolista ja samalla käytän hyväksi tilannetta ja muistutan myös viime vaalikaudella Uudellamaalla ja Pirkanmaalla tehdystä kokeilusta, jossa yksityisen työnvälityksen avulla on saatu onnistuneita tuloksia.

Viime vaalikaudella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta vieraili Englannissa ja Irlannissa, jossa tutustuimme vaikeasti työllistettävien tilanteeseen. Erityisesti Lontoosta jäivät mieleeni hyvät tulokset yksityisen työnvälityksen osalta, jolloin korvausta maksettiin tuloksista, ei pelkistä suoritteista. Kysyisinkin teiltä, ministeri Lindström: kun akateemiset työttömät on melko lailla unohdettu tästä keskustelusta, miten näkisitte, että heille pystyttäisiin tarjoamaan henkilökohtaista työnvälitystä? Se on haastavaa, että kallis koulutus menee hukkaan.

19.29 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän kilpailukykypakettiin, mihin oppositiokin niin mielellään palaa. En nimittäin ymmärrä, miksi meille hallituspuolueille muistutetaan viikosta toiseen, että sopiminen olisi parempi vaihtoehto kuin tämä paketti. En ole kuullut yhdenkään hallituspuolueen yhdenkään edustajan pitävän yhtäkään puheenvuoroa koko syksyn tai talven aikana, missä ei olisi pidetty sopimista parempana vaihtoehtona, ja sitä on yritetty jo moneen kertaan. Tässä suhteessa tämä toisto alkaa käydä hieman puuduttavaksi.

No, kun ajatellaan, mikä tämän mielekkyys on, jos me joudumme tähän kilpailukykypakettiin turvautumaan, niin itse olen käsittänyt niin, että kun työnantajakustannuksia laskeetaan, niin kilpailukyky yleensä paranee siltä osin. Ja sitä menetettyä tuloa pitää sitten kompensoida joillain muilla tuloilla valtiontalouteen. Kilpailukyky koostuu tietenkin monista asioista, kuten veroista, työvoiman hinnasta, logistiikkakustannuksista ja muusta, eikä hallitus missään vaiheessa ole väittänyt, että kilpailukyky tulisi perustumaan vain tähän pakettiin, vaan olemme myös korostaneet näitä muita tekijöitä, samoin kuin paikallista sopimista ja palkkamallia.

19.30 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeri Lindströmilä, joka ansiokkaasti otti esille näitä digitaalisia työllistämispalveluita: Kun tätä uudistusta ollaan tekemässä, voisiko huolehtia siitä, että työnantaja saisi lisää tietoa? Nykyään esimerkiksi ei työnantaja tiedä muuta kuin sen, onko palkkatuki myönnetty vai ei, mutta ei ole tietoa palkkatuen suuruudesta eikä aloittamisajankohdasta — se tulee vasta silloin kun työsuhteenkin pitäisi alkaa. Samaten työnantaja ei edes tiedä, keitä hen-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

kilöitä on työttöminä. Olisi parempi, että työllistyminen ei etenisi vain työpaikkaosoitusten kautta vaan työnantaja voisi työllistää suoraan. Mitä ajattelette, olisivatko tämäntyyppiset uudistukset mahdollisia? Ja vielä haluan loppuun sanoa, että digitaalisista palveluista huolimatta ei saa unohtaa henkilökohtaista palvelua.

19.31 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetin työllisyysenhoidon määrärahat ovat riittämättömät. Työllistämis- ja palkkatukimäärärahoista leikkaaminen tarkoittaa, että ensi vuonna harvempi pitkäaikais- ja nuorisotyötön pääsee töihin. Työttömyys pitkittyy, ja uhkana on rakennetyöttömyyden pysyvä lisääntyminen. Aktiivisella työllisyyspolitiikalla ei työttömyyttä yksin poisteta, mutta voidaan ylläpitää ihmisten työkykyä, estää syrjäytymistä ja katkaista työttömyyden pitkittyminen ja estää sen muuttuminen rakenteelliseksi. Olen huolissani myös starttirahojen riittävyydestä. Kuinkahan moni yritys ensi vuonna jää syntymättä, kun starttirahat loppuvat? Tällä riittämättömällä rahoituksella on myös vaikutus kuntatalouteen, kun pitkäaikaistyöttömyydestä maksettavat sakkomaksut lisääntyvät. Haluan kysyä ministeri Lindströmiltä: oletteko valmis tuomaan heti keväällä työllisyysenhoidon keskittävän lisäbudjetin, kun palkkatukimäärärahat loppuvat, vai aiotteko tuoda lisäbudjetteja vain kasvavien työttömyysturvamenojen kattamiseksi?

19.33 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikuttaa siltä, että sosialidemokraateista tässä salissa on yhtä hauskaa puhua pakkolaeista kuin perussuomalaisistakin jokaisessa vaalitilaisuudessa. Huvinsa kullakin, eli tarkoitan, että perussuomalaiset tykkäävät toisaalta myös puhua pakkoruotsista, kun pakoista lähdetään puhumaan.

Täällä myös tuli ihan asiallinen kysymys kyllä sosialidemokraateilta siitä, mikä nyt se työllisyyslinja sitten on. Ensinnäkin täytyy sanoa, että tämä hallitus katsoo, että yrittäjyys on avainasemassa. Näistä määrärahoista, mitä työ- ja elinkeinoministeriö käyttää, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan menee 32 prosenttia ja työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaan 26. Tämä on yksi tärkeä asia. Toisaalta julkinen työvoima- ja yrityspalvelumalli uudistetaan eli pyritään aktivoimaan paremmalla tavalla nämä työ- ja elinkeinotoimistot, ja niiden tehtäväksi määritetään nimenomaan yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys, ja tähän esitetään sitten myös 10:tä miljoonaa kärkihankkeen kautta (Puhemies koputtaa) digitalisaatioon. Eli kyllä täällä selviä linjauksia on, joihin uskoisin duunareidenkin olevan tyytyväisiä.

19.34 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän tässä vähän huolestuttaaakin, että linjauksia on. Täällä on paljon puhuttu esimerkiksi tästä biotaloudesta, digitalisaatiosta, cleantechistä. Linjauksia on, mutta missä on konkretia? Sitä kysytään, mitä todellisuudessa tapahtuu esimerkiksi biotaloudessa. Biotalousen kärkihankkeena on noin 100 miljoonaa loppujen lopuksi neljälle vuodelle, Tekesin rahoja on leikattu, yliopistokoulutuksesta on leikattu, koulutuksesta ylipäätään on leikattu, ja tämä koulutusosaaminen on edellytys sille, että työpaikkoja syntyy tällä korkean teknologian ja osaamisen alueella. Eli kysyn: konkretiaa, milloin me saamme konkretiaa?

19.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyyden nujertaminen onnistuu parhaimmillaan silloin, kun otamme käyttöön pienten ja keskisuurten yritysten potentiaalin, joka tässä maassa on todella vahva, 100 000 yritystä,

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

jotka odottavat hetkeä, jolloin voisi investointia käynnistää. Tähän tarvitaan valtion määrätietoisia toimenpiteitä.

Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin elinkeinoministeriltä: Pienten yritysten kehittämisen kannalta on aivan välttämätöntä, että pystymme tähän maahan rakentamaan nopeat laajakaistayhteydet koko maahan. Olisiko mahdollista jotenkin saada esimerkiksi Euroopan unionin aluekehitysrahoja tähän hankkeeseen? Monelta kunnalta tämä mahdollisuus vielä puuttuu, ja jos emme saa näitä nopeita laajakaistayhteyksiä syntymään tähän maahan, se tarkoittaisi, että yritykset eivät pysty toimimaan niissä olosuhteissa, kun laajakaistayhteydet eivät toimi. Olisiko tällainen mahdollista?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen ministereitten vastaukset. Ja nämä viisi edustajaa ovat edustaja Turunen, Mäkelä Jani, edustaja Kiljunen, Karimäki ja lopuksi vielä Juhantalo.

19.36 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä nostan nyt tässä puheenvuorossa tämän paikallisen sopimisen framille. Täällä edustaja Vartia minun mielestäni otti hyvin kantaa kyllä siihen, että ihan eri tavalla erilaisissa yrityksissä kohdataan asiat. Pieni yritys, jossa on yksi työpaikka, yksi vieras työntekijä, tai sellainen yritys, jolla on sata vierasta työntekijää, ovat aivan erilaisessa asemassa. Kun tuo yksi työntekijä on pois töistä, silloin 100 prosenttia on pois töistä, ja tämä tarkoittaisi isossa yrityksessä, että kaikki sata olisivat pois töistä. Silloinhan on lakkotilanne päällä. Eli kuitenkin arjessa kohdataan asiat eri lailla.

Täällä sosialidemokraatit kyselivät tätä, että jos tämä kilpailukyypaketti ei mene eduskunnasta läpi, niin mitä sitten. Itse asiassa jatkan vähän tätä kysymystä myöskin omalta kohdaltani: kun meillä on kaoottinen tilanne siinä vaiheessa, niin voidaanko silloin ajatella niin, että tätä paikallista sopimista voitaisiin lisätä sitten enemmän kuin nyt on ajateltu?

19.37 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt kuunneltu puoli vuotta tai vähän enemmänkin sitä, kun vasemmisto-oppositio hokee muun muassa sanaa pakkolaki. Nyt kuitenkin on niin, että ne työpaikat, mitä tämä hallitus yrittää saada takaisin, hyvin suurelta osin hävisivät sosialidemokraattisen työministerin kauden aikana. Työmiestä on määritelmällisesti semmoinen mies, jolla on töitä. Niitä työpaikkoja täytyisi saada lisää. Nyt tässä mietitään keinoja, miten niitä työpaikkoja saataisiin lisää. Tähän mennessä en ole kuullut ensimmäistäkään esitystä sosialidemokraateilta yhdenkään tuottavan työpaikan aikaansaannista. Olisikohan tämä se ilta, kun kuulen sosialidemokraateilta ensimmäisen esityksen tuottavasta — siis kannattavasta työpaikasta — ei sellaisesta työpaikasta, jonka veronmaksajat kustantavat, vaan sellaisesta, joka tuottaa positiivisia verotuloja. Milloin kuulen tällaisen esityksen? Onko muuta kuin suunsoitto tästä asiasta, onko takki tosiaan näin tyhjä, vai tuleeeko niitä esityksiä?

19.38 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin me olemme erittäin vakavien asioiden äärellä, ja tästä syystä nyt täytyy sanoa, esimerkiksi edustaja Elo ja sitten myös edustaja Mäkelä, että on jotenkin harmillista, että on tällainen ylimielinen käsitys pakkolaista, jossa kohdennetaan säästöt nimenomaan naisvaltaisten julkisten alojen pienipalkkaisiin ihmisiin, ja että me suhtautuisimme asioihin kevyesti. Nämä ovat erittäin isoja, vakavia kysymyksiä näitten alojen sekä näitten ihmisten osalta.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Sitten, miniseri Lindström, valitettavasti tämä rautalankamalli ei nyt oikein tullut perille asti. 30 miljardin euron puute viennistä ei voi olla peruste sille, että näitä säästöjä toteutetaan, nimenomaan näitä, jotka kohdistuvat kotimaiseen kysyntään, työhyvinvoinnin heikentämiseen, ja siltä osin vaikuttaa siltä, että hallituksella ei ole tällä hetkellä selkeää linjaa siihen, miten osaamista pitäisi vahvistaa tai sitten miten näiden leikkausten (Puhemies koputtaa) vaikutus suhteessa (Puhemies koputtaa) ventiin paranisi.

19.39 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin uusi ilmastosittemus antaa toivoa Suomelle ja koko maailmalle, mutta tavoitteet ovat entistä kunnianhimoisempia. Se, että maailma ei lämpenisi yli 1,5 astetta, vaatisi myös meiltä energia- ja ilmastostrategian päivitystä. Edustaja Myller kysyikin jo konkretian perään koskien esimerkiksi biotaloutta, digitalisaatiota ja cleantechiä, mutta yksi asia on se, että ympäristöystävällisten valintojen pitäisi olla kuluttajille mahdollisimman helppoja ja myös kannattavia. Jos esimerkiksi asukas asentaa katolle aurinkopaneeleja ja syöttääkin ylijäämäistä sähköä verkkoon, niin miksi Suomessa asukas ei saa kompensatiota tähän sähkön markkinahinnan mukaan? Miksi Suomessa ei ole käytössä tällaista nettolaskutusta, niin kuin monessa muussa maassa on, ja mitä hallitus tekee asian edistämiseksi?

19.40 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Kun edustaja Rinne hyvin luontevasti käyttää pakkolaki-sanontaa, niin hän selvästi kaipaa aikaa, jolloin olivat todelliset pakkolait täällä. Suomen eduskuntaa, korkeinta päättäjää, nöyrytettiin olan takaa, kun työmarkkinat toivat tänne päätettäväksi sopimukset, joista ei voinut pilkkuakaan muuttaa. Täytyy olla tyytyväinen, että nykyeduskunta rohkenee — siitä pitää olla vähän ylpeäkin — lausua oman käsityksensä siitä, miten Suomen tukala asema tässä voidaan korjata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministereitten vastaus. Ensiksikö ministeri Lindström? Olkaa hyvä, enintään 5 minuuttia.

19.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jos aloittaisin näistä kotouttamisasiista, joihin jäi vastaamatta tuossa ensimmäisen kerran aikana. Ylipäätään tästä maahanmuuttajien tai turvapaikanhakijoiden, jotka saavat sen oleskeluluvan, kotouttamisestahan tässä on kysymys.

Miten poistetaan esteet yrittämiselle, kysyi edustaja Biaudet ja otti esimerkiksi hygieniapassit. Yksi ongelma on muun muassa nämä pankkitilit. Hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin tämän asian suhteen. (Eva Biaudet: Se on kestänyt aika monta vuotta jo!) — Kyllä, mutta meillä nyt ihan konkretiaa paperilla. (Eva Biaudet: Erinomaista!) — Ylipäätään nämä normitalkoot — en itse ajattele niin, että tässä täytyisi jotenkin ajatella, että totta kai näille maahanmuuttajille tai oleskeluluvan saajille, turvapaikanhakijoille on tämä kielikoulutus, joka sitten tietenkin hieman poikkeaa täällä jo olevista ihmisistä, mutta että tässä luotaisiin jotain tavallaan erityistä heille. Kyllä, sitäkin tehdään, mutta samalla siitä voivat hyötyä sitten kyllä ihan täällä olevat suomalaiset työttömät, jos heillä on halua yrittää. Kun me luomme järjestelmiä, niin niitä järjestelmiä voivat käyttää sekä täällä olevat työttömät että sitten nämä turvapaikanhakijat.

Täällä edustaja Mykkänen kysyi myös näistä yrittämisen esteistä ja siitä, miten saadaan nämä ihmiset paremmin työn varteen kiinni. On mietitty tätä koulutussopimusvaihtoehtoa, että sieltä voisi jälleen kerran löytyä keino. Se ei ole tarkoitettu pelkästään näille maahan-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

muuttajille vaan kaikille. Sitten on kausityö. Me olemme miettineet siinä sitä, kuten olen aikaisemminkin puhunut, että sen sijaan, että tänne tulevat ihmiset tuolta Aasiasta keräämään marjoja, voisiko tämä olla ensimmäinen tämmöinen työ, josta saa palkkaa, kun täällä on näitä ihmisiä. Se voisi olla yksi. Tämä kaikki lähtee ihan siitä, että kun me sitä osaamista kartoitamme ja kysymme, onko yrittämisen haluja, niin me tiedämme silloin, mihinkä me niitä ihmisiä koetamme suunnata.

Täällä edustaja Kankaanniemi nosti esille tämän slummiutumisen ynnä muun, että ihmiset kaikki menevät samaan paikkaan. Mehän emme voi sitä estää siinä vaiheessa, kun he saavat sen oleskeluluvan, mutta jotta tämä menisi mahdollisimman luontevasti ja meillä on se tieto siitä osaamisesta ja yrittämisen halusta, niin koetetaan nyt ohjata niitä ihmisiä semmoisille alueille, missä on kyseisestä osaamisesta tai yrittämisestä pulaa, mutta pakottaa emme tietenkään voi.

Sitten täällä olivat nämä yksityisen työnvälityksen, julkisen työnvälityksen roolit, joihin edustaja Virolainen kiinnitti huomiota, joista edustaja Filatov kysyi. Tässähän ei tietenkään ole kyse siitä, että näitä laitettaisiin vastakkain vaan että ne seurustelevat keskenään, toinen täydentää toista. Varmasti siinä on paljon tekemistä ja paljon petrattavaa.

Edustaja Pirttilahti kyseli tästä kuntakokeilusta, nopeutetusta aikataulusta. Kuten ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, me teemme tämän päätöksen ensi vuoden alussa liittyen siihen asiaan, lähdetäänkö tähän vai eikö tähän lähdetä.

Sitten edustaja Andersson uudisti kysymyksensä liittyen palkkatukeen ja starttirahaan käytännön toimista. No se raha tulee ministeriöstä sinne alueelle, ja päätökset tehdään sitten siellä elyissä, te-keskuksissa, ja kyllä se sana on se vaikuttavuus. Kun olen näiden molempien, elyjen ja te-keskusten, ely-puolen, e-puolen, johtoa tavannut, niin kyllä siellä on ymmärrys siitä, mitkä ovat vaikuttavia toimenpiteitä. Siellä tehdään ratkaisut, siellä ohjataan sitä rahaa niihin vaikuttaviin toimenpiteisiin. Siellä on se osaaminen.

Edustaja Lehto kysyi tästä työpajatoiminnasta liittyen palkkatukeen ja siihen, että yt-neuvottelujen aikana ei voisi sitten palkata näitä ihmisiä tai käyttää tämmöisessä, miten nämä linjaukset menevät. Tämä on tietysti semmoinen asia, mikä täytyy vakavasti katsoa läpi, koska voi olla, että joskus on ihan järjettömiä syitä, joskus perusteltuja syitä sille, että jos on yt-neuvottelut, niin siihen kyseiseen työhön ei voi ihmistä palkata vaan johonkin toiseen työhön, ja joskus toinen työ ei mitenkään liity siihen kyseiseen työhön, niin että kylähän siinä järjeistämistä tarvitaan. Tämä on tietenkin semmoinen iso juttu.

Edustaja Jarva nosti tämän ansiosidonnaisen turvan käytön laajentamisen. Se on siis menossa niin, että siellä TEMissä ei ajatella nyt sillä lailla, että se olisi pelkästään johonkin starttirahaan, palkkatukeen vaan muun muassa tähän itsensä työllistämiseen, vaan kaikkeen me tarvitsemme uusia keinoja. Tätä nyt rohkeasti mietitään, mihin kaikkeen sitä voidaan käyttää.

Valitan, että tässä menee vähän kiireesti tuo kello, mutta koetan vastata sitten, jos vielä mahdollisuus tulee, yksityiskohtaisemmin näihin kysymyksiin, jotka jäivät vastaamatta, muun muassa paikallisen sopimiseen. Ehkä siitä seuraavalla kerralla.

19.46 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Filatovin puheenvuorosta. Se oli hyvin mielenkiintoinen, ja erityisen mielenkiintoista on kysyä, kannatatteko te fiskaalista devalvaatiota, kun viittasitte eräisiin tutkimuslaitoksiin. Tätähän muun muassa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla on ehdottanut ja kannattanut. Sillä olisi omat hyvät puolensa nopean kustannuskilpailukyvyn korjaamisen näkökulmasta, mutta

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

toisaalta fiskaalinen devalvaatio, johon sisältyy arvonlisäveron nosto tai vastaava toimenpide, on tulonjaon näkökulmasta epäoikeudenmukaisempi kuin hallituksen esittämä lakipaketti. Se kohdistuisi pitkälle eläkeläisiin, opiskelijoihin ja työttömiin, ei niinkään työsäikäyviin, johtuen juuri siitä, että siihen sisältyisi yleensä kulutusverojen tai tässä tapauksessa alv:n nosto.

Kuten edustaja Terho totesi omassa puheenvuorossaan — toistan — me pyrimme yhteiskuntasopimukseen tai laajaan työmarkkina- ja talousratkaisuun, kutsuttiinpa sitä kummalla nimellä tahansa, koska se on ripein, kestävin ja samalla oikeudenmukaisin tapa parantaa työllisyyttä, pelastaa työpaikkoja ja luoda uusia työpaikkoja. Mutta siihen ei riitä valitettavasti ehkä pelkästään hallituksen vahva poliittinen tahtotila, vaan se on kiinni ennen kaikkea siitä, pystyvätkö työnantajat ja toisaalta palkansaajat asiasta keskenään sopimaan. Sen takia on tärkeä jatkaa sitkeästi kannustamista siihen, että ei, ei, ei -linjan sijaan ratkaisuhakuiset ja neuvottelukykyiset voimat sekä palkansaajaliikkeessä että työnantajien puolella saisivat vahvemman aseman ja kykenisivät istumaan keskenään neuvottelupöytään ja sopimaan palkkamaltista sekä kilpailukykyä korjaavista toimenpiteistä. Tämä olisi isänmaan kannalta selvästi parempi vaihtoehto kuin mikään muu vaihtoehto.

Edustajat Juhantalo, Hautala, Hoskonen, Östman ja Elo, ehkä eräät muutkin, kysyivät viennin edistämisestä ja erityisesti idän suunnasta, varsinkin Venäjästä. Tähän me panostamme todella vahvasti. Team Finland on saanut uuden kotimaan palvelumallin, joka lähtee asiakaslähtöisyydestä ja siitä, että toimitaan yhden luukun periaatteella eli suomalainen pk-yritys saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdeltä luukulta, oli kyse sitten viennin edistämisestä taikka rahoituksen hakemisesta. Samalla Finpron ja ulkoministeriön kaupallisen edustuksen resursseja lisätään painopistealueilla, kuten Afrikassa, mihin edustaja Kalmari viittasi, varsinkin Aasian suunnalla ja myöskin Pohjois-Amerikassa, samoin kuin eräissä osissa varsinkin eteläistä Lähi-itää.

Lupaen, että jos oppositio tekee ensi vuonna vähemmän välikysymyksiä, niin käytän varmasti enemmän aikaa ja energiaa vienninedistämismatkoihin, joita olen tehnyt jo tämän syksyn aikana. Mutta olen viettänyt aika paljon aikaa täällä teidän kanssanne välikysymyksiin vastaamiseen, ja se on aina sitten jostain poissa, saattaa olla pois myöskin viennin edistämisestä. Ministeri Toivakka kävi vastikään Iranissa, veti kaikkien aikojen suurinta, laajinta bisnesdelegaatiota. Se on hyvä esimerkki siitä, että meidän tulee liikkua nyt nopeasti ja pyrkiä pääsemään näille nyt avautuville Iranin markkinoille. Osaltani olin Arabiemiirikunnissa vastikään, ja teimme siellä paljon työtä cleantechin ja terveysalan ja muiden alojen viennin edistämiseksi.

Edustaja Juhantalo viittasi Venäjään, Venäjän vientiin, ja tältä osin totean, että kun puhutaan Suomen ja Venäjän poliittisista ja taloudellisista suhteista, meillä on eri arvopohja Venäjän kanssa, mutta sama raideleveys. Me olemme osa Euroopan unionia, ajamme oikeusvaltiota ja demokratiaa, emme hyväksy voimapolitiikkaa, mutta samalla hoidamme arkiset käytännön asiat, kuten kaupankäynnin ja taloudellisen yhteistyön ja energiayhteistyön edistämisen, niin normaalisti kuin on mahdollista myöskin näissä oloissa. Kun edustaja Hoskonen kysyi omista yhteyksistäni venäläisiin ministereihin, niin olen pitänyt säännöllisesti yhteyttä aikaisemmin, sitten komissaariaikana komission varapuheenjohtajana ja nyt ministerinä venäläisiin kollegoihini ministeritasolla tai varapääministerin tasolla. (Puhemies koputtaa) Valtiovalta osaltaan edistää vientiä ja on tehnyt, kuten edustaja Juhantalo totesi, käytännöllisen ratkaisun siinä, että toimimme ennen kaikkea Suomalais-Venäläi-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

sen kauppakamarin kautta, jolla on parhaat yhteydet suomalaiseen pk-yrityskenttään ja pitkä kokemus viennin edistämisestä Venäjälle.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten siirrymme ainakin joksikin aikaa puhujalistaan.

19.52 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallintoalaan kuuluu kotouttaminen. Se on jatkossa entistäkin haasteellisempaa johtuen tästä kansainvaelluksesta. Turvapaikanhakijoiden määrän massiivinen kasvu edellyttää toimenpiteitä myös jatkossa, siinä vaiheessa, kun osa saa oleskeluluvan. Kunnat ovat helisemässä, ja muun muassa Kuntaliiton tämänsykyisen raportin mukaan kunnille maksettavat korvaukset ovat täysin riittämättömät. Ei kannata ihmetellä, miksi kuntapaikkoja ei tahdo löytyä. Kotouttamisen sijaan kotiuttaminen voi olla enemmänkin ajankohtaista, sillä turvapaikkahakemuksia raukeaa yllättävän suuri määrä, toivottavasti jatkossa entistä enemmän. Tähän kotiuttamiseen olisi nyt syytä panostaa.

Sitten liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenenä kiinnitän huomiota myös Kimolan kanavan kunnostamiseen. Toin tämän eilen jo esille LVM:n alan käsittelyssä, mutta tätä pitää korostaa. Tämä jos jokin mahdollistaa matkailun ja muun elinkeinotoiminnan kasvamisen Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson alueella. Toimintamahdollisuuksien luominen on erinomaista elinkeinopolitiikkaa, ja tämä on malliesimerkki siitä.

19.54 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 talousarviossa Tekesin avustusvaltuuksia leikataan 129 miljoonaa. Tekesin leikkausten vaikutuksena Suomeen jää vuositasolla syntymättä 200 uutta tuotetta ja samalla vähenevät yritysten panokset tki-toimintaan. Näin ollen nämä negatiiviset vaikutukset kertautuvat. Tekesin toiminta on ollut erittäin vaikuttavaa, ja Tekes on ollut mukana 65 prosentissa merkittävistä suomalaisista innovaatioista. Tekesin rahoittamien yritysten liikevaihto ja työpaikat kasvoivat enemmän kuin muilla yrityksillä, ja yritykset ovat olleet tyytyväisiä Tekesin toimintaan. Esimerkiksi Supercellin Ilkka Paananen on todennut julkisuudessa, että "ilman Tekesin lainaa me ei oltaisi olemassa". Hallituksen kärkihankerahat ovat hieman silmänkääntötemppe, sillä Tekes joutuu leikkaamaan pitkälti samoilta aloilta, joihin hallitus panostaa kärkihankkeilla. Lopputuloksena Tekes panostaa sekä digitalisaatioon, cleantechiin että biotalouteen vähemmän kuin aiemmin. Elinkeinotuet voivat olla joko taloutta uudistavia tai säilyttäviä, ja Tekesin rahoitus on nimenomaan taloutta uudistavaa rahoitusta, ja sillä vaikutetaan pitkäjänteisesti yritysten kilpailukykyyn säilymiseen ja paranemiseen ja uusien tuotteiden ja työpaikkojen syntyyn.

Säilyttävät elinkeinotuet sen sijaan antavat yrityksille lyhytaikaista kilpailuetua ilman kannustinta uusiutua ja kehittää kilpailukykyä. Säilyttävätkin tuet ovat joskus perusteltuja, mutta hallituksen ratkaisu esimerkiksi alentaa kaivosten maksamaa sähköveroa samalla, kun Tekesin uutta luovaa ja taloutta uudistavaa tukea leikataan, on mielestäni lyhytnäköinen. Viime hallituskaudella kaivokset siirrettiin alennetusta sähköveroluokasta normaalin sähköveron piiriin. Ajatuksena oli kannustaa kaivoksia kehittämään energiatehokkaita ratkaisuja ja samalla kerätä valtiolle verotuloja. Kaivosten nostamisen normaalin sähköveron piiriin voi katsoa olevan valtion perimää korvausta kansallisvarallisuutemme hyväksikäytöstä tilanteessa, jossa Suomessa ei ole varsinaista kaivosveroa. Nyt hallitus laskee kaivokset takaisin alennetun sähköveron piiriin eli antaa kädenojennuksen kaivosyrityksille. Kus-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tannus tästä on veronmaksajille 27 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2017 lähtien. Samalla leikataan valtava määrä taloutta uudistavaa ja uutta työtä ja kasvua luovaa tutkimus-, tuotekehitys- ja koulutusrahoitusta. Onkin pakko kysyä, onko tässä mitään järkeä ja onko tämä kestävää tulevaisuuspolitiikkaa.

Julkisuudesta ollaan saatu lukea huolestuttavia uutisia ja suunnitelmia Tekesin alueellistamisesta, ja tästä kysyinkin ministeriltä mutta en saanut vielä vastausta. Tähän asti Tekesin rahoituspäätökset on tehty valtakunnallisesti niin, että kaikille hankkeille on samat kriteerit riippumatta siitä, missäpäin Suomea ne ovat. Tavoitteena ja periaatteena on ollut käyttää verorahat mahdollisimman tehokkaasti, ja kansainvälisesti tunnettu ilmiö onkin, että menestyvä innovaatiotoiminta keskittyy monialaisiin kasvukeskuksiin. Suomessa tällaisia keskuksia ovat erityisesti pääkaupunkiseutu, Tampere, Oulu ja Turku. Jos hallitus todella suunnittelee Tekesin rahojen alueellistamista, niin vaarana on, että syntyy tilanne, että rahat eivät synny kaikista parhaisiin hankkeisiin vaan jotkut hyvät hankkeet jäävät rahoittamatta ja joillekin huonoille hankkeille saatetaan pelkän sijainnin vuoksi antaa rahoitusta. Tähän meillä ei ole varaa varsinkaan tilanteessa, jossa Tekesin rahoitus kokonaisuudessaan pienenee. Me tarvitsemme erilaisia aluekehitysrahoitusinstrumentteja, mutta en näe, että Tekesin tki-rahoitus olisi tähän oikea instrumentti. Toivoisinkin, että ministeri voisi tätä kommentoida.

Mutta lopuksi haluan vielä todeta siitä, että ensi vuoden aikana valmistellaan uusi energia- ja ilmastostrategia, ja on erittäin hyvä ja tarpeellista, että se laitetaan liikkeelle. Toivottavasti valmistelussa on riittävän korkea kunnianhimon taso ja otetaan huomioon tämä Pariisin ilmastopöytäkirja. Toivottavasti tässä uudessa strategiassa otetaan erityisesti huomioon energian pientuotannon mahdollistaminen ja tukeminen sekä energiatehokkuustoimenpiteiden ja älykkäiden energiatekniikoiden rakentaminen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä yhteydessä informaatioksi, kun täällä on jonkin verran käyty kysymässä, miten tämä ilta nyt etenee: Me viemme tämän puhujalistan loppuun, ja mahdollisesti on aina sitten debattia siinä välillä. Sitten me siirrymme aamulla käsitellyssä järjestyksessä, eli seuraavaksi mennään ulkoministeriön eli 24 pääluokka, sitten 29 ja sitten 33, eli hyvä huomenta kaikille!

19.59 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkinen käytti edellä erittäin hyvän puheenvuoron siitä, mikä vaikutus Tekesin määrärahojen leikkauksella on Suomen tutkimukseen, Suomen yrittäjyyteen ja sitä kautta vientimahdollisuuteen ja Suomen mahdollisuuksiin nousta tästä talousahdingosta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on epäonnistunut aktiivisessa työvoimapolitiikassa, sillä kesällä loppuivat tukityöllistämisen määrärahat täysin. Starttirahat loppuivat kesken, eivätkä yrittäjäksi aikovat voineet perustaa yritystä. Uudellamaalla ely-keskuksesta ei saanut starttirahoja yrityksille kesästä pitkälle syksyyn, ja mikä häpeällisintä, vammaisten osalta työllistymistukien jako lopetettiin ensimmäisenä, kun viimeisiä vähäisiä varoja priorisoitiin. Syksyn vähäinen lisätalousarvio työllisyydenhoitoon kattoi vain murto-osan koko maan tarpeista. Työllistymistä on hoidettu pienemmällä liekillä kuin mitä kasvanut työttömyys edellyttää. Esimerkiksi Espoossa pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut 50 prosenttia vuodessa. Meillä ei ole enää varaa siihen, että työllistämismäärärahat loppuvat kesken. Peräänkuulutan ensi vuodelle tarkempaa seurantaa ja nopeampaa reagoitua tarvittaessa lisätalousarvioin.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Pienyrittäjyyden edellytysten parantaminen on olennaista työllisyyden kannalta. Tehdään pienyrittäjän velvoitteita ja byrokratiaa karsivia uudistuksia. Madalletaan riskiä työllistää. Koeaika pienyrityksissä tulee nostaa puoleen vuoteen, ja tarvitaan tukea yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

Nuorisotyöttömyyden nujertaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme. On todella valitettavaa, että hallitus lopettaa nuorisotakuun ja heikentää nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusta. Toisaalta uusiakin konsteja tarvitaan. Moni nuori haluaa oppisopimuskoulutusta, mutta sitä on vaikea löytää. Saksan alhainen nuorisotyöttömyys on osin oppisopimusjärjestelmän ansiota. Siellä yrityksille on helppoa ja edullista ottaa nuoria koulutettavaksi, ja pääosin nuoret työllistyvät yritykseen koulutusjakson jälkeen. Oppisopimusjärjestelmä on uudistettava sellaiseksi, että siitä tulee varteenotettava koulutusmuoto ja väylä työelämään.

Työelämän rakenteelliset uudistukset ovat nyt elintärkeitä Suomelle. Tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista ja paikallista sopimista pienyrityksiin, jotta kaikki voivat luottaa siihen, että Suomessa menestyy työllä ja yrittämisellä. On hyvä, että kolmikantainen työryhmä selvittää paikallisen sopimisen edistämistä ja henkilöstön asemaa.

Toinen keskeinen asia, jota pitäisi edistää, on työpankkikokeilun laajentaminen ja vakiinaistaminen. Työpankin kautta yritykset voivat työllistää osatyökykyisiä ja pitkäaikaisyöttömiä riskittä. Moni saa näin väylän työelämään ja mahdollisuuden saada pysyvä työpaikka.

Kolmanneksi, työttömäksi jääneellä tulee olla mahdollisuus ryhtyä yrittäjäksi. Se tarkoittaa sitä, että työttömyyskorvausta voisi käyttää starttirahana. Toivon, että tämä uudistus pannaan pikaisesti toimeen.

Osa-aikatyön edistäminen on myös keskeistä, sillä esimerkiksi Ruotsissa korkean työllisyyden on taannut osa-aikatyö. Monet pienten lasten vanhemmat haluaisivat tehdä osa-aikatyötä, mutta hallituksen rajaukset päivähoitoon heikentävät osa-aikatyönteon mahdollisuuksia sekä työttömien työllistämismahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on paras lääke silppuuntuneeseen työelämään. Perustulo kannustaa yrittämään ja tekee kaiken työnteon kannattavaksi. On tärkeää, että perustulokokeilu saataisiin pian käyntiin. Nyt toimeen ja tekoihin!

20.03 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestäväen kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja tietysti myös sosiaaliturvan rahoitus. Tämä tasapainottaminen on käynnistetty välittömästi. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen taitetaan vaalikauden loppuun mennessä ja velaksi eläminen lopetetaan suunnitellusti vuonna 2021 muistaen, että sosialidemokraattisen valtiovarainministerin aikana vuonna 2011 tavoitteeksi otettiin tähän vuoteen mennessä velkaantumisen lopettaminen. Se ei silloin onnistunut, mutta sinänsä tavoite on edelleen kuranntti, ja siihen pitää päästä. Minusta on hienoa, että tässä tilanteessa kuitenkin linjaksi on otettu, että kokonaisveroaste ei saa vaalikauden aikana nousta.

Edustaja Karimäki, valtiovarainvaliokunnan perussuomalaisien ja muiden hallituspuolueiden jäsenet lisäsivät 4 miljoonaa euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Näin ollenhan kokonaistuki säilyy kutakuinkin entisellään tästä vaikeasta taloustilanteesta riippumatta. Tästä huolimatta tietysti voi sanoa, että työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan määrärahojen yhteissummasta, 2,9 miljardia euroa, vähennystä on 648 mil-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

joonaa euroa. Ei käy kieltäminen, että vähennys on merkittävä. Kuitenkin näen, että Suomen talouden tilannetta on mahdollista korjata nimenomaan vain yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla, yrittäjyyteen kannustamalla ja sääntelyjä ja normeja purkamalla. Tähänhän on lähdetty esimerkiksi kauppojen aukioloaikojen vapauttamisella. Minun mielestäni onkin ilahduttavaa nähdä, että työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoista nimenomaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikan osuus on 32 prosenttia ja työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan 26. Tämä on selvä arvovalinta, kun oppositio usein näistä kysyy.

Luettelen toisaalta seuraavassa erinomaisia aloitteita, mitä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta löytyy: Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimet — niillä vahvistetaan kilpailukykyä ja talouden kasvua. Yritysten edellytyksiä hyödyntää globaalien arvoverkostojen luomia mahdollisuuksia parannetaan biotaloudessa puhtaissa ratkaisuissa. Erityisesti rahoitetaan aloittavia, uusia liiketoimintoja harjoittavia yrityksiä. Täälläkin tässä keskustelussa tämä hyvin nostettiin esille.

Itse suhtaudun positiivisesti Team Finland -kasvuohjelmaan, ja se myös tukee nyt tämän myötä bio- ja digitalouden sekä puhtaiden ratkaisujen kärkihankkeiden päämääriä kansainvälistymisen, viennin sekä ulkomaisten investointien edistämisessä. Kuten vastauspuheenvuorossa otin esille, toivon, että hallitus on ennakkoluuloton kauppasuhteiden kehittämisessä erityisesti Aasian suuntaan, näin Kiina- ja Japani-ystävyyssyhmien jäsenenä. Onneksi nykyisen hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on edistää vientiä, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä ja kaupankäyntiä Aasian maiden kanssa. Pitää tietysti paikkansa, että esimerkiksi Japani on ollut jo vuosia hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, on eräänlainen paperitiikeri tällä hetkellä taloudellisesti, mutta kuitenkin Kiinan kaltaiset maat vetävät edelleen maailmantaloutta, ja uskon, että se tässä vahvasti jatkuu.

Erityisen suuri mahdollisuus Suomelle onkin Aasian infrastruktuuri- ja investointipankki AIIB, jonka perustamiseen Suomi lähti ensimmäisten mukaan, ja se oli hyvä asia. Kehittyvässä Aasiassa on valtava tarve infrastruktuuri-investoinneille. Se voi tukea nimenomaan Suomen kaltaisen pienen maan kauppapoliittisia tavoitteita ja vientiteollisuutta. Olenkin itse tekemässä tällä hetkellä raporttia tästä AIIB:stä eli siitä, miten Suomen kaltaisen pienen maan voi sitä hyödyntää. Meillä on kuitenkin hyvin vahva osaaminen esimerkiksi, jos ajatellaan logistiikka-alan yrityksiä tai rakennusalan yrityksiä, ja hyvä maine. Pieni maa pärjää juuri sillä laadulla, hyvällä maineella, ja mitä olen jutellut esimerkiksi kiinalaisten yritysedustajien ja sitten myös heidän kauppapoliittisten edustajiensa kanssa, niin tämä maine on kyllä tiedossa. Tämän raportin tietysti haluan sitten myös meidän hyvälle työ- ja oikeusministeri Lindströmille ja elinkeinoministeri Rehnille aikanaan luovuttaa, ja ehkä sieltä jonkinlaisia ajatuksia voi sitten jatkolle tulla.

Mutta näen, että Suomen perinteinen linja, eli että viennistä eletään, on edelleen ajankohtainen, ja uskon, että siinä olisi vielä enemmän mahdollisuuksia kuin tähän mennessä on pystytty edes ennakoimaan. Yksi mielenkiintoinen avaushan tuli Ruotsin suurlähetystöltä eli junayhteys saariston kautta Tukholmaan Helsingistä. Tällaisia avauksia me nimenomaan kaipaamme, hyvin rohkeita uusia avauksia. Niitä toivon myös oppositiolta.

20.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain selkeyttää tätä tilannetta liittyen nuorisotakuurahoitukseen. Eli tästä alkuperäisestä vuosittaisesta 60 miljoonasta TEMin hallinnonalalla ei tosiaankaan ole mitään jäljellä enää ensi vuonna. Siellä se vähennys on 30 miljoonaa, ja OKM:n puolella ensi vuonna oltiin vähentämässä

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten työpajatoiminnasta noin 6 miljoonaa, mistä valtiovarainvaliokunta palautti 3,75 miljoonaa. Eli tämä valtiovarainvaliokunnan lisäämä määräraha ei paikkaa niitä leikkauksia, mitä etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan tuli. (Jari Myllykoski: Juuri näin!)

20.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen työllisyystilanne on vakava. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa edelleen ja työttömyysjaksot pitenevät. Juuri tällaisessa tilanteessa hallitukselta tarvittaisiin monipuolisia työllisyyttä ja työllistämistä tukevia toimenpiteitä. Työttömyyden pitkittyminen pienentää todennäköisyyttä työllistyä, ja se kasvattaa riskiä ajautua pysyvään huono-osaisuuteen ja syrjäytymiseen. Onkin erittäin huolestuttavaa, että yhä suurempi osa työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömyys on lisäksi laajentunut nyt myös sellaisiin väestöryhmiin, jotka aiemmin olivat siltä melko hyvin suojassa.

Hallitukselta kaivattaisiin nyt ripeitä ja tehokkaita toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi. Hallitus luottaa edelleen järeäpäisesti pakkolakipakettiinsa, vaikka sen toteutuminen ja myös sen vaikutukset ovat hyvin epävarmoja. Palkkoja leikkaamalla voidaan kyllä pienentää työvoimakustannuksia, mutta samalla heikennetään ostovoimaa ja kotimaista kysyntää. On toiveajattelua, että pakkolait kannustaisivat yrityksiä investoimaan sellaisessa mitataavassa, että työllisyysongelma niillä ratkeaisi. Yksipuolisen sanelupolitiikan sijaan hallituksen tulisi jatkossakin pyrkiä tukemaan yhdessä sopimisen politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Erityinen huoli kohdistuu nuoriin. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on yhteensä jo 45 000. Myös nuorten työttömyysjaksot ovat hiukan pidentyneet, joskin valtaosa niistä edelleen päättyy alle kolmessa kuukaudessa. Lyhyistä työttömyysjaksoista on kiittäminen nuorisotakuuta, jolla on vahvistettu nuorten osaamista ja työllistämistä. Takuun tarkoituksena oli, että jokaiselle nuorelle tarjotaan joko työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka. Valitettavasti nyt tämä kokeilu loppuu, tämän hallituskauden aikana.

Nuorten työllisyyden tukeen ja syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet ennalta ehkäisemään syrjäytymistä. Esimerkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan, todettiin valiokunnassamme. Varsinkin tällaisina aikoina hallituksen tulisi tehdä kaikkensa, että jokainen nuori saisi itselleen toisen asteen tutkinnon ja voisi sitä kautta lähteä rakentamaan elämänsä eteenpäin. Nyt nuorisotakuuta ollaan kuitenkin ajamassa alas. Samaan aikaan hallitus myös vähentää rajusti ammatillisen koulutuksen rahoitusta, mikä tulee näkymään suoraan aloituspaikkojen vähenemisenä. Aivan kuin tämä ei vielä riittäisi, hallitus leikkaa myös työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusta. Etsivällä nuorisotyöllä tavoitettiin viime vuonna lähes 25 000 nuorta. Tämä on ilmeisesti hallituksen mielestä liian vähän, koska se vähentää siitä rahoitusta.

Toimintaedellytyksiä viedään toisin sanoen paitsi nuorten koulutuksesta ja työllistämisestä myös niistä syrjäytymistä ehkäisevistä palveluista, joilla on tähän saakka voitu tukea koulutuksen ja työvoiman ulkopuolelle pudonneita nuoria. Tämä on järjenvastaista, varsinkin taloudellisesti vaikeina aikoina, jolloin heikommin koulutetuille on tavallistakin vähemmän tarjota töitä. Tämä on todellinen karhunpalvelus Suomen nuorille ja maan tulevaisuudelle. Syrjäytymisestä aiheutuu nykyisin jo pelkästään kasvaneiden sosiaaliturvamenojen ja vähentyneiden verotulojen vuoksi joka vuosi vähintään 600 miljoonan euron

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

kustannukset. Ne miljoonat, mitä hallitus näillä lyhytnäköisillä toimillaan nyt säästää, on äkkiä kulutettu huono-osaisuuden ja syrjäytymisen kasvaneisiin kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien vaihtoehdossa näitä haitallisia leikkauksia ei tehdä. Sen sijaan olemme ehdottaneet useita keinoja työllisyyden parantamiseksi ja vienin edistämiseksi ilman että kotimarkkinoita ajetaan ahtaalle. Esimerkiksi työllistämistalilla aktivoitaisiin työttömiä työnhakuun ja samalla madallettaisiin työnantajan kynnystä työttömän palkkaamiseen. Korjausinvestointeihin, liikennehankkeisiin ja asuntorakentamiseen kannustamalla luotaisiin uusia työpaikkoja ja pienennettäisiin korjausvelkaa. SDP:n yrittäjäpaketti sisältää kymmenen ehdotusta, joilla tuettaisiin yritysten rahoitusta ja varsinkin pienten yritysten kasvua. (Puhemies koputtaa) Tässä on todellisia vaihtoehtoja hallituksen ajamille työelämän heikennyksille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Andersson ja sen jälkeen ministerit, sopimassaan järjestyksessä.

20.15 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Työllisyysmäärärahojen riittämättömyys on yksi keskeisimpiä kipukohtia hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä työ- ja elinkeinoministeriön osalta. Aiheesta on käyty keskustelua jokaisen lisätalousarvion yhteydessä syksyn mittaan, mutta sitä on selvästi syytä jatkaa.

Työvoimapolitiisessa keskustelussa on hyvin paljon selkeyttämisen varaa. Ensimmäinen selvennettävä asia on koko työvoimapolitiikan tarkoitus. Aktiivisen työvoimapolitiikan tarkoitus on ylläpitää ihmisten työkykyä ja elämänhallintaa ja sitä kautta edesauttaa työllistymistä. Työllistävien toimenpiteiden kautta on mahdollista pitää ihmisten työttömyysjaksot lyhyinä ja sitä kautta edesauttaa työllistymistä tulevaisuudessa. Siksi työvoimapolitiikka on äärimmäisen tärkeää erityisesti aikana, jolloin työttömyys on kovassa kasvussa. Jos tätä ei tehdä, ihmisten työttömyysjaksot pitenevät ja moni voi jäädä pitkäaikaistyöttömäksi. Pitkäaikaistyöttömyys onkin yksi suomalaisten työmarkkinoiden suurimmista rakenteellisista ongelmista. 90-luvun laman jälkeen työttömyys jäi pysyvästi korkeammalle tasolle ja moni ei työllistynyt enää uudestaan lainkaan. Tämä rakenneongelma tulee niin inhimillisesti kuin kansantaloudellisestikin erittäin kalliiksi.

Aktiiviseen työvoimapolitiikkaan liittyy kuitenkin monia ongelmia ja epäkohtia. Ei ole oikeudenmukaista eikä vaikuttavaa työvoimapolitiikkaa, että patistetaan ihmisiä kurssseille, joista heille ei ole mitään hyötyä, tai teetetään työttömillä palkatonta työtä tukien menettämisen uhalla. Tutkimuskirjallisuuden valossa kaikista tehokkainta on panostaminen työllistämisteleiden kaltaisiin palkkatukimuotoihin, jotka mahdollistavat työnhakijalle kunnollisen palkan ja työnantajalle rahallisen korvauksen. Nuorille suunnattu Sanssi-kortti oli hyvä esimerkki tällaisesta työllistämisteleistä, mutta valitettavasti hallitus on ensi vuoden budjetissaan lopettamassa sen rahoitusta.

Työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen on haluttu kiinnittää huomiota, ja siksi onkin merkille pantavaa, että Suomessa painopiste kuitenkin viime vuosien aikana on ollut siirtymässä juuri palkattomiin toimenpiteisiin palkallisten sijaan. Palkattomiin toimenpiteisiin liittyy merkittäviä väärinkäytösongelmia, ja työnhakijan näkökulmasta ne harvemmin johtavat työpaikkaan.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna työllisyysmäärärahat olivat loppu suurimmassa osassa maata jo kesän alussa. Tässä salissa on hallituksen toimesta syytetty edellistä hallitusta ja sanottu, että määrärahat olivat riittämättömällä tasolla tämän vuoden budjetissa. Mutta mi-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

ten edellinen hallitus olisi voinut ennakoida juuri, kuinka työttömyys tulee tässä maassa kehittymään? Siksi on äärimmäisen tärkeää, että työttömyyskehitykseen reagoidaan myös lisätalousarvioissa, ja sitä tämä hallitus ei ole halunnut tehdä. Kun määrärahat ovat loppu, ei palkkatuki- ja starttirahapäätöksiä ole mahdollista enää tehdä, jolloin työttömyysjaksot pitenevät. Suomessa on ensi vuodelle ennustettu korkeampi työttömyys kuin koskaan aikaisemmin 2000-luvun aikana, ja tästä huolimatta hallitus on valmis leikkaamaan työllisyysmäärärahoja jo tänä vuonna riittämättömästä tasosta. Arvoisat ministerit, minä en ymmärrä, miten te aiotte saada tämän yhtälön toimimaan.

Haluan lopuksi myös pöytäkirjaan korjata edustaja Zyskowiczin aiemmin debatissa esittämiä väitteitä puheistani. Kritisoin hallitusta sen suunnitelmista luoda Suomeen muualta muuttaneille erillinen sosiaaliturva, joka olisi alhaisemmalla tasolla kuin suomalaisten työttömien. Tämä ehdotus on eriarvoistava. Tämän lisäksi olisi mielestäni syytä tehdä selväksi, että niin työttömän suomalaisen kuin työttömän maahanmuuttajan sosiaaliturva jo tällä hetkellä on vastikkeellista siinä mielessä, että sen saaminen edellyttää osallistumista te-toimiston määräämiin toimenpiteisiin ja koulutuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, paikan päältä pari minuuttia.

20.19 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aikaisemmassa puheenvuorossani jäi vastaamatta täällä muutamassa puheenvuorossa esitetty kysymys liittyen Pariisin ilmast sopimukseen ja sen vaikutuksiin työllisyyteen ja kilpailukykyyn. Me olemme tänään yhdessä ministeri Rehnin kanssa TEMin joryssä, johtoryhmässä, antaneet viestiä, että tämmöinen vaikutusarviointi tehdään, ja se on työn alla. Tämä tietenkin kiinnostaa, mitkä ne vaikutukset ovat, ja vastaus siihen on se, että asiaa selvitetään nyt TEMin puolella.

Ylipäätään tästä koko keskustelusta: Meillä kaikilla on se sama huoli, työttömyys. Keinot ovat ehkä vähän erilaiset. Täällä on kovasti kritisoitu tätä hallituksen kilpailukyky-pakettia, jota myös pakkolaiksi kutsutaan. Tämä ei nyt tietenkään ole ensimmäinen kerta, kun näin on käynyt.

Edustaja Kiljusen puheenvuoro: Hän ei vielä kukaan ymmärtänyt, mistä tässä on kysymys. En minä tätä sen selkeämmin voi sanoa kuin että jos meiltä puuttuu vientituloja 30 miljardia, niin miten ihmeessä me voisimme reagoida tähän puuttumatta myös näihin kipeisiin asioihin? Ja niille on olemassa vaihtoehto, sekin on kerrottu koko ajan. Jos työmarkkinajärjestöt sopivat tämän asian, niin hyvin mielellämme vedämme nämä ikävät lait pois. Mutta se edellyttää sopimista.

Ylipäätään kiitos siitä, että tämä keskustelu kuitenkin on ollut rakentavaa, ja täällä on esitetty ihan hyviä vaihtoehtoja. Kuten olen aikaisemminkin sanonut, en halveksu mitään vaihtoehtoja.

Edustaja Karimäki puhui työttömyyskorvauksen käyttämisestä starttirahaan. Aivan, tätä hallitus on viemässä eteenpäin. Puhuitte työ- ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta. Kyllä, hallitus on viemässä eteenpäin muun muassa perustulokokeilua.

Ja ihan tähän loppuun: Edustaja Elon osaamista täytyy nyt laajentaa: Kun olen häntä tituleerannut kirjailija Eloksi, nyt hän on myös tutkija Elo. Eli otan mielelläni vastaan tämän raportin, kun se aikanaan valmistuu. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

20.22 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Tässä tuli useampia energiaan liittyviä puheenvuoroja jo aikaisemmilla kierroksilla, ja viittaa muun muassa edustaja Marinin, edustaja Mölsän ja edustaja Sarkkisen puheenvuoroihin. Näistä energiapolitiikan ja energiatalouden linjauksiin liittyvistä kysymyksistä monet — itse asiassa melkein kaikki — tullaan käsittelemään perusteellisesti äskettäin käynnistyneen kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä. Muun muassa energian pientuotantoon liittyvät, uusiutuvan energian tukijärjestelmän kehittämiseen liittyvät, samoin kuin energian ja sähkön huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset ovat aivan tämän strategian valmistelun ja laatimisen keskiössä. Niihin tulemme palaamaan vielä monta kertaa tässä salissa ja muilla foorumeilla, kun käymme näitä kysymyksiä lävitse. Muun muassa energian huoltovarmuus, mihin edustaja Mölsä viittasi, on hyvin tärkeä kysymys. Meillä tällä hetkellä kotimainen sähkönkulutus ylittää kotimaisen sähköntuotannon noin viidenneksellä. Viime vuoden luku oli 22 prosenttia. Lyhyellä tähtäyksellä tämä ei ole iso ongelma johtuen siitä, että pohjoismainen sähkömarkkina toimii ja sähkönhintaa on alhainen kaikkialla Euroopassa, myös Pohjoismaissa, mutta emme voi tuudittautua pitkän päälle sen varaan. Sen takia meidän tulee perusteellisesti miettiä ja sitten tehdä ratkaisuja sen suhteen, miten kykenemme varmistamaan energian ja sähkön huoltovarmuuden, ennen kuin Olkiluoto 3 valmistuu vuoteen 2019 mennessä ja aikanaan Fennovoima, Hanhikivi 1 suunnitellun mukaisesti vuonna 2024.

Koskien edustaja Marinin erittäin tärkeää kysymystä Pariisin kokouksen vaikutuksista energiapolitiikkaan, työllisyyteen ja kilpailukykyyn: Tämä on energialinjausten suhteen ennakoitu hallitusohjelman valmistelun yhteydessä eli siinä linjataan uusiutuvan energian osuudeksi yli 50 prosenttia ensi vuosikymmenellä, mikä on aivan linjassa Pariisin päätösten ja siihen perustuvan EU:n vuoteen 2030 tähtäävän energia- ja ilmastolinjauksen kanssa. Kaikkein haastavin kysymys tulee olemaan se, millä tavalla pystymme puolittamaan kotimaassa käytetyn öljyn (Puhemies koputtaa) ja miten kykenemme saavuttamaan hyvin kunnianhimoiset liikennepolttoainetavoitteet. Siihen myöskin tulemme palaamaan tämän strategian valmistelun yhteydessä. Hyvin tärkeää on se, minkä ministeri Lindström totesi, että olemme käynnistäneet intensiivisen vaikutusarvioinnin työllisyyden ja kilpailukyvyn näkökulmasta, koska yhtäältä Pariisin kokous avaa markkinoita cleantechille ja puhtaille ratkaisuille — hienoa, isot mahdollisuudet meille maailmanmarkkinoilla — mutta toisaalta se luo paineita myöskin suomalaiselle energiaintensiiviselle teollisuudelle, ja meidän pitää huolehtia siitä, että meille ei tule vaikeuksia (Puhemies koputtaa) työllisyyden kannalta, ja sen takia me tarvitsemme tässä myöskin vahvaa arviointia.

Arvoisa puhemies! — Tiedän, että arvostatte erityisesti aluepolitiikkaa, ja kun täällä kysyttiin Tekesin alueellistamisesta, niin haluaisin parilla lauseella vastata edustaja Sarkkiselle, koska tämä on tärkeä kysymys. — Me olemme tänään ministeri Lindströmin kanssa johtaneet TEMin johtoryhmää ja käsitelleet kysymystä aluehallintouudistuksesta. Siinä yhteydessä toteamme kantanamme sen, että aluehallintouudistuksella voidaan edistää Suomen talouskasvua määrittelemällä jokaiselle hallinnon tasolle sopiva rooli yritys- ja työllisyyspalvelujen hoitamisessa. (Puhemies koputtaa) Ely-keskusten, te-toimistojen ja maakuntien liittojen tehtävät on mahdollista siirtää lähes kokonaisuudessaan tuleville itsehallintoalueille. Toisaalta TEMin hallinnonalojen virastojen eräät tehtävät on tarkoituksenmukaista hoitaa jatkossakin valtakunnallisesti, ja niitä ovat muun muassa energiatukiin, Tekesin innovaatorahoitukseen ja tuoteturvallisuuteen liittyvät (Puhemies koputtaa) teh-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tävät. Siis Tekes jatkaa valtakunnallisilla yleisillä kriteereillä (Puhemies koputtaa) innovaatio- ja tutkimusrahoituksen näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vaikka ministerin perustelut ajan lylykselle olivat poikkeuksellisen hyvät, niin nyt aika kuitenkin on loppuun käytetty.

20.26 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Juuri ministerit poistuvat. Meinasin juuri kehua, että arvostan sitä, että ministerit ovat täällä paikalla ja osallistuvat tähän keskusteluun näin aktiivisesti.

Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinat ovat Suomessa murroksessa. Tarjolla oleva työ on vaihtamassa muotoaan, ammatillisuus ja koulutus korostuvat, ja Suomeen on syntymässä kokonaan uusia työaloja, ja vanhoja työaloja on hiljalleen poistumassa. Tässä tilanteessa, jossa vanhat ajattelutavat eivät enää toimi, on oikein kysyä, miksi työmarkkinaosapuolet rakentavat poteroita, kun tulisi ratkaista, miten työn tarjonta ja tekijät kohtaisivat.

Tällä hetkellä meillä on avoinna keskimäärin 62 000 työpaikkaa, joihin ei löydy tekijöitä. Miten työllistymistä ja työpaikkojen syntymistä voidaan edistää? Miksi on työttömälle kannattavampaa olla ottamatta vastaan työtä kuin tehdä työtä? Vastausta tähän kysymykseen on etsitty monilla eri tutkimuksilla, niin Ruuhka-Suomessa kuin Kainuun korvessa. Hyviä vastauksia on myös löytynyt, mutta työmarkkinajärjestöt eivät löydä näistä sellaista yhteistä nimittäjää, jonka kanssa molemmat osapuolet voisivat kokea onnistuvansa tehtävässään. Tässä poteropelissä on lopulta vain yksi kärsijä ja häviöjä — hän on työtön. Siksi on oikein kysyä, onko tullut aika uudistaa koko työmarkkinajärjestelmää.

Tätä ihmettä odotellessa voisimme tehdä ainakin seuraavia asioita, ja totean, että vaikka ajatellaan, että opposition tehtävä on moittia, niin nyt en moiti vaan tuon rakentavia avauksia: Joustavuutta on lisättävä, niin palkkaamiseen kuin työttömyysturvaan. Yksi nopeimmin työpaikkoja lisäävä toimenpide on pienten ja keskisuurien yritysten työllistämisedellytyksien lisääminen kohdennetuilla tuilla ja oppisopimuskorvausten määrän nostaminen. Toinen merkittävä toimenpide on työttömyysturvan jatkuminen silloin, kun ottaa vastaan lyhytkestoisen työn. Kolmas toimi on työttömyysjonojen putsaaminen siten, että aktiivisesti siirretään työkyvyttömyyseläkkeelle jonottavat työhön kykenemättömät sairaat työkyvyttömyyseläkkeelle. Näin työttömyysjonoon jäisivät aktiiviset hakijat. Neljänneksi suurteollisuuden tukeminen olisi sidottava työllistämiseen Suomessa ja investointeihin Suomeen. Viidenneksi kolmannen sektorin potentiaali on otettava käyttöön yhtenä merkittävänä sosiaalisektorin työllistäjänä. On arvioitu, että kolmas sektori voisi tuoda jopa 50 000 uutta työpaikkaa, jos esimerkiksi kansalaisten lahjoitukset kolmannelle sektorille olisivat osittain verovähennyskelpoisia. Tämä olisi todella aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Näistä toimenpiteistä olisi voitava sopia mahdollisimman pian, sillä eivät kaikki työttömät halua pysyä työttöminä. Viime hallituskaudella hallitusohjelmassa oli Infra Oy:n perustaminen uusia isoja kansallisia investointeja käynnistämään. Arvoisilta ministereiltä, jotka juuri lähtivät, olisin kysynyt, onko tämä hanke edistymässä vai onko se haudattu kokonaan. Tämä hanke on siinä mielessä mielenkiintoinen, että juuri tässä tilanteessa, kun korot ovat negatiiviset ja Suomen lainanotto-kyky on hyvä, tällaisen erillisen Infra Oy:n perustamisen kautta valtio voisi toimia merkittävien isojen investointien käynnistäjänä, jolloin työtä syntyisi laajalti koko maahan ja erityisesti sellaisia investointeja, joiden vaikutukset voivat olla satakin vuotta meidän inframme hyväksi.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Suomessa on työttöminä aktiivisia ihmisiä, jotka odottavat, että voisivat vastaanottaa työtä. Näitä esteitä tulisi aktiivisesti poistaa, ja näiden esteiden poistamiseen olisin tässä kohtaa panostanut enemmän rahaa kuin hallitus nyt tekee. Olen pahoillani siitä, että kun niin moneen muuhun asiaan laitettiin reilusti lisää rahaa, niin tässä on kyllä harjoitettu niukkuutta.

20.32 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalankin keskeiset huomioon otettavat asiat ovat tiivistettävissä kolmeen pointtiin: Ensinnäkin Suomi elää viennistä. Toiseksi vientiä on hyvin erilaista aina asiantuntijapalveluista teollisiin tuotteisiin. Ja kolmanneksi myös kotimarkkinat ovat luonnollisesti tärkeitä, mutta 5,5 miljoonan asukkaan maana emme pysty luomaan riittävästi liiketoimintaa ilman vahvaa vientiteollisuutta.

Ruotsissa pk-yrityksillä on erittäin suuri, noin 50 prosentin osuus vientiteollisuudessa. Suomen pk-yritysten vastaava osuus on tästä noin puolet. Eduskunnan ja koko yhteiskunnan tulee toimia siten, että pk-yritysten mahdollisuudet toimia vientimarkkinoilla ovat nykyistä paremmat. Tätä tarkoitusta palvelevat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kansainvälistymisavustukset eri muodoissaan. Näitä hieman pystyttiin lisäämään budjettiesityksen eduskuntakäsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 budjettiin sisältyy menojen sopeutuksia vallitsevaan tilanteeseen, mutta samalla yhteiskunnan toimintaa tehostetaan vastaamaan paremmin kansainvälisen kilpailun vaatimuksia. Suomen viennin kannalta voidaan positiivisena merkinä pitää Pariisissa hyväksyttyä ilmastositimusta. Hallituksen tavoitteena on ollut kehittää cleantechiä ja biotaloutta. Pariisin sopimus antaa yrityksille mahdollisuuden myydä jo olemassa olevia sekä kärkihankkeiden myötä kehitettäviä tuotteita myös vientimarkkinoille. Tämä on ollut budjetissa työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteena, mahdollistaa uusien alojen ja vihreän talouden kehittyminen Suomessa vientituotteeksi. Hallituksen toimintaa arvostellaan, koska se toiminnallaan sopeuttaa menoja. Tämä on erittäin yksipuolinen näkemys. Arvosteluissa nostetaan hallitusohjelmasta yksittäisiä kohtia irti asiayhteydestä ja tätä kautta yritetään estää uudistamista ja pitäytyä vanhassa. Keskustelu keskittyy tarkoitushakuisesti sopeuttamisiin. Erilaisista työllisyyttä ja kansalaisten tasa-arvoa lisäävistä toimista vaietaan aktiivisesti.

Parasta työttömyyden hoitamista on tarjota ihmisille työtä. Nyt täytyy yrityksille luoda kasvun mahdollisuudet, jolloin saamme Suomeen uusia työpaikkoja. Maallamme ei ole mahdollisuutta, että jättäisimme taloutemme nykytilanteeseen ilman aktiivista toimintaa talouskasvun edistämiseksi. Myös hallitusohjelman yrittäjyyttä edistävien hyvien kirjausten toteuttamista pitäisi voida aikaistaa. Tarkoitan tällä niitä verokohtia, joita hallitusohjelmaan kirjattiin. Täällä on puhuttu myös siitä, että työttömyyskorvauksia pitäisi voida käyttää yritystoimintaan starttirahana. Näin tietysti voidaan nytkin jo tehdä, mutta ilmeisesti tarkoitetaan sitä, että ne pitäisi voida verovapaasti käyttää starttirahana.

Viime vaalikaudella SDP:n käsissä oli tulevaisuuden kannalta kolmen tärkeän salkun kokonaisuus: opetusministerin, valtiovarainministerin sekä työministerin. Toiminnan lopputulos on nyt nähtävissä. Ehkä tuolloin olisi voitu tehdä jotain toisin, varsinkin kun ensimmäiset euroalueen maat olivat jo ajautuneet erittäin vaikeaan talouskriisiin. Varmastikin olemme yhtä mieltä siitä, että emme halua maamme ja kansaamme siihen samaan talouskurimukseen, minkä monen muun EU-maan kansalaiset ovat joutuneet kokemaan. Aikaa ei ole hukattavaksi.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

20.37 Joakim Strand r: Värderade talman! Talouspolitiikan keskeisimpiä tehtäviä on parantaa yrittämisedellytyksiä sekä panostaa uusiin kestäväen kasvun mahdollisuuksiin. Esimerkiksi sääntelyn ja normien purku on yksi esimerkki hallituksen tervetulleista pyrkimyksistä. Ja talousvaliokunnan jäsenenä voin todeta, että tavoite otetaan työssä aidosti ja konkreettisesti huomioon hyvässä yhteistyössä ja hyvässä hengessä yli puoluerajojen.

Olisi myös tärkeää, että hallituksen kaavaileman kattavan yhteiskuntasopimuksen rakentaminen vielä etenee. On kuitenkin tärkeä muistaa, että maamme taloutta ei käännetä kestäväälle kasvu-uralle minkä tahansa yrittämisen tai työn tekemisen kautta. On hyvä, mutta ei missään tapauksessa riitä, että rakennamme toisillemme asuntoja tai pilkomme naapurille puita.

Toivon vilpittömästi, että kaikki tässä maassa ymmärtävät korkean teollisen jalostusarvon sekä kasvaville markkinoille suuntautuvan viennin merkityksen ja potentiaalin maamme hyvinvoinnin rakentamisessa. Yksi uusi työpaikka korkean jalostusasteen vientiteollisuudessa luo automaattisesti useita muita uusia työpaikkoja alihankintaverkostossa, logistiikassa, palvelusektorilla ja niin edelleen. Julkiset tutkimus-, kehitys- sekä infrapanostukset on pääasiallisesti ohjattava sellaisille alueille ja aloille, joissa nimenomaan teollinen jalostusarvo ja vienti ovat korkeimmillaan ja joissa myös yritykset itse panostavat vahvasti tutkimukseen ja kehitykseen. Tai ehkä vastauksena tähän Tekes-keskusteluun: seuratkaa, missä luodaan uutta rahaa viennin kautta ja teollisen jalostusarvon kautta. Sinne ehkä kannattaa suunnata sitä julkista rahaa poikimaan uutta.

Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit, jotka tuovat maahan miljardeja euroja ja työllistävät kymmeniätuhansia omassa ekosysteemissään, päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. On koko maamme etu, että eri seutuja kehitetään niiden omista vahvuuksista lähtien. Vain täten voimme luoda kansainvälisesti kilpailukykyisiä keskittymiä, joiden kautta luodaan ja tuodaan uutta rahaa koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

Jag hoppas också att regeringen, trots nedskärningar i forskning och utveckling, verkar för och konkret stöder intensifierad samverkan mellan företag och högskolor i synnerhet inom sådana områden och inom sådana branscher där industrins förädlingsgrad är möjligast hög och där exporten riktas i synnerhet till växande marknader. På så sätt bidrar vi till att skapa förutsättningar för att generera nya resurser för upprätthållandet av välfärden i vårt land.

Tätä kautta koko Suomi varmasti nousee.

Luen tässä vielä RKP:n vaihtoehtobudjettiin pohjautuvan, valtiovarainvaliokunnan mietintöön 16/2015 sisältyvän vastalauseen 4. Näin voi ilmeisesti tehdä. Elikkä vastalauseen epäluottamuslause-ehdotus kuuluu näin: "Sipilän hallitus esittää hallituspuolueiden vaalilupauksista huolimatta massiivisia koulutukseen kohdistuvia leikkauksia. Hallituksen esittämät subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoitukset johtavat siihen, että lapsia perhetaustasta riippuen kohdellaan eriarvoisesti. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyille. Hallitus leikkaa myös valtavasti kehitysavusta. Leikkaukset laskevat kehitysavun häpeälliseen 0,35 prosenttiin bkt:sta, ja ne kohdistuvat suoraan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Kehitysapuleikkaukset vaarantavat myös Suomen maineen vas-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tuullisena ja luotettavana kansainvälisenä toimijana. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

20.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Menossa oleva työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä pääluokka, koska jos tähän maahan halutaan uutta työtä ja toimeentuloa luoda, se tarkoittaa, että työ- ja elinkeinoministeriön puolella silloin tapahtuu hyviä asioita.

Ensimmäisenä asiana nostan esille ulkomaankaupan. Tämä maa ei nouse ilman vientikauppaa. Jokainen euro, mikä sieltä saadaan tähän maahan tulemaan, luo sitä kasvua, millä kotimarkkinat kehittyvät. Suurin piirtein se on puoliksi ulkomaankaupan ja kotimarkkinoiden osuus, mutta ulkomaankaupan ja ulkomailta saatavan valuuttatulon painoarvo tässä korissa on ehdottomasti suurempi. Jos vienti ei lähde pyörimään, se tarkoittaa yhä piteneviä työttömien jonoja ja huonompaa elintasoja. Tämä on syytä muistaa.

Luin juuri lehdestä muutama tunti sitten, että Suomen pääministeri Juha Sipilä tapaa ensi vuoden puolella Venäjän presidentti Medvedevin. Tavoitteena on tietenkin kauppasuhteiden elvyttäminen, ja Venäjän-kaupan liikkeelle saanti on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Urho Kekkonen omana aikanaan opetti meille sen, että Venäjän-kaupalla maan elintaso nousee, ja edelleen siihen on meidän luottaminen. Se on totta, että nämä Euroopan unionin pakotteet ovat edelleen voimassa, mutta meidän on pidettävä huoli siitä huolimatta siitä, että jonakin päivänä markkinat lähtevät vetämään. Sitä päivää ei vielä ole näköpiirissä, mutta ennen kaikkea kauppasuhteet on pidettävä kunnossa ja myös suhteet itään aina. (Timo Heinonen: Tukeeko keskusta pakotteita?) — Totta kai, minähän sanoin, arvoisa edustajakollega Heinonen, minähän totesin, että pakotteet ovat voimassa, mutta jonain päivänä nekin helpottavat. En tiedä sitä päivää, mutta toivon, että jonain päivänä se tapahtuu.

Energiapolitiikka on sitten toinen asia, jossa Suomella on paljon vielä tekemistä ja olemme paljon toki tehneet: suomalainen energiatekniikka, voimalatekniikka, esimerkiksi Suomessa hyvä kattilateollisuus, joka tuottaa erinomaisia chp-kattiloita, jotka tuottavat Suomeen sekä lämpöä että sähköä yhtä aikaa. Tästä energiantuotantomuodosta meidän on pidettävä kiinni kaikin keinoin. Se on Suomen kannalta paras vaihtoehto. Se on edullinen, se on taloudellinen ja ennen kaikkea puhdasta energiaa. Silloin käytetään puuta ja turvetta, ja se on semmoinen koktaili, joka on aivan ylitsekäymättömän hyvä.

Toivoisin kuitenkin, että kun Pariisin ilmastokokouksen tavoitteita lähdetään viemään eteenpäin, tähän maahan otettaisiin myös jäljellä olevat vesivoimavarat, mitkä ovat järkeviä, rakennettaisiin nekin loppuun, koska ei ole mitään järkeä jättää niiden jo valjastettujen vesistöjen rakentamista kesken. Keskustelun Vuotoksen altaastakin pitää olla edelleen ajankohtainen, koska minun mielestäni ei ole järkeä laskea sitä vettä tulvimaan Rovaniemen kaupunkiin, kun se voitaisiin yhtä hyvin valjastaa ja hoitaa se homma kotiin. Mutta suomalainen tapa on aina yleensä ollut pilata näitä omia mahdollisuuksia. Tässä suomalaiset ovat onnistuneet kohtuullisen hyvin. Toivon, että järki tässä asiassa voittaa ja pystymme tuottamaan enemmän kotimaista energiaa.

Kolmantena aiheena sitten biotalous tietenkin. Suomalaisessa metsässä on se noin 35 miljoonan motin hakkuureservi, joka vuosittain voitaisiin hyödyntää. Osa siitä menee tietenkin selluteollisuuteen, osa menee sahoille, mutta siitä riittää myös sopivasti panoksia energiantuotantoon. Jokainen sellutehdas itsessään on erinomainen energiantuotantolaitos, elikkä kun sellutehdas rakennetaan, kuten Äänekoskelle tapahtuu, toivon mukaan

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

myös Kuopioon, toivon mukaan myös Kemijärvelle, se tarkoittaa, että tuotamme samalla sekä sähköä että kaukolämpöä edullisesti ja puhtaasti.

Arvoisa herra puhemies! Vielä nostan esille kaivosalan. Meillä on valtavia, suuria maaperän rikkauksia Suomen kallioperässä, kallioperässä, joka tunnetaan Suomessa kaikista parhaiten maailmassa. Geologian tutkimuskeskuksen satavuotisen tutkimustyön ansiosta meillä perustieto geologiastamme on hyvä, mutta tässä asiassa ovat suomalaiset omat mahdollisuudet pilanneet aika tehokkaasti, kun yksikään suomalainen suuryhtiö ei toimi kaivosalalla tänä päivänä. Esimerkiksi Sodankylässä Sakatin kaivoksen valtaus on amerikkalaisella yhtiöllä, ja sen valtavan malmilöydöksen, mikä sieltä on tehty, arvo on mittaamattoman suuri, todennäköisesti suurempi kuin Outokumpu osakeyhtiön aikanaan Outokummussa löytämän kuparimalmion arvo oli. Eli tässä asiassa suomalaisille pitää antaa pitkä miinus. Suomalaisten on omaa kallioperää pystyttävä hyödyntämään kansalaisten eduksi paremmin. Se, että myymme kaiken ulkomaille ja annamme ulkomaisten tulla tänne investoimaan vapaasti, on totta kai vapaan Euroopan malli, näin pitää toimia, mutta miksi emme itse ole siinä mukana? Valtion pitää olla tässä aktiivisempi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tämä kaikki edellyttää, että väylät on saatava kuntoon. Tiet, radat ja vesitiet on otettava käyttöön. Vesiteiden surkeaa tilannetta Suomessa en voi muuta kuin ihmetellä. Miksi me emme osaa hyödyntää maailman halvinta kuljetusmuotoa, joka on sitä paitsi maailman puhtain kuljetustapa? Meillä on tekniikkaa, meillä on osaamista, mutta mistä se on kiinni? Taitaa olla tämä sama tiukkapipoisuus, mikä meitä niin monessa muussa asiassa vaivaa.

Ja sitten tämä valokuituverkko, mistä kerran jo vastauspuheenvuorossa mainitsin: Tähän maahan pitää saada maan kattavat nopeat laajakaistayhteydet niin, että valokuitu rakennetaan kaikkialle tähän maahan. Ilman valokuituverkkoa, nopeita laajakaistayhteyksiä, yksikään yritys ei toimi kunnolla, se on ihan itsestäänselvyys. Jopa nykyaikainen maatila, jossa on esimerkiksi robottilypsyysjärjestelmät, vaatii aina valokuituverkon.

20.46 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin jatkaa keskustelua siitä, mistä äskenkin jo puhuin tässä debattikeskustelussa, eli energia- ja ilmastopolitiikasta. Pariisin ilmastokokousta todella voidaan pitää historiallisena sen laajuuden ja eri kansakuntien sitoutumisen ja myös näiden kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Energia- ja ilmastopoliittinen käännekohta siitä toki tulee vasta siinä vaiheessa, kun nämä kunnianhimoiset tavoitteet toivottavasti laitetaan käytäntöön ja toivottavasti myös mahdollisimman pian.

Kuten aikaisemmin mainitsin, tällä hetkellä Suomessa valmistellaan uutta energia- ja ilmastostrategiaa, joka on tarkoitus tuoda vuonna 2016 eduskunnalle keskusteltavaksi selontekona, ja tästä aikaisemmin kysyinkin jo ministeri Rehniltä ja sain häneltä hyvän vastauksen tähän. Olisin halunnut kiittää ministeriä — valitettavasti hän joutui jo poistumaan salista — ja haluaisin oikeastaan vielä jatkaa tästäkin aiheesta. Silloin aikaisemmin kun viime kaudella tehtiin tällainen energia- ja ilmastotiekartta vuoteen 2050, siihenhän asetettiin tällainen parlamentaarinen energia- ja ilmastokomitea tekemään sitä työtä. Koska tämä on kysymys, joka yhdistää niin hallitus- kuin oppositiopuolueita, tämä on kysymys, joka jatkuu yli vaalikausien, niin sen takia on ihan valtavan tärkeää, että saadaan mahdollisimman laajasti eri puolueet mukaan tekemään tätä työtä. Epävirallisesti puolueiden välillä työtä tehdään jo. Eduskuntaan on perustettu energiaremonttiryhmä, jossa on eri puolueista jäseniä, ja sitä kautta pyrimme edistämään sitä, että tähän maahan saadaan kunnian-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

himoista ja myös käytäntöön lopulta pantavaa energia- ja ilmastopolitiikkaa. Ja tämä on hyvä aloitus, mutta toki ei riittävä, ja sen takia todella toivon, että myös tämän uuden energia- ja ilmastostrategian osalta saataisiin parlamentaarinen työ käyntiin.

Mitä nytten tämän puitteissa meidän pitäisi tehdä, millä tavalla me voisimme hyödyntää tämän Pariisin ilmastokokouksen mahdollisuudet ja toisaalta vastata myös niihin tavoitteisiin, mitä sieltä eri maille asetettiin? Tietenkin meidän pitää nähdä nämä asiat ennen kaikkea Suomelle isoina mahdollisuuksina, mahdollisuuksina niin Suomen elinkeinopolitiikalle kuin viennille. Tämä voi olla meille merkittävä asia siinä, millä tavalla Suomeen luodaan uutta elinkeinotoimintaa, millä tavalla yritykset saavat luotua tuotteita maailmanmarkkinoille. Ja näillehän tulee olemaan kova kysyntä nyt, jos näitä Pariisin ilmastokokouksen tavoitteita toden teolla halutaan laittaa täytäntöön.

Tämä tarkoittaa paitsi uusiutuvan energian teknologioita ja uusiutuvia energioita, yhtä lailla myös sähkön varastointi- ja siirtoteknologioiden kehittämistä, mutta näiden lisäksi myös tietenkin energiansäästöteknologioiden kehittämistä ja ylipäänsä energiansäästöön panostamista, eli en puhuisi vain tästä energiantuotannosta vaan myös energiansäästöstä ja siitä, mitä tällä saralla on mahdollista saavuttaa. Tietenkin rakentaminen, niin uudisrakentaminen kuin korjausrakentaminen, on tässä merkittävässä roolissa, ja olisin vastaavasti ministeriltä halunnut kysyä, millä tavoin Suomessa aiotaan tämän puolen asioita laittaa voimaan ja miten myös tämä energiansäästöpuoli tulee tähän kokonaisuuteen mahdollisimman hyvin mukaan.

Sitten tästä hallituksen politiikasta laajemmin, mistä täällä aikaisemmin on keskusteltu ja mitä keskustelua tänään myöhemmin jatketaan: Sinänsä on kurjaa, että politiikka on sillä tavalla ristiriitaista, että toisaalta halutaan tehdä esimerkiksi tämä energia- ja ilmastostrategia ja katsotaan että tämä avaa meille uusia mahdollisuuksia elinkeinopolitiikan suuntaan, viennin suuntaan, mikä on hyvä asia, mutta toisaalta samaan aikaan hallitus on leikkaamassa koulutuksesta, tutkimuksesta, innovaatiotoiminnasta merkittäviä määriä rahoitusta. Minun on vähän vaikea nähdä, millä tavalla tämä yhtälö oikein aiotaan toteuttaa, kun samaan aikaan kun meidän pitäisi kehittää uutta ja vastata näihin uusiin haasteisiin ja myös mahdollisuuksiin, me syömme tätä pohjaa, jonka avulla meidän pitäisi tätä uutta elinkeinopohjaa sitten rakentaa. Eli näen, että tässä kyllä hallituksen politiikka on monessa suhteessa ristiriitaista, ja toivoisin, että nämä koulutusleikkaukset ja säästöt nähtäisiin myös tämän energia- ja ilmastopolitiikan näkökulmasta siten, että olisi rohkeutta tässä vaikeassa taloustilanteessakin panostaa nimenomaan koulutukseen, tutkimukseen, innovaatiotoimintaan, koska tätä me tarvitsemme, jotta me voimme sitten konkreettisesti näitä Pariisin ilmastopöytäkirjan edellyttämiä (Puhemies koputtaa) tavoitteita toteuttaa.

20.52 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön sektorilla toimivat alat ovat niitä meidän kasvuun tähtääviä aloja, ja kaikki, mitä siellä tehdään, viittaa meidän hyvinvointiin ja siihen kasvuun, kaikkeen siihen, millä me saamme tätä maata taas paremmin jaloille. Me tarvitsemme yrittäjyyttä, ilman yrityksiä meillä ei voi olla työntekijöitä, ja jos ei meillä tätä kokonaisuutta ole, niin ei meille myöskään verotuloja tule, millä me sitä kakkua pystymme tässä yhteiskunnassa kasvattamaan.

Me tarvitsemme toimia tässä yhteiskunnassa, että me voimme yrittäjyyden edellytyksiä perustaa. On erittäin valitettavaa, että monesta, monesta yrityksestä huolimatta yhteiskuntasopimusta ei eteenpäin saatu, ja täytyy sanoa, että kyllä työmarkkinajärjestöjen toiminta tuntuu äärimmäisen vastuuttomalta tässä tilanteessa, missä tällä hetkellä ollaan. Kummal-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

lakaan puolella ei nyt olla pulmusia tässä asiassa, mutta kyllä tämä AKT:n toiminta kuvastaa sitä vastuuttomuutta, kerta kaikkiaan sitä omaa napaan katsomista, mitä nyt ei tarvittaisi. Se, että vielä AKT:lle omastakin porukasta kritiikkiä tuli ja tälle kritiikin antajalle, pohjoispohjalaiselle luottamusmiehelle, annetaan potkut siitä hyvästä, että hän osoittaa myötätuntoa pienipalkkaisia hoitajia kohtaan, menee kyllä ainakin minun ymmärrykseni yli.

Herra puhemies! No, mitä sitten pitää tehdä, että päästään eteenpäin? Ei hallitus voi jäädä tuleen makaamaan, kyllä on tehtävä ratkaisuja, ja ne varmasti ovat kipeitäkin ratkaisuja, ja joudutaan sitten puuttumaan tähän näillä kilpailukykypaketeilla. On sopeutettava meidän talouttamme, on tehtävä niitä ikäviä leikkauksia ja niin edelleen, jotta tätä taloutta tasapainoon saataisiin. On muistettava, että meillä on 100 miljardia euroa velkaa tämän vaalikauden... Taitaa nyt olla jo niillä hilkuilla, että ollaan sen yli, ja ensi vuonnakin otetaan yli 5 miljardia euroa velkaa, ja kaikkihan me ymmärrämme, että ei näin voi mennä vuodesta toiseen. Me olemme eläneet yli varojemme nyt jo ainakin kahdeksan vuoden ajan, ja jos me emme tätä saa kääntymään nyt lähivuosina, niin meillä tulee äärimmäisen suuret ongelmat euroalueen sisällä. Suomen Pankki on tehnyt omia laskelmiaan: me olemme Kreikan kanssa investointien suhteen siellä Euroopan häntäpäässä, ja senkin vuoksi meidän on saatava yritykset uskomaan siihen, että tänne maahan halutaan investoida, tänne maahan halutaan tehdä kasvua.

Herra puhemies! Mistä kasvua on saatavissa? Meillä on äärimmäisen hyvät luonnonvarat tässä maassa. Biotalous, mikä meillä on hallituksen kärkihankkeenakin, on edellytyksiä kyllä tämän maan hyvinvoinnin kasvuun, kotimaisessa energiassa, bioenergiassa. Metsien paremmalla käytöllä löytyy kasvua bioenergiaan, puurakentamiseen, parempaan jalostamiseen meidän luonnonvaroistamme, metsävaroistamme, on polttoaineiden tekoa ja niin edelleen. Me tarvitsemme sitä, mitä meillä metsässä on. Me puhumme energiasta, ja me tarvitsemme meidän luonnonvaroistamme turvetta siihen tukipolttoaineeksi. Pääasia kaikessa on se, että me pääsemme pienempään tuontien energiaan, että me pääsemme öljyn kulutusta laskemaan, että me pääsemme kivihiilestä eroon. Ne ovat niitä kunnianhimoisia tavoitteita, joita meidän pitää jyrkästi ajaa eteenpäin.

Herra puhemies! Sieltä omalta alueelta, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen rajalta, tulevana, kyllä katson hyvin suurella lämmöllä sitä investointia, joka Äänekoskelle on tulossa. Sillä on aivan valtavat hyödyt, mahdollisuudet, mitä se antaa. Sen hyvinvoinnin säde on laaja. Se kerää puuta yli 5 miljoonaa kuutiota 150 kilometrin säteeltä ja 1,5 miljoonaa kuutiota myös kauempaa. Se tarkoittaa sitä, että jotta se puu saadaan liikkeelle myös sinne Äänekoskelle, tarvitaan toimiva infra. Perustienpidon pitää olla kunnossa, että se puu saadaan sieltä pienten teiden varresta sinne Äänekoskelle tai muihin jatkojalostuslaitoksiin perille, sen tiestön pitää olla kunnossa, mutta me tarvitsemme myös toimivaa rautatietä. Sen takia näihin pitää kiinnittää entistä enemmän huomiota. On kaksi erityistä hanketta: valtatie 18, Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan välinen tieliikenneyhteys, sekä Haapamäen rata. Näillä molemmilla on tulevaisuutta, jos näin halutaan tehdä. — Kiitos.

20.57 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Täällä on pidetty tänään laadukkaita puheenvuoroja, ja tuossa edustaja Kanerva kannusti minua myös sellaiseen, joten pyritään siihen.

Oikeusministerin ja kauppa- ja teollisuusministeri Rehnin alustuksien pohjalta on käyty vakavaa keskustelua Suomen työllisyydestä, maahanmuuttoa on sivuttu, on työttömyyspo-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

litiikkaa, on hankkeita, biotaloutta. Näihin muutamiin kohtiin haluan myös omassa puheenvuorossani kiinnittää huomiota.

Jo aiemmin mainitsin Kimolan kanavan hyvänä työllisyshankkeena Päijät-Hämeen—Kymenlaakson alueelle. Edustaja Savola äsketi esille metsäteollisuuden isot hankkeet Äänekoskella. Ne vaikuttavat myös Etelä-Suomeen. Tuollaisella isolla teollisuushankkeella on hyvin laajat vaikutukset, ja tiestön osuus, rautateiden, maanteiden osuus, jotta puu saadaan liikkeelle, nousee erittäin suureen rooliin. Myös Kuusankoskella vihitään tammi-kuussa uusi sellutehdas, ja sitä kautta kaikki tämmöiset merkittävät liikenne- ja infrahankkeet ovat tärkeitä. Uusiutuvan energian ministeri Rehn monessa otteessa otti puheessaan esille, ja uusiutuvan energian mahdollisuuksiin myös uskon. Meillä on omilla alueillamme myös niissä myönteisiä hankkeita, ja toivon, että ministerit omissa ministeriöissään ajavat näitä ja saadaan biotaloutta liikkeelle.

Ilmastonmuutosasioissa päästiin Pariisissa viikonlopun aikana hyvään sopimukseen, ja ilmastonmuutosta pitäisi tapahtua myös täällä Suomessa. Jotta Suomi saadaan kuntoon, täytyy Suomessakin palata sopimusten teille. Yhteinen sopimus työmarkkinajärjestöjen kesken olisi minusta äärimmäisen tärkeää tässä asiassa, ja ilmastonmuutosta toivoisin myös tänne työmarkkinapöytään. Täällä on moneen kertaan todettu, että pöydän molemmilla puolilla tarvitaan nyt asenteellisia muutoksia, ja tähän joukkoon myös itse haluan kuulua, niin että kehotankin järjestöjä tähän vakavasti suhtautumaan. Pariisissa osattiin sopia, ja siellä kaikki ottivat vastuuta mutta myös antoivat periksi joistain omista tavoitteistaan. Tämä voisi olla hyvä opetus myös suomalaisille neuvottelijoille tällä hetkellä omissa työmarkkinaneuvotteluissaan. Tässä vaiheessa puheenjohtaja Palolan avaus tuntuukin rohkaisevalta, ja uskon, että sillä on merkitystä.

Päivän mittaan puhuttiin paljon myös maahanmuutosta ja maahanmuuttajien työllistymisestä, ja edustaja Yanar käytti vahvan puheenvuoron maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja perheenyhdistämisen puolesta. Se on todella tärkeä asia, mutta se on maahanmuuttopolitiikkaa ja useasti se sotketaan myös työllisyyspolitiikkaan. Suomessa minun mielestäni työperäinen maahanmuutto on kuitenkin aivan eri asia. Ihmiset, jotka lähtevät täällä maailmalta liikkeelle, tulevat Suomeen, hakevat työpaikkoja — se on sitä toivottavaa työperäistä maahanmuuttoa. He eivät lähde kotimaastaan epävakaita oloja pakoon, vaan tulevat tänne aidosti hakemaan työpaikkaa. Tälle porukalle ja yli 300 000 suomalaiselle työttömälle tämä maahanmuuttopolitiikan hoitaminen on suuri haaste, niin kuin täällä työministeri Lindström omassa puheenvuorossaan otti esille. Työperäinen maahanmuuttajahan ei tarvitse turvapaikkaa, hän ei tarvitse perheenyhdistämissopimusta eikä kotouttamisohjelmaa, vaan hän tulee aidosti samoille työmarkkinoille niin kuin allekirjoittanutkin, jos töitä hakee, samoin voi olla jonkin muun Euroopan valtion tai Afrikan valtion kansalainen. Tässä tahtoo useasti mennä nämä termit sekaisin ja sotketaan tämä maahanmuuttopolitiikka, mikä sinällensä omana asianaan on äärimmäisen tärkeä. Siinä luotan tällä hetkellä täysin ministeri Lindströmin ja ministeri Orvon tapaan hoitaa asiaa, ja heille isot kiitokset siitä. — Kiitos.

21.02 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa debattivaiheessa kyselin hieman vasemmisto-opposition ja sosialidemokraattien esityksestä siitä, miten niitä tuottavia työpaikkoja saataisiin lisää. En saanut siihen kysymykseen vastausta ainakaan edustaja Kiljuselta. Hän toi esille sosialidemokraattien yrittäjäpaketin. Luin sen paketin tuossa nopeasti läpi ja totesin, että se on pääasiassa sisämarkkinoitten kanssa näpertelyä, jossa oli ainoas-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

taan yksi toimi, joka edes teoriassa voisi jotenkin edistää vientiä — eri asia, uskooko joku siihen, että se edistäisi vientiä.

Muuten tämä keskustelu on ollut sellaista kuin olisi dosentille puhunut, eli kun kysyt kysymyksen, et saa vastausta vaan saat uuden ongelman. Ja tämä uusi ongelma, jonka tuossa kuulin, oli toinen näistä mantroista, mitä oppositio tässä salissa on hokenut puoli vuotta sen pakkolain ohella, ja se mantra on naisvaltainen pienipalkkainen ala. Onko nyt niin, että sosialidemokraatteja ei niinkään kiinnosta miesten työllistyminen, kun jatkuvasti puhutaan siitä naisvaltaisesta alasta? Eikö miesten työllisyys olekaan tärkeää? Minun mielestäni se on tärkeää. Huolestuttaa suuresti miesten työttömyys, joka voi johtaa syrjäytymiseen ja ongelmiin. Erityisesti huolestuttaa suomalaisten miesten työttömyys.

Täällä sanotaan, että maahanmuuttajat tarvitsisi työllistää. Kuitenkin suurin osa maahanmuuttajista on jostain sattuneesta syystä miehiä, ja kun miehet ovat jo ennestään Suomessa työttömiä, niin miten nämä maahan tulevat miehet voisivat työllistyä, kun ovat huonommin koulutettuja ja huonompia kielitaidoltaan kuin suomalaiset miehet? (Anders Adlercreutz: Ei muuten pidä paikkaansa!) Eihän tässä asiassa ole mitään logiikkaa. Epäilen näitä kotouttamistoimia, ja sen puoleen antaisinkin tukeni edustaja Ronkaisen esittämälle kotiutukselle, eli kotiutuksen sijaan kotiuttamista. Se olisi prioriteetti.

Arvoisa puhemies! Paljon puhutaan näistä työllistämistä ja nuorisotakuista, mutta nehan ovat pohjimmiltaan vain veden kantamista kaivoon. Ne eivät ole menneinä vuosina auttaneet pysyvien työpaikkojen luomisessa — minkä takia ne auttaisivat nytkään sen paremmin? Edustaja Andersson puhui työllistämisrahoista ja niitten budjetoinnista edellisen hallituksen toimesta. Kyllähän me kaikki tiedämme, että ne rahat aina budjetoidaan alibudjetoidusti ja sen jälkeen tehdään lisäbudjetteja niitten rahojen paikkaamiseksi. Ei edellisellä hallituksella tuntunut siihen olevan motiivia, että annetaan uudelle hallitukselle sitä kautta rahoja, vaan ne kaikki pitää kaivaa lisäbudjeteissa.

21.04 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin itse asiassa vastannut edustaja Mäkelälle jo aikaisemmin, jos olisin silloin saanut debattipuheenvuoron. Kun edustaja Mäkelä puhuu tuottavasta työstä ja viittaa siihen, että ikään kuin tällainen verovaroilla tehty työ eli verovaroista maksettu työ, julkisen sektorin työ, ei olisi tuottavaa työtä, niin täytyy vain ihmetellä, mihin oikein viittaatte. Meneeköhän teillä nyt kaksi termiä sekaisin eli tuottava työ ja tuotannollinen työ? Jos meillä ei olisi koulutusta, jos meillä ei olisi päivähoitoa, jos meillä ei olisi sosiaali- ja terveyspalveluita, niin ei meillä olisi tässä maassa muutaakaan työtä. Eli yhteiskunta ei ole vain kapea siivu, kapea sektori, vaan yhteiskunta on kokonaisuus, johon kuuluu sekä julkinen työ että yksityinen työ, ja nämä tukevat toisiansa ja ovat välttämättömiä, jotta myös toinen työ voi toteutua. Eli tässä mielessä en kyllä missään nimessä ymmärrä edustaja Mäkelän viittauksia, ja toivottavasti (Puhemies koputtaa) tässä oli nyt teille vastaus, niin (Puhemies koputtaa) että ehkä opitte jotain.

21.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Oli tietysti erinomaista, että edustaja Mäkelä alentui nopeasti silmäilemään yrittäjäpaketin, jossa on kuitenkin 140 miljoonalla eurolla toimenpiteitä kaikenkokoisten yritysten aseman helpottamiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi. Viennin osalta olemme täällä nimenomaan saaneet toimia aikaan. Esitämme toimenpidettä viennin veturiverkostosta, jonka on tarkoitus vastata juuri siihen kohtalokysymykseen eli siihen, miksi suomalaiset yritykset eivät saa isoja urakoita ulkomailta. Siinä on rakenteellisia ongelmia. Meillä on aikaisemmin, silloin kun Finpro on toiminut

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

paremmin kuin nyt, ollut siinä parempi tilanne kuin nyt. En ymmärrä ollenkaan, miksi meidän rakentavaa esitystämme tällä tavalla vedetään alas, kun tämä on meidän yhteinen huolemme. Lisäksi vientiin (Puhemies koputtaa) on muitakin toimenpiteitä.

21.07 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että sosialidemokraateilta löytyy nyt erityispanostuksia myös yrittäjyyteen — tämä on meidän yhteinen tavoitteemme — ja siihen työllistämiseen, myös itsensä työllistämiseen, ei vain muitten, ja mielelläni kuulisin myös noita konkreettisia toimenpiteitä, kuinka työllistäminen olisi kannattavampaa. Kysehän on nimenomaan siitä, että tällä hetkellä yrittäjälle on liian riskipitoista palkkaaminen, (Välihuuto) erityisesti pienyrittäjälle, tämä on ihan yleisesti tiedossa oleva fakta.

Sitten kannustaisin myös siihen... Olisin mielelläni kuullut, kun ollaan huolissaan, ja aiheesta, siitä, että nämä niin sanotut pakkolait sitten koskisivat naisvaltaisia aloja erityisesti — se on ihan totta — että teittehän kaikkenne, että tämä yhteiskuntasopimus syntyy, jotta miesvaltaiset alat osallistuvat ennen kaikkea, ja kaikki alat, tähän meidän Suomen nostamiseen tästä vakavasta tilanteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot edustajille Heinonen, Savola, Adlercreutz ja Harakka. Näillä mennään. — Edustaja Heinonen.

21.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tietysti kaikista parasta meidän työllisyydellemme tekisi se, että SDP antaisi työntekijäjärjestöille rauhan nyt sopia (Naurua) yhteiskuntasopimuksesta. Jollain tavalla jäin miettimään sitä, kun Linnan juhlia jälkikäteen katsoin ja Ylen selostaja esitteli Lauri Ihalaisen SAK:n kansanedustajaksi. (Naurua) Mietin, että taisi olla paha virhe, mutta kun nyt tätä keskustelua on täälläkin kuunnellut, niin aika monessa puheenvuorossa on tullut esille se, että kyllä SDP:llä on vahvasti sormet tässä pelissä, taikka ainakin annetaan ymmärtää, että jos olisitte tehneet näin, niin asia etenee. Olisi tärkeää, että saisimme vahvan poliittisen yhteisen tahdon sille, että tähän maahan syntyisi yhteiskuntasopimus. Se olisi kaikkien suomalaisten työntekijöiden ja ennen muuta työttömien etu. Se toisi tähän uusia työpaikkoja kasvun myötä.

21.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä se tietysti kummeksuttaa, että se viisaus on löytynyt nyt — viime kaudella oli valtiovarainministerin salkku, työministerin salkku. Siinä tilanteessahan me nyt olemme, mikä on jäänyt perintönä tästä, ja nyt on tehtävä korjaavia liikkeitä. Yhteiskuntasopimusta on yritetty nyt monta kertaa. Kaikkihan me toivomme, että se pääsisi syntymään. Mutta on se ihme ja kumma kuitenkin, että jopa ay-liikkeestä — vaikka sielläkin sitä nihkeyttä on ja AKT nyt on oma luku sinänsä — uudistumiskykyä löytyy enemmän tällä hetkellä kuin sitä löytyy SDP:stä. Täällä on totaalinen ei-linja kaikkeen, mitä hallitus on esittänyt. Me joudumme tekemään sopeutusta, me joudumme tekemään leikkauksia, meidän on pakko kääntää Suomen taloudellinen tila toiseen asentoon kuin missä se tällä hetkellä on. Kyllä minä vetoaisin myös SDP:hen: teillä on hyvät kontaktit sinne työmarkkinajärjestöjen työntekijäpuolelle — vaikuttakaa siellä, että me pääsemme tämän maan kehityksessä eteenpäin.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

21.10 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja puhui maahanmuuttajien matalasta koulutustasosta. Tämä väärinkäsitys on syytä heti oikaista: ellei Suomen yleinen koulutustaso ole huomattavasti Ruotsin koulutustasoa korkeampi ja ellei maahanmuuttajien jakauma poikkea huomattavasti Ruotsin maahanmuuttajien jakaumasta, niin voin viitata ruotsalaiseen tutkimukseen, jonka mukaan maahanmuuttajien koulutustaso melkein kaikissa ikäluokissa on ruotsalaisten koulutustasoa korkeampi. (Teuvo Hakkarainen: Niin, kamelikuskaamisessa!)

21.11 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kyllä hallituksella on vastuu tulosopimusten onnistumisesta, niin kuin edellisilläkin hallituksilla on ollut, ja niillä on ollut kyllä huomattavasti parempi onnistumisprosentti. (Mikko Savolan välihuuto) Nykyhallitus on epäonnistunut laskutavasta riippuen kolmesta neljään kertaa, ja ei ole ehkä kovin rakentavaa laittaa sitä SDP:n syyksi. Kyllä tämä on nyt teidän vastuullanne. Kantakaa se vastuu, kun teillä on se valtakin. Luokaa sellaiset olosuhteet, että sopimus voi syntyä. Se on teidän vastuullanne. Tietenkin vaihtoehtona voi olla se, että jatkatte nimittelyä ja syyttelyä, mutta silloin ette aivan tosissanne kysy, mikä on opposition vaihtoehto. Me olemme täällä salissa esittäneet runsaasti vaihtoehtoja.

Ja nyt mielelläni edustaja Jarvalle kerron SDP:n vaihtoehdosta lyhyesti yksinyrittäjien osalta: Suomessa on 170 000 yksinyrittäjää, ja silloin olisi aivan loistavaa, jos he palkkaisivat toisen, (Puhemies koputtaa) ulkopuolisen työntekijän. Siihen tarjoamme työntekijän palkkausvähennystä. Konkreettinen toimi.

21.12 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämmöinen asia, että täällä SDP puhuu työllisyyspaketeista ja yrittäjyyspaketeista: Kyllä se normaali yrittäminen lähtee siitä, kun luodaan edellytykset. Nythän on menty siihen, tämmöinen vasemmistolainen politiikka on tehnyt sen, että kaikki kate on syöty pois, sosialisoitu pois sieltä. Eivät tämmöiseen pääomat tule sijoittamaan, eivät ne sosialismiin sijoita, eivät varmasti. Ne lähtevät ainoastaan sinne, missä lähtee kakku kasvamaan. Sinne sijoitetaan rahaa, eikä siihen, että jaetaan sitä kakkua ja sanotaan, että tulepas nyt tänne kaveri, vaikka Eero Lehti, ja pistähän rahat tuohon, niin jaetaan ne pois. Eero Lehti sanoo, että pistetään rahapussi takataskuun, hän sijoittaa sen jonnekin muualle. Elikkä tästä sosialistisesta ajattelusta täytyy päästä eroon (Puhemies koputtaa) ja yrittäjyydelle luoda tilaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Myönnän vielä puheenvuorot tässä debatissa edustajille Marin, Mäkelä ja Pakkanen, ja sitten siirrymme puhujalistaan.

21.13 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että edustaja Heinosta hirvittää tämä tilanne, mihin hallitus on tämän maan ajanut hyvin lyhyessä ajassa. Me olemme olleet pitkään sopimusyhteiskunta, ja nyt näin nopeasti te olette tämän pitkän perinteen romuttaneet. Kaikki me tiedämme, että työmarkkinasopimuksen suurin este on hallituksen ajamat pakkolait ja se, että hallitus on mennyt ikään kuin työnantaja- ja työntekijäosapuolen väliin sillä tavalla, että se puolustaa vain työnantajaosapuolta, (Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!) ja sitten työntekijäosapuoli jää tästä kokonaan irti.

Ja edustaja Savolalle aikaisempaan väitteeseen, että Suomi velkaantuisi ja olisi tämän 100 miljardin rajan saavuttanut: Aikaisemminkin olen jo tässä salissa korjannut tämän väitteen, ja lainaan Valtiokonttorin apulaisjohtaja Mika Arolaa, joka selvensi asiaa, että

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tämä raja ei ole vielä ylittynyt, näin: "Velka lisääntyy aina, kun valtio ottaa lainaa, ja vähenee aina, kun valtio maksaa lainaa pois." Ymmärrän, että velkapopulismi on teille mukava tapa oikeuttaa näitä teidän kamalia päätöksiänne, mutta se ei ole minun mielestäni kauhean järkevä tapa hoitaa asioita.

21.14 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä työmarkkinoiden epäluottamus ja epäsopeus johtuu pitkälti siitä, että ay-liike vieläkin laskee pystyvän sä vaikuttamaan demareitten kautta eikä ymmärrä tosiasioita tämän tilanteen suhteen, missä tämä maa on.

Sanon kommenttina siihen, mitä oli ensin, verotulot vai julkinen sektori: Meillä täytyy olla ensin verotuloja ennen kuin meillä voi olla julkinen sektori. Emme voi maksaa julkista sektoria ilman verotuloja, ja tällä hetkellä julkinen sektori on liian suuri vientiteollisuuden kantokyvyn kannalta, ja sen ongelman kanssa me painimme. Sen lisäksi että on kyseenalaista, kiinnostaako SDP:tä miesten työllisyys, nyt alkaa näyttämään siltä, että on kyseenalaista, kiinnostaako heitä naisten yrittäjyys. Suomessa on paljon naisia pienyrittäjinä. Heitä pitäisi tukea, heidän mahdollisuuttaan työllistää ihmisiä, eikä alkaa täällä esimerkiksi torpedoimaan mitään liikeaikalakien kumoamisia, mitä vasemmisto-oppositio on tehnyt.

Kommenttina edustaja Adlercreutzille maahanmuuttajista: suomalainen maahanmuuttaja-aines ilmeisesti on huonompaa kuin Ruotsissa, koska Suomeen tulevat maahanmuuttajat Irakista ja Somaliasta eivät työllisty pitkälläkään kotouttamistoimenpiteillä.

21.15 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustajat oppositiosta ovat kertoneet, että täällä on pakkolaki. Eihän ole vielä mikään laki voimassa, elikkä Suomessa on edelleen mahdollisuus sopia työmarkkinajärjestöjen kesken, ja niin kuin tuolla omassa puheenvuorossani sanoin, olen huolissani, että kummallakaan puolella pöytää ei tällä hetkellä ymmärretä, että sopimus pitää saada aikaiseksi.

Olen edustaja Hakkaraisen kanssa täysin samaa mieltä, ettei suomalainen pienyrittäjä tarvitse välttämättä mitään isoja tukirahoja työllistääkseen, se tarvitsee hyvän, ammattitaitoisen henkilökunnan ja tuotteen, minkä se myy — ja sitten toisaalta se voi olla myös palvelu, mikä myydään — mutta eivät nämä firmat millään tukirahoilla pystyssä pysy. Ja sitten kysyisin opposition edustajilta: paljonko se teidän tukenne sille yrittäjälle on? Paljonko sitä niin sanottua ilmaista rahaa yrittäjille annetaan, että he työllistävät? Ne eivät ole aitoja työpaikkoja semmoiset, millä tukityöllistetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä debatissa aivan ehdottomasti viimeiset puheenvuorot ovat järjestyksessä edustajat Savola, Harakka ja Heinonen.

21.17 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Marinille: Kun syytätte hallitusta siitä, että ollaan sekoitettu työmarkkinat — pakkohan meillä on vaihtoehto olla. Jos eivät työmarkkinajärjestöt pysty sopimaan, niin pitäisikö meidän tumput suorina odottaa ja katsoa, kun tämä maa menee entistä syvemmälle. Pitäisikö meidän odottaa tumput suorina, että tämä maa menee entistä syvemmälle? Sitäkö SDP haluaa? Me joudumme tekemään toimia, mikäli työmarkkinajärjestöt, korporaatit eivät pysty sopimaan asioista keskenään. Me emme katso tumput suorina niin kuin edellinen hallitus selvästi teki.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Valtionvelka: Pyydän nöyrimmästi anteeksi, jos me emme ole juuri sen 100 miljardin euron yläpuolella, mitä sanoin. Olen huomannut, että täällä on hyvin vaarallista sanoa lukuja, saatikka tuolta ministeriäitiöstä, niin myöskin täältä. Ehkä se meidän velka on joku 96—98 miljardia euroa, noin 100 miljardia. Mutta lukujen sanominen tässä salissa on riskialtista. Pyydän sitä nöyrimmästi anteeksi.

21.18 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä nyt on todettava, että naisten yrittäjyys nimenomaan on myös SDP:n sydämen asiana. Suuri osa näistä yksinyrittäjistä, jotka äsken mainitsin, ovat naisia. Teidän budjetissanne taas ei ole mitään toimenpiteitä sen eteen, että yksinyrittäjyyttä — joka on kuitenkin yleistynyt työn muoto Suomessa — auttaisitte. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkansa!)

Olen kyllä samaa mieltä siitä, että kyllä näin on, että hallitus on vastuussa siitä, että tulosopimusneuvottelut käydään hyvässä hengessä, ja vastuussa siitä, jos ei kykene niitä auttamaan. Edellisten hallitusten onnistuminen on ollut parempaa. Siitä esimerkkinä eläkesopimus, joka edellisen hallituksen kaudella saatiin aikaan ja joka on kansainvälisesti ainutlaatuinen. Siinä suomalaiset, kuten meillä kansalaisilla on tapana, tingimme omista lyhyen tähtäimen eduistamme kansantalouden eteen. Kyllä meillä palkansaajilla on tähän valmiutta, ja uskomme sopimukseen ja luottamukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt olisi tilanne se, että hellämielisyyseni pakottaa minut myöntämään puheenvuoron edustaja Jarvalle, ja sitten edustaja Heinonen.

21.19 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt näistä yrittäjistä puhutaan ja naisyrittäjistä, joita itsekkin edustan, niin olette kai kuulleet, että hallitus esittää tätä 2 500:aa euroa yrittäjille, erityisesti naisyrittäjiä helpottamaan: kun heidän naispuolinen työntekijänsä yleensä näitä vauvoja saa ja joutuu jäämään töistä pois, niin saa tämän kertakorvauksen, (Timo Harakka: Vain pienyrittäjille!) joka on todella kiitetty vaihtoehto.

Sitten minä luin SDP:n yrittäjäpakettia tässä: Täällä on ensimmäisen työntekijän vähenys — ihan hyvä asia. Sitten meillä on sama tavoite. Ensimmäisen työntekijän palkkaamista yrityksiin tullaan helpottamaan hallituksen toimesta. (Eduskunnasta: Milloin?) Täällä on myöskin erilaisia tavoitteita. Minusta on hieno juttu, että täällä monessa asiassa tullaan helpottamaan, autetaan esimerkiksi taiteentekijää, tuottajaa, kasvatetaan liikevaihtoa, blaa blaa blaa, ja autetaan yksinyrittäjiä. Nyt kun sitten nämä itsensätyöllistävät saavat jatkossa paremmin keikkoja ja ottaa vastaan, he muuttuvat myös yrittäjiksi, ja myös toiminimiyrityksille laajennetaan nyt tämä työttömyysturva. Meillä on erittäin paljon hyviä samanlaisia tavoitteita täällä. Toivottavasti tuette hallituksen esityksiä, jotka vievät samaan pisteeseen kuin nämä teidän esityksenne.

21.20 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savola kysyi, mitä hallituksen pitäisi tehdä, pitäisikö seisoa tumput suorina. Ja sitten hän kysyi, millä tavalla muka hallitus on nyt estänyt tämän työmarkkinasopimuksen. Tässähän kävi niin, että työnantajaosapuoli EK käveli neuvotteluista ulos, vaikka se neuvottelutulos oli menossa siihen suuntaan, (Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!) että se olisi ollut Suomen kannalta erittäin hyvä. Mutta EK:lla ei ollut intressiä jatkaa neuvotteluja sen takia, että nähtiin, että

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tämä hallituksen pakkolakipaketti on ehkä mieluisampi. Eli sillä tavalla te olette estäneet neuvotteluita pääsemästä loppuun, neuvottelutulosta syntymästä, koska ei ole ollut toisella osapuolella, tässä tapauksessa työnantajaosapuolella, intressiä sopia, koska te ikään kuin toimitte siellä takana, backupina nämä teidän pakkolakinne. Eli siitä näkökulmasta nämä teidän pakkolakinne nimenomaan estävät nyt tätä sopimista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro.

21.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tosiasia, että työministeri Lauri Ihalaisen aikana tämän maan työttömyys paheni, ja nyt tämän uuden hallituksen on pakko toimia ja kantaa vastuuta. Ja sen takia pääministeri Juha Sipilä jo ennen kuin hänestä tuli pääministeri kävi ensimmäisen kierroksen yhteiskuntasopimukselta. Tämän jälkeen hän on useamman kerran käynyt neuvotteluja. Viimeisen kerran nämä neuvottelut kaatuivat siihen, että AKT ei ollut valmis enää jatkamaan neuvotteluja eikä ole itse asiassa antanut yksiselitteistä vahvistusta sille, että jos tämä työelämäpaketti vedetään pois, olisivat silloinkaan valmiita jatkamaan näitä neuvotteluja.

Pääministeri Juha Sipilä sen sijaan on ilmoittanut, että hallitus pitää edelleen oven raolleen työmarkkinajärjestöille, jos he tuovat paketin, joka täyttää nämä tavoitteet, jotka nyt on pakko tehdä. Ja itse asiassa nyt, kun vielä sopimusvapautta vahvistetaan paikallisen sopimisen kautta, niin kyllä se tulee auttamaan ennen muuta näitä pieniäkin yrityksiä, joita täällä esille on nostettu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

21.23 Anders Adlercreutz r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Tämän illan aikana on puhuttu useaan otteeseen niin sanotuista pakkolaeista. En rabuloi niistä nyt sen enempää, mutta kerron niihin liittyvän lyhyen tarinan.

Keskustelin viime viikolla suuren suomalaisen pörssiyhtiön toimitusjohtajan kanssa. Hänen yrityksensä on merkittävä toimija vientimarkkinoilla. Mitä hän ajattelee nykyisestä tilanteesta? Hän sanoi kaipaavansa takaisin sopimusyhteiskuntaan, ennustettavaan, vakaaseen yhteiskuntaan. Tällä hetkellä hänen yrityksensä on huolissaan logistiikastaan. Hän pelkää, että toimitusvarmuus on uhattuna, ja etsii siksi kuumeisesti vaihtoehtoisia ratkaisuja. Tämän yrityksen kohdalla se tarkoittaa ulkomaisia kuljetusyrityksiä, koska suomalaiset ovat heille nykyisessä työmarkkinatilanteessa liian riskialttiita. Se tarkoittaa todennäköisesti venäläistä kalustoa ja venäläisiä satamia.

Tämä on äärimmäisen huolestuttava kehitys, ja se on seurausta nykyisestä työmarkkinatilanteesta, jossa sekä hallitus että työmarkkinajärjestöt ovat epäonnistuneet. Tämän yrityksen toimitusjohtaja toivoi hartaasti yhteiskuntasopimusta, ja niin toivon minäkin. En halua edes ajatella, mitä niin sanotun kilpailukykypaketin läpivieminen merkitsisi.

Toinen kysymys on sitten se, mikä on oikeasti tärkeää. Kuntasektorilla tilanne on toinen, mutta jos vientiyrityksen tuotteen hinnasta 20 prosenttia muodostuu palkoista, niin onko parin prosentin hinnanlasku tämän taistelun ja riskin arvoinen? En usko. Yritykset kaipaavat ennakoivuutta, sitä, että meillä olisi johdonmukaista politiikkaa ja selvät pelisäännöt verotuksen suhteen, sitä, että poukkoilu loppuisi ja voisimme katsoa tulevaisuuteen ja että yrityksillä olisi saatavilla koulutettua, pätevää työvoimaa. Mutta kaipaamme

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

myös paikallista sopimista. Siinä tehtävässä toivon läsnä ja poissa oleville ministereille onnea.

Kannatan edustaja Strandin epäluottamuslause-ehdotusta.

21.25 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä edellinen puhuja sanoi yhteiskuntasopimuksesta, mutta minä kerron tuosta sosialismista, minkälainen se on. (Anders Adlercreutz: Siinä aasinsilta!) — Joo. — Nimittäin aikanaan oli hyvä, kun tämä kommunistinen sekatalousjärjestelmä vaikutti hyvin pitkälle tuolta Neuvostoliitosta meille. Yrittäjille heillä oli hyvä ratkaisu: montun laidalle ja sillä on selvä, sulla on ura siellä. SDP sitä vastoin tekee tämän asian pikkuisen toisella lailla, sieltä kauniitten kukkien ja lupausten ja paratiisin kautta, mutta lopputulos on aivan sama: montun laidalle. Sen takia täällä ei ole yrittäjyyttä, koska kaikki kate ja tämmöinen on syöty pois. Ei kukaan lähde yrittämään, jos ei jonkinlaista tulosta ole näköpiirissä. Nyt on tiedossa, että säätelytalous ja kaikki, mikä siihen kuuluu sekatalousjärjestelmässä, on edessä. Ei kukaan uskalla lähteä. Otetaan nyt vaikka se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen. Sen jälkeen alkaa byrokratia. Ei siihen uskalla lähteä. Tämä on purettava kaikki ja luotava edellytyksiä todelliseen yrittämiseen eikä tämmöiseen hömpötykseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus satsaa biotalouteen paljon, ja meillä on mahdollisuuksia täällä ympäri maata. Niin kuin Veikko Vennamo aikanaan sanoi: tämä maa on täynnä töitä, kun tehdään vain. Biotalouteen chp-voimalat on yksi esimerkki. Ne ovat voimaloita, joilla tuotetaan sähköä, lämpöä ja niin edelleen, ja sillä tavalla tulee hajautettua energiantuotantoa ja samalla niitä työpaikkoja, jotka ovat pysyviä. Tämä on todella hyvä, että hallitus on lähtenyt tähän, ja varmasti tulee tuloksia.

Viime kaudella oli muuten hyvä näyttö tästä SDP:n ja vihreitten ja näitten hallitusratkaisuista: Ympäristölaki tuli. Siitä tuli suunnattomat kustannukset teollisuudelle. No, työpaikkoja lähti pois. Oletettiin, että siitä tuli rahaa, mutta samalla sahattiin itseltä oksaa pois. Tuli turpeelle vero. Mitä tapahtui? Kivihiltä rupesi tulemaan tähän maahan. Kauppatase kääntyi negatiiviseksi ja niin edelleen, ja ruvettiin saastuttamaan. Nämä olivat hienoja ratkaisuja näennäisesti, mutta käytännössä tulos oli niin semmoinen kuin aloitin, että kukkien ja näitten kautta mentiin ja montun laidalle.

Arvoisa puhemies! Työministeri Lindström, jota on paljon parjattu — on muuten semmoinen työministeri, joka on ollut joskus töissäkin eikä vain puhunut työn tekemisestä ja lainsäädännöstä, hän on ollut töissäkin — on nyt aika mahdottoman tilanteen edessä. On puhuttu maahanmuuttajien kotouttamisesta ja työllistamisestä, ja Lindström on sanonut, että hän tekee kaikkensa. Jos minä olisin Lindström, minä sanoisin, että niin minäkin tekisin. Mutta kun tuolta maailmalta tulevat nämä maahanmuuttajat ja siellä on opittu siihen, että naiset tekevät työt, niin nyt kun meille tulee miehiä, niin tämä on kaksinkertainen ongelma. Semmoiset työtä tekemättömät miehet, jotka ovat teettäneet siellä lähtömaassa naisillaan työt, meidän pitäisi täällä työllistää. On ministerillä kyllä hommia, jos tämän ongelman ratkaisee.

Täällä muun muassa Hoskonen puhui muuten hyvin kaivosteollisuudesta. Meillä on vaikka kuinka paljon mahdollisuuksia täällä. Suomi on yksi maailman malmirikkaimpia maita. Mutta meillä on tämmöinen ympäristölaki ja kaiken maailman säädöksiä siellä. Jos viitasammakko menee sinne kalliolle, niin siihen ei muuten pora iske sen jälkeen, se on sen verran hyvin suojeltu se viitasammakko. Ja minä tiedän muuten kokemuksesta, että jos sii-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

hen poran laittaa siihen kallioon, niin se sammakko loikkii sinne vähän kauemmaksi. (Naurua) Ei siitä ole mitään harmia.

Arvoisa puhemies! — Kiitos.

21.31 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Vuosi 2015 on ollut ennätyksellinen, mittaushistorian lämpimin, ja on ollut eniten hiilidioksidia ilmakehässä. Maailma on jo liki asteen lämpimämpi kuin esiteolliseen aikaan. Korkeisiin lämpötiloihin liittyvät sääilmiöt — kuivuus, tulvat, maanvyörymät ja hirmumyrskyt — ovat planeetalla lisääntyneet. Niihin on sopeuduttava ja varauduttava ennakolta.

Pariisissa sovittu ilmastopöytäsohje antaa toivoa. Pöytäsohje on solmittu vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, ja mukana on 195 maata. Maailman maat pyrkivät rajoittamaan ilmaston lämpenemisen alle kriittisenä pidetyn rajan eli 2 asteen. Mikäli mahdollista, lämpötilan nousu rajataan 1,5 asteeseen. Maat sitoutuvat vapaaehtoisin päästövähennyksiin ja sitoutuvat toimittamaan päästötietojaan avoimesti. Päästölupauksista keskustellaan viiden vuoden välein. Maat yrittävät kääntää päästönsä mahdollisimman nopeasti laskusuuntaan. Jo annettuja päästölupauksia tarkastellaan ensimmäisen kerran vuonna 2018. Pariisin päätöksessä teollisuusmaiden 100 miljardin dollarin vuosittaista ilmastorahoitusta kehitysmaailloille pidetään lähtötasona ja uutta rahamäärää pohditaan viimeistään 2025. Teollisuusmaat auttavat myös kehitysmaailloja niiden siirtymisessä vihreään teknologiaan sekä auttavat niitä ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Pariisin jälkeen alkaakin todellinen työ, jossa määritellään pöytäsohjeen yksityiskohdat.

Meillä Suomessakin on kirittävä. Nykyinen päästövähennystavoite, 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, ei riitä kattamaan edes 2 asteen tavoitetta. Päästöistä täytyy leikata yli puolet pois vuoteen 2030 mennessä. EU:ssa tarvitaan myös sitova välitavoite päästöjen vähentämiseksi vuodelle 2025. Nopea päästöjen vähentäminen turvaa ilmastoa ja luontoa hallitsemattomilta muutoksilta. Ilmastomuutos vaikuttaa merkittävästi koko ihmiskuntaan ja kaikkiin ekosysteemeihin, jos sitä ei torjuta kiireellisesti. Nyt kun maailma on herännyt ilmastomuutoksen todellisuuteen, on valtava kysyntä puhtaalle, energiapihille teknologialle ja uusiutuvan energian innovaatioille.

Hallituksen leikkaukset tutkimuksesta, yliopistoilta ja Tekesiltä lyövät valitettavasti korville tätä tavoitetta. Myös perustutkimus on todella tärkeää. Monet uudet innovaatiot kumpuavat perustutkimuksen kautta selvinneistä luonnonilmiöistä. Aina emme edes tiedä, kuinka monen vuoden päässä mitattavat sovellukset ja hyödyt ovat. Siksi tieteen tekijöille tulisi antaa enemmän työrauhaa eikä kuristaa luovuutta leikkauksin. 1,5 asteen tavoite vaatii tukseen kunnianhimoiset toimet ja velvoitteet. Ensimmäiseksi on uudistettava ilmasto- ja energiastrategia kunnianhimoisemmaksi, leikkettava ympäristölle haitallisia tukia ja edistettävä puhdasta teknologiaa sekä uusiutuvaa energiaa.

Arvoisa puhemies! Meidän on toimittava nyt. On kysymys niin paljosta: siitä, että lapsilla ja heidän lapsillaan on hyvä olla maapallolla, kaikille riittää ruokaa, on viljelykelpoista maata, luonnon monimuotoisuuden rapistuminen saadaan pysäytettyä, maailma ei kohtaaisi valtavaa ilmastopakolaisuutta, pienet saarivaltiot eivät hukkuisi veteen, meret eivät happamoituisi, kalat ja korallit selviäisivät, jääkarhut säästyisivät sukupuutolta, suomalaiset lapset voisivat rakentaa lumiukkoja.

Olemme ensimmäinen sukupolvi, joka kohtaa ilmastomuutoksen vaikutuksen, ja myös viimeinen, joka voi tehdä asialle jotain.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

21.36 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä on käyty värikästä keskustelua siitä, missä tilanteessa maamme on itse asiassa tänään, ja tässä keskustelussa nyt pääpaino on ollut työllisyyskysymyksissä. Niin kuin tuossa aiemmin todettiin, meillä työllisyys on pahentunut jo monta vuotta ja samaan aikaan talous on myös junnannut paikallaan tai ollut laskevalla trendillä. Nyt tuoreimmat tiedot Yhdysvalloista esimerkiksi kertovat, että korkoja ollaan nostamassa, ja samanlaisia signaaleja on myös Euroopasta, että talous on lähtemässä elpymään. Jos me jäämme Suomessa ainoana tähän nollakasvun kierteseen, niin tulokset voivat olla erittäin kohtalokkaita siinä vaiheessa, kun Euroopan keskuspankki kiristää taloutta. Eivät he jää siellä yksin odottamaan Suomea, jos me emme ole laittaneet omaa talouttamme kuntoon.

Niin kuin tuossa debatissa totesin, pääministeri Juha Sipilä on määrätietoisesti ottanut yhdeksi tärkeimmäksi tehtäväkseen tämän yhteiskuntasopimuksen aikaansaamisen. Se on kilpailukykypaketti, joka täyttää 5+5+5-mallin, ja tämä ensimmäinen 5 prosenttia tavoittelua näillä yhteiskuntasopimuspaketin osilla. Tässä salissa on syytöksiä osoitettu hallitusta kohtaan, olen ymmärtänyt, että myös pääministeri Sipilää kohtaan. Kyllä ne ovat täysin vääriä syytöksiä. Sipilä on tälläkin hetkellä ilmoittanut, että ovi on edelleen raollaan yhteiskuntasopimukselle. Jos työmarkkinajärjestöt tuovat oman pakettinsa, niin hallitus on valmis sen hyväksymään.

Samaan aikaan me saamme lukea uutisia. Uskon, että esimerkiksi edustajakollega Alataloa harmittaa Nanson trikootehtaan ulosliputtaminen Suomesta. Siinä ei löytynyt kannan tyyliin joustoa. Olisi pitänyt löytää joustoa siihen, että työtehtäviä oltaisiin voitu muuttaa. Ei löytynyt, ja näin ollen Nanson lähes satavuotinen joustava trikootoiminta siirtyy Suomesta pois. Se olisi ollut mahdollista ratkaista paikallisella sopimisella eli pienellä joustolla siinä vaiheessa, kun yrityksellä on vaikea tilanne, pienellä joustolla toiseen suuntaan ja jälleen toisessa tilanteessa toiseen suuntaan.

Hallitus on ottanutkin paikallisen sopimisen yhdeksi tärkeäksi tehtäväkseen. Nyt tätä paikallisen sopimisen järjestelmää ollaan valmistelemassa, ja ensi vuonna paikallinen sopiminen hyvin toteutettuna luo uusia työpaikkoja nimenomaan tässä ja nyt enemmän kuin mikään muu keino, eikä se vaadi lainkaan budjettipanoksia. Annetaan siis yritysten palkata ja ihmisten tehdä. Paikallinen sopiminen nostaa työllisyyttä kestäväällä tavalla pysyvästi. Mikään palkkatuki, jota täällä tänään on esillä pidetty, tai muu julkisrahoitteinen järjestely ei ikinä voi päästä lähellekään samaa vaikutusta. Sen takia tässäkin asiassa on tärkeää nyt edetä.

Arvoisa puhemies! Ajassa pitää elää, ja niin tämä hallitus elää myös työllisyysrahojen kanssa. Niin eli edellinenkin hallitus, ja sen takia työministeri Ihalaisen jäljiltä nyt rahat ovat loppu ja niitä on lisätty tämänkin hallituksen aikana.

Nyt tulen lopuksi siihen, mitä itse toivon, että meistä jokainen suomalainen tällaisena hetkenä ajattelee. Joulun lähestymässä, tulemme varmasti ostamaan ruokaa. Toivon, että jokainen harkitsee tarkkaan, mitä ruokaa ostaa. Joutsenlippuruoka työllistää: 15 euroa lisää suomalaisen ruokaan tuo 15 000 uutta työpaikkaa. Suomalaiset lahjat: jokainen voi miettiä nyt ostaessaan pieniä tai isompia lahjoja, onko tämä muka suomalainen brändi tai ihan suomalainen brändi, onko tuote tehty Suomessa, ja tehdä valintoja sen kautta.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että näiden joustojen kautta tulevaisuudessa Nanso, Arabia ja monet muut perinteiset hienot suomalaiset brändit voivat tehdä tuotteita jälleen Suomessa kilpailukykyiseen hintaan.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

21.41 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen otti tuossa vähän aikaa sitten esille vesivoiman ja Vuotoksen altaan. Aivan oikein, vesivoimaa ei saa unohtaa, eli tätä on kehitettävä osana Suomen sähköntuotantoa. Tämä on saasteetonta, uusiutuvaa ja kotimaista. Vuotoksen ohella otetaan esille Kollajan allashanke, joka on yksi vaihtoehto vesivoiman tuotannossa. Tämä allashanke olisi erittäin tärkeä koko alueen työllisyydelle ja Pudasjärvelle erityisesti tulvasuojelun vuoksi. Tässä pitäisi ottaa huomioon kaikki alueen rakentaminen, teho ja ottaa hyöty niistä rakenteista, mitkä vielä ovat siellä hyödyntämättä.

Runsas tuulivoiman lisärakentaminen aiheuttaa entistä suuremman tarpeen myös säätövoimalle. Samalla me voimme vähentää säätövoimana käytettyä hiilivoimaa, mikä olisi tuon Pariisin hengen mukaista. Tässä taloudellisessa tilanteessa pitäisi tarkastella, voisiko tämän hankkeen toteuttaa pikaisella aikataululla siten, että rakentamisessa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman paljon paikallista työvoimaa sekä paikallisia yrityksiä, urakoitsijoita ja palveluita. Hyvin toteutettuna tämäkin hanke toisi mittavan piristysruiskeen koko aluetalouteen.

21.42 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukyky ei ole heikentynyt siksi, että suomalaisilla on liikaa lomapäiviä. Suomen kilpailukyky on heikentynyt siksi, että tuotteet ja palvelut eivät mene kaupaksi maailmalla korkealla lisäarvolla. Viime vuosina Suomen viennin arvo on ollut selvästi alhaisempi kuin tuonnin arvo. Täältä menee tusina tavaraa, ja tänne tulee korkean tietosisällön tuotteita. Se ei vastaa kuvaa korkean osaamisen ja huipputeknologian maasta. Ongelman ydin on se, että innovaatiot eivät muutu investoinneiksi.

Nyt haluan avoimesti pohtia, miksi yritykset eivät kasva ja investoi.

Yksi syy on tietenkin Euroopan pitkä ja sitkeä taantuma, joka on Suomessakin aiheuttanut kansantuotteella mitaten pahemman laman kuin 90-luvun alussa. Tämä on hyvä muistaa, kun puhutaan heikentyneestä työllisyydestä edellisten hallitusten aikana. Olemattoman kasvun kausi Euroopassa jatkuu jo seitsemättä vuotta. Jos kysyntä on lamassa, niin tarjontakin lamautuu.

Toinen syy on vähän monisyysemmpi. En uskaltaisi siitä ehkä puhua, jollen olisi itse ollut yrittäjänä 30 vuotta, joten en joka käänteessä kaipaa korulauseita yrittäjyyden ylistämiseksi. En myöskään loukkaannu, vaan ymmärrän oman vastuuni, jos yritystoiminta ei menesty. Toimialat ovat mullistuneet, eivätkä suomalaiset yritykset ole kyenneet uusiutumaan. Liiketoiminnan kyvyt ovat heikot, ja liikkeenjohdossa on puutteita. Parhaat yritykset pärjäävät suhdanteista huolimatta, mutta liian harva menestyy, uskaltaa ja kasvaa. Tähän mikään hallitus ei voi tietenkään suoraan puuttua, mutta ongelma pitää tiedostaa.

Innovaatioista ei tule investointeja. No, ratkaisu ei silloin ainakaan ole se, että hävitetään innovaatiot. Meidän ainoa toivomme on, että suomalaiset yritykset löytävät kannattavaa liiketoimintaa menestyvillä toimialoilla, joilla intellektuaalisen omaisuuden suoja luo kilpailuetua ja hinnoitteluvoima on korkea. Toimialoja ja toimintatapoja yhdistää yksi termi: Suomi menestyy osaamistaloudella.

Viimeksi tänään kävimme läpi koulutusleikkauksia, jotka heikentävät osaamisemme kilpailukykyä aivan taaperoikäisistä korkeakouluihin saakka. On uskomatonta, että tässä tilanteessa leikataan yliopistoilta 75 miljoonaa euroa ja että Helsingin yliopistossa yt-neuvotteluihin joutuu 1 200 ihmistä ja nimenomaan Aalto-yliopistossa, joka oli edelläkävijä yhdistäessään kauppatieteet, tekniset tieteet, taiteen ja designin, irtisanominen uhkaa 300:aa ihmistä. Samaan aikaan Tekesin valtuuksia leikataan 140 miljoonaa euroa, noin

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

kolmannes. Leikkurissa on myös VTT, Valtion teknillinen tutkimuskeskus. Yhteiskunnan panos yritysten tutkimukseen ja tuotekehittelyyn on jo nyt OECD-maiden kolmanneksi pienin, alle 3 prosenttia. Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa ja yrittäjyyspaketissa huolehditaan suomalaisen tutkimuksen ja tuotekehittelyn tulevaisuudesta.

Kuulimme viimeksi tänään salissa, että hallitus aikoo päivittää innovaatiostrategian. Siis puoli vuotta on ehditty vatuloida, että jotakin päivitystä tarvittaisiin, samaan aikaan kun talous on vaikeuksissa. Oppositiojohtajana Juha Sipilä markkinoi monta vuotta miljardiluokan kasvurahastoa ratkaisuna Suomen talouden ongelmiin. Missä se kasvurahasto nyt on? Sitä ei näy siellä keltaisessa kirjassa. Ehkä vuonna 2017 yritysrahoitukseen tarjotaan joi-tain ratkaisuja.

Tämä vatulointi ja vetkuttelu on tietenkin itsessään murheellista, mutta kiinnitän huomiota vielä toiseen ilmiöön, ja se on se, että hallitus haluaa tehdä kaikki ratkaisut alusta alkaen ja ihan itse, ikään kuin mitään ei koskaan aiemmin olisi tehnyt. Se luo ikiomia kärkihankkeita, ikiomia ohjelmia ja projekteja, vaikka meillä on jo — tai siis meillä oli jo — innovaatiojärjestelmä, joka herätti kateutta maailmalla. Niinpä ministeri Grahn-Laasonen on hehkuttanut uutta hanketta, jonka nimi on Challenge Finland. Muuta siinä ei varmasti vielä olekaan kuin pelkkä nimi. Sen on tarkoitus tuoda korkeakouluja ja yrityksiä yhteen. Mutta ikävä kyllä tässä on samaan aikaan ajettu alas jo aiempi merkittävä hanke, strategisen huippuosaamisen keskittymät eli SHOKit, jotka yhdistivät tutkimusta ja liiketoimintaa monilla teknologian kärkialoilla. Hallitus lakkautti tämän pitkäjänteisen ja monialaisen yhteistyön, koska se haluaa tehdä kaiken itse, aloittaa alusta ja hukata näin kriittisiä vuosia juuri nyt.

Kilpailukyvyn ongelma on osaamistalouden ongelma. Meidän täytyy ruokkia uskallusta. Meidän täytyy pystyä parempaan. (Puhemies koputtaa) Meillä ei ole aikaa hukattavana.

21.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ensin kommenttina edustaja Harakalle tästä yleisestä tahallisesta väärinymmärryksestä koskien tätä lomapäiväasiasa. Elikkä lomapäivät, jotka ovat julkisella sektorilla yksityissektoria runsaampia, ovat osa julkisen sektorin kustannuksia, joista on tingittävä toiselta puolen, kun samalla parannetaan yksityisen sektorin ja viennin kilpailukykyä esimerkiksi siitä saatavilla säästöillä.

Aiemmin otettiin esimerkki eläkeuudistuksesta hyvänä esimerkkinä, vaikka se itse asiassa onkin parhaita esimerkkejä huonosta esimerkistä siitä, miten SDP on vatuloinut tässä maassa ja harjoittanut jarrutuspolitiikkaa, jonka ei anneta enää tällä kaudella jatkua. Eläkeikä olisi pitänyt nostaa jo kauan aikaa sitten, mutta SDP:n ollessa hallituksessa hanke vatuloitiin kolmikantaan, myöhästytettiin vuosilla ja osittain vesitettiin sisällöllisesti, niin että suuret ikäluokat pääsivät hyvälle eläkkeille, kun taas me nuoremmat maksamme elin-aikakertoimen muodossa koko hankkeen. Tämä on sitä pakkolainsäädäntöä, josta päätetään parlamentaarisen lainsäädännön ulkopuolella.

21.49 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onhan tämä tietenkin aika murheellista, että nyt teidän mielestänne tämä historiallinen, kansainvälisesti merkittävä eläkesopimus oli väärin sovittu. Voidaanko sopia näin, että sitten, kun hallituksella itsellään on esittää jokin vastaava Suomen kansantalouden pitkän aikavälin kilpailukyvyn kannalta merkittävä säästötoimi, niin sen jälkeen voitte esittää arvostelua edellisen hallituksen toimista? Lisäksi huomautan sen, että julkisen sektorin lomapäivien lyhennyssuunnitelma on vain 0,1 prosenttia näistä kuuluisista 5+5+5-prosenteista. Se on taloudellisesti

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

täysin mitätön ja osuu — en tiedä, onko edustaja Mäkelällä mitään sääliä — julkisen sektorin naisiin.

21.50 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Keskustelu on ollut sen verran mielenkiintoista, että oli pakko tulla vielä muutama asia ihan täältä sanomaan. Tämä tietynlainen pysähtyneisyyden aika ja hetki, joka tällä hetkellä Suomessa on, jossa kaikki aika kuluu tässä tämän pallon pallottelussa molemmin puolin pöytää, tämä pysähtyneisyys pitäisi nyt pysäyttää ja kaikkien pitäisi kyllä tunnistaa näitä tosiasioita, joiden keskellä ja edessä kansakuntamme on.

Tässä on muutama asia, jossa meillä on kunnia olla tässä Euroopan yhteisössä kansakuntana ensimmäisiä. Ensinnäkin me olemme Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Suomen syntyvyys on Euroopan alhaisimpia. Suomi on Euroopan nopeimmin velkaantuva kansa. Suomen työttömyyden kasvu on Euroopan nopeinta. Suomi on vähiten investoijia kiinnostava maa koko euroalueella. Nämä ovat niin hurjia tosiasioita, että tässä on aivan pakko näiden edessä kyllä myöntää, että meidän työmarkkinajärjestelmä molemmin puolin pöytää ei enää toimi.

Tässä on, koska olen työ- ja tasa-arvovaliokunnan varajäsen ja istunut ahkerasti siellä kokouksissa, ollut mahdollisuus tavata molemmin puolin pöytää näitä edunajajia, niin EK:n puolelta kuin työntekijäpuolelta. Minä olen tehnyt havainnon, että kaikki käyvät samalla rätätälillä. He ovat kertakaikkisen korkeakoulutettuja kavereita, he ovat täysin etäännyneitä siitä, missä tuolla työpaikoilla oikeasti mennään. Heillä on korkeat palkat, 15 000 euroa kuussa palkkaa. He ovat kadottamassa sen, missä tässä maassa mennään. Meillä on nuori työnjanoinen sukupolvi, joka haluaisi tehdä työtä, purkaa sen esteitä ja niin edelleen.

Arvoisa puheenjohtaja! Tuossa eilen kuultiin tällainenkin uutinen, että Suomessa oli viime vuonna yli 100 laitonta lakkoa, Ruotsissa 6. Tätäkin voisi vähän miettiä, missä mennään. Ei tämä systeemi enää vaan tässä ajassa toimi.

Tällä hetkellä lähes kaikki työpaikat syntyvät pieniin mikroyrityksiin. Olen itse ollut yrittäjä. Minulla on ollut viisi yritystä. Kaksi niistä meni nurin laman aikana, yksi niistä lopetettiin vapaaehtoisesti, yksi jatkaa edelleen ihan normiyrityksenä, ja yksi näistä yrityksistä on Suomen johtava alansa yritys. Minä ymmärrän jotakin yrittämisestä ja samalla näen sen, että tässä maassa ei ole mikään niin hankalaa kuin aloittaa yritys, lopettaa yritys ja saada se pyörimään siinä välillä. Sinulla on niin valtavia erilaisia yrittämiseen liittyviä velvoitteita, ennen kuin olet saanut yhtään konetta kaupaksi. Tämä maa on oikein yrittäjän painajainen. Ja vaikka istun oppositiossa, niin minä sanon vaan, että nyt kun hallitus yrittää tehdä jotakin, niin mielelläni suon sille tilaisuuden yrittää. Katsotaan sitten parin kolmen vuoden päästä, missä mennään. Mutta tämä tilanne, joka meillä nyt on, ei ainakaan edistä mitään. Minä nostan hattua kaikille niille yrittäjille, jotka tässä tilanteessa edelleen uskovat yrittämiseen ja palkkaavat lisää väkeä, vaikka tulevaisuus näyttää siltä miltä näyttää.

Ja vielä haluan, arvoisa puhemies, antaa vähän kunniaa meidän nuorelle uudelle sukupolvelle, jossa yrittäjäyys on arvossaan. On ollut hieno kuunnella näitä uusia multimiljonääriyrittäjiä, alle kolmekymppisiä kavereita. Kun heiltä kysyttiin, miten he käyttävät rahaa, niin he hymyilivät: ai niin kuin että rahaa, niin tosiaan, minä unohdin, että minulla on rahaa, no, viime viikolla sijoitin kaverin yritykseen miljoonan, kun minusta sillä oli hyvä idea. Ne maksavat veronsa tänne. Ne eivät pohdi, mihin ne saisivat rahat laitettua niin, ettei Suomi koskaan hyötyisi niistä. Minun mielestä tälle sukupolvelle pitää luoda edellytyksiä.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Eiköhän tässä ollut kaikki. — Kiitoksia.

21.54 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä edellisen puheenvuoroa jatkaen: tämä on juuri se, mihin Sipilän hallitus tähtää. Hallituksen tavoitteena on nostaa kilpailukykyä viennin vahvistamisen kautta ja parantaa kotimarkkinoilla olevien yritysten toimintaedellytyksiä. Erilaisten normien purkaminen nimenomaan tulee helpottamaan niin työllistämistä kuin myös yrittäjän jokapäiväistä arkea.

Myös hallitusohjelmassa linjattu veropolitiikka tukee yrittämistä ja työllisyyttä. Yhteisöverokanta pidetään kilpailukykyisellä tasolla ja pienten yritysten maksuperusteinen arvonlisäveron tilitys mahdollistetaan. Erityisesti minua ilahduttaa perintöveron kevennys, joka helpottaa perheyriksien jatkumahdollisuuksia. Yrityksen siirtyminen sukupolvelta toiselle antaa mahdollisuuden kehittyä tasaisesti ja koota vähitellen kasvun rakennusaineita. Perintöveron kevennyksen myötä yrittäjäpuolelle annetaan mahdollisuus kehittää toimintaa, investoida ja palkata lisää työntekijöitä ja ennen kaikkea säilyttää entiset työpaikat.

Näistä investoinneista oli puhetta myös aikaisemmin. En tiedä, onko tilanne muuttunut sitten dramaattisempaan suuntaan. Itselläni on se tieto, että Suomeen investoidaan toiseksi vähiten Euroopassa, Kreikan jälkeen. Se paljon kertoo tällä hetkellä meidän suosiosta investoijien suhteen. 70 prosenttia teollisuusyrityksistä on harkinnut siirtävänsä tuotantoaan ulkomaille. Tämä on todella hälyttävää.

Yrittäjän toimintamahdollisuuksien parantamisesta sitten kunnissa tapahtuvaan työllistämiseen. On erittäin hyvä, että hallitus on miettinyt keskuudessaan sitä, että nämä työvoimahallinnon palvelut siirrettäisiin näistä tehottomasti toimivista te-toimistoista kuntiin, koska nimenomaan työvoimahallinnon palvelut ovat mitä suurimmassa määrin työnhakijoiden ja työnantajien lähipalvelua, ja tällä hetkellä tätä palvelua ei saa riittävän nopeasti, käytännössä joskus lainkaan. Tässä on tärkeä tehtävä näillä uusilla kunnilla, jotka syntyvät tässä maakuntauudistuksessa.

21.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Yksi näkökulma vielä jäi tuossa sanomatta. Kun aikanaan oma yritykseni meni konkurssiin, niin se oli valtava häpeä, vaikka minulla ei ollut mitään syytä siihen itselläni, ne olivat olosuhteet silloin 90-luvun laman aikana, kun kaikki asiakkaat vain katosivat ympäriltä. Mutta tilanne oli se, että naapurit lakkasivat puhumasta minulle, minä olin kuin joku suurrikollinen, kun yritys oli mennyt nurin. Minun piti paljon miettiä sitä, mikä tämä koko konkurssin ajatus lainsäädännössä on. Lopulta sitten vapautin itseni toteamalla, että konkurssi ei ole rikos, se on laillinen mahdollisuus päättää kannattamaton toiminta.

Näistä nuorista, uusista sarjayrittäjistä, niin kuin he itseään kutsuvat, eräs 27-vuotias kaveri kertoi, että hänellä on 18 yritystä, että viittä hän on parhaillaan lopettamassa, mutta sitten hänellä on tuolla kyllä uusia yrityksiä tulossa. Minun mielestäni tätä asennetta pitää nyt rohkaista.

21.58 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Me emme täällä Suomessa pysty kilpailemaan halpatuotantomaiden kanssa samasta tuotannosta, mutta me olemme onnistuneet teknologian tasossa ja me olemme onnistuneet tekemään hyviä, laadukkaita tuotteita. Meillä on ollut korkeatasoista tutkimusta. Esimerkiksi viime laman aikana silloinen hallitus teki viisaasti, kun panosti tutkimukseen ja koulutukseen, vaikka silloinkin kaikesta muusta piti leikata.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Kun tutkimuksesta ja korkeakoulutuksesta on viime vuosien aikana jo leikattu, niin valitettavasti Suomen tieteen taso ja julkaisujen taso on jo laskenut. Jos vertaamme Suomen yliopistoja huippuyliopistoihin, kuten Zürichin ETH:hon, niin merkittävän suuri ero on siinä, kuinka suuria ovat tutkimustiimit, kuinka paljon on työntekijöitä, kuinka paljon voidaan hankkia reagenssejä ja laitteistoja. Me olemme aivan eri sarjassa resurssien ja lähtökohtien suhteen.

Arvoisa rouva puhemies! Budjettileikkausten vaikutukset Tekesin avustuksiin ovat mit-tavan suuret. Tekesin rahoituksesta 85 prosenttia osuu kärkihankkeiden teemoihin. Tutki-musrahoituksen supistuminen vaikuttaa vakavasti resursseihin, joilla edistetään kärkihank-keiden alojen tutkimusta ja kehitystä Suomessa. Rahoituksen väheneminen vaikuttaa vuo-sittain Biotalous ja puhtaat ratkaisut -hankkeeseen. Siltä vähenee 25 miljoonaa euroa. Di-gitaalisuuden edistäminen: Tekesin määrärahoista vähenee 45 miljoonaa euroa. Hyvin-vointi ja terveys: sieltäkin vähennetään peräti 11 miljoonaa euroa. Tämä kaikki ilmenee Tekesin Näkökulma kärkihankkeisiin -julkaisussa, johon kehotan hallituspuolueen jäseniä ja ministereitä tutustumaan.

22.00 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn mielelläni edustaja Laukka-sen viisaisiin loppupäätelmiin siitä suomalaisesta nousevasta yrittäjäpolvesta, joka on pait-si uskalias myöskin isänmaallinen. Sattumoisin SDP:n vaihtoehtobudjetissa mainitaan yri-tys nimeltä Supercell ja todetaan, että Supercellin perustajat kertovat maksavansa mielel-lään veroina takaisin osan menestyksestään, joka on myös yhteiskunnan tuen ansiota. Tämä on hyvä muistaa, koska siis tämä viittaa Tekesiin, jolla on ollut merkittävä rooli tä-mänkin yhtiön mahdollistajana ja siinä, että on Suomeen luotu 2 miljardin euron liikevaih-don peliala. Nämä Tekesin sijoitukset ovat parhaita sijoituksia, ja siksi on täysin käsittä-mätöntä, että Tekesin valtuuksista leikataan 140 miljoonaa euroa.

22.01 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin, niin kuin edustaja Ha-rakka sanoi, että melkein ainoa hallituksen toiminta, mitä EK esimerkiksi on kritisoinut, on juuri näihin koulutuksiin ja tukiin varatut rahat. He ihmettelevät, miten Suomella on varaa tähän, koska se tulee meille kalliiksi. Olin tällaisessa nuorten yrittäjien kohtaamisessa, ja täytyy sanoa, että harvoin olen ajanut niin liekeissä kohti kotia kuin tuosta tapaamisesta. Siellä oli innostuneita ihmisiä, ja kun heiltä sitten kysyttiin näitä esteitä, mikä on Suomes-sa heille kaikista suurin este tällä hetkellä, niin nämä seitsemän kaveria, jotka siinä panee-lissa olivat mukana, alkoivat yhdessä nauramaan ja kaikki yhteen ääneen sanoivat: heidän suurin esteensä on Suomen valtio. No niin, siinä sitä ollaan. Mikä ihme meitä vaivaa, kun me emme näe näitä asioita? Onko tosiaan niin, että eduskuntavaaleihin pitää laittaa ikära-ja, että vain alle kolmekymppiset saavat asettua ehdolle vaaleissa, kun tuntuu, että nämä ra-kenteet ovat niin jäykkiä, koko tämä ajatusmaailma, jossa me elämme, on niin menneessä maailmassa tällä hetkellä, että se on lähes pelottavaa?

22.02 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua. Nimenomaan tämä peliala on ollut tärkeä toimija. Itse olen toiminut Kajaanin ammattikorkeakoulussa peli-alan korkeakoulutuspuolella yrittäjyysvalmentajana, siellä koordinaattorina myöskin yri-tyshautomossa. Se on ihan totta — Harakka ja Laukkanen viittasivat näihin nuoriin yrittä-jiin — että erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia tällaisiin nuorten yrittäjien yh-teisöihin, joissa he tukevat toisiaan, ja siihen, että yrittäjillä hahmottuu koko ajan nuorella

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

polvella enemmän se, että sinun ei tarvitse osata itse kaikkea vaan yhteistyössä tehdään asioita. Se on ihan totta, että tämä byrokratia koetaan myöskin siellä nuoressa polvessa nimenomaan estävänä. Siellä on sekä kustannustekijöitä että sitten ihan käytännön toiminnan esteitä, niitä järjettömyyksiä, joihin nyt sitten pyrimme tässä normien purussa.

Ennen kaikkea: toki koulutukseen ja sitten näihin investointipuolen rahoituksiin tulee leikkauksia, niin kuin joka ikiseen sektoriin valtion puolella joudutaan nyt tekemään, mutta tärkeintä olisi tämä mahdollistaminen ja tämä yhteistyön tekeminen ja se, että työmarkkinoiden kanssa sitä oppimista pitää tapahtua paljon enemmän jatkossa varsinkin ammatillisella puolella.

22.04 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Tässä mentiin semmoiseen aiheeseen, että on pakko vielä kommentoida, vaikka ulkopoliittikakin jo vähän kuumottaa. Pelialaa olen pitänyt yhtenä teemana vaaleissa, jo 2011 eduskuntavaaleissa, ja edelleen katson, että se on hyvin ajankohtainen esimerkki tällaisesta uudesta luovasta alasta, joka tarvitsee jonkin verran valtion tukea. Toisaalta siinä on tämä puoli, että nämä nuoret yrittäjät, siis voittopuolisesti nuoret yrittäjät, niin kuin useimmat yrittäjät vähän missä tahansa länsimaissa, näkevät, että valtio on enemmän tiellä kuin auttamassa. Mutta kuitenkin näen, että valtion roolikin siinä on tärkeä. Näen, että tässä on edustaja Harakalla ihan aiheellinen huoli, mutta toisaalta jos pitää positiivisia asioita hakea, niin työvoiman tarveharkintaahan ei kokonaan poisteta mutta siinä hallitusohjelmassa linjattiin hyvin, että tällaisilla aloilla kuin esimerkiksi peliala helpotetaan myös näitten erityisosaajien rekrytointia ulkomailta, koska tosiasiassa se, että vaikka nämä yritykset kuinka ovat isänmaallisia, haluaisivat palkata Suomesta osaavia ihmisiä, niin ei täältä yksinkertaisesti maailmanosaajia riitä lukumäärällisesti riittävästi, joten joutuu sitten palkkaamaan muualta, ja tätä kyllä hallitus helpottaa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.